

KNIHOVNA PEDAGOGICKÉ AKADEMIE

Pořádá prof. dr. Jos. Kratochvíl

Svazek 15.

MRAVOUKA V PŘÍKLADECH

2. DÍL

V Olomouci 1924

Nákladem Matice cyrilometodějské

M R A V O U K A
V P Ř Í K L A D E C H

2.

Bůh, víra, náboženství

Sestavil
Alois Krejčí

V Olomouci 1924

Nákladem Matice cyrilometodějské

Ž I V O T N A Z E M I A S V Ě T

Žil na východě car a u cara žil mudřec ve dvorci, ten se jmenoval Kerim, car ho miloval a s ním rád besedoval. Jednou stalo se, že car mu dal otázku: „S čím lze porovnat život na zemi a svět?“ Leč mudřec na otázku tu hned neodvětil. Prosil o lhůtu, jen na den zprvu, potom na dva, pak i na celou neděli. Konečně přišel k caru, tak mu hovoře: „Tvou nerozřeším, vládče, otázku; můj slabý um ji pojat nemůže, nuž, dovol mně, bych ptal se moudřejších.“ A vydal se na cestu Kerim — hledat odpověď na carovou otázku.

Tak přišel zprvu v město bohaté, kde podle řeči slavný filosof se zdržoval. Leč filosof ten měl dům velkolepý, králů srdečný byl druh, žil sám jak car i napájel se z plné číše slastí života. Jemu Kerim otázku svou předložil, on odpověděl: „Možno svět porovnat s hodovním skvostným palácem, kde každou chvíli stůl jest uchystán. Kdo chceš, tu sedna hoduj. Nad hostmi tu planou hvězdy nebem chodící, sluch jejich baví zvučný ptačí chor, jim vonným dechem květy dýchají, a na stolích tam stojí před nimi mís plno zlatých s jídlem všelikým a v číších víno jiskří se jantarem a kolem všechno smyslům lahodí. Tak hosti sedí přítel s přítelem a smíchem a žertem, sporem baví se, k nim ustavičně noví pojí se a mají místa dost. Kdo nasytil se dosti, vstane a rozloučiv se se svými příbuznými, domů jde spat, hospodáři za pohostění dík vysloviv. To život jest i svět. Zda spokojen jsi s mým výkladem?“

Leč ani slovem neodověděl mu mudřec Kerim,

smutně s ním se rozloučil a dále jeda myslil u sebe: Tvůj obraz, filosofe, (světské moudrosti) příteli, ten věrný není. Ne tu všichni my pijeme s hostmi, jíme vesele. Jest hladných dost i osamělých tu i plačících.

Vtom řekli Kerimu, že nedaleko žije zbožný poustevník, i odebral se k němu. Ten řekl Kerimovi:

„Jednou po stepi si vedl cestovatel velblouda. Ten se rozlobil, strašně zafrkal a skákal. Poutník dal se v útěk a velbloud za ním. Kde se skrýti? Pustá step. Vtom uviděl u samé cesty velký vodojem a velmi hluboký leč bez vody. Z té temné jeho hloubky maliní ven vyčnívalo dlouhým větrovím, jež rozrostlo se mezi stěnami polozrušenými časem. Do něho skryl se poutník drže se za pruty maliny. Hlavu pozdvihnuv, uviděl otevřenou tlamu ve bloudí nad sebou, uchvátiti ho se snažil tvor onen děsný. Na dně zmije ležela a čekala, brzy-li dolů spadne. Tak visel na lehounkých větvicích mezi dvojí záhubou. Kromě toho spatřil, kterak dvě myši, bílá jedna, druhá pak černá, na kořenech seděly a je hryzly a hrabaly odkrývajíce kořínky se všech stran. Vtom spatřil člověk maliny a na vše zapomenuv, trhal a jedl.

Poušť s vodojemem jest svět a to cestování — zemský život náš. Za poutníkem velbloud se ženoucí vrah duše jest — hřích, jenž hrozí záhubou duši. Vodojem toť hrob — zmije je smrt. Myši den a noc — Maliny — rozkoš.“ Kerim neodpověděl — ale myslil si, tak truchlivý jak step není život náš, ani pak všichni oddáni jsou rozkošem, zapomenuvše na věčnost.

Potkal žebráka s veselou tváří, toho se tázal, co by o otázce záhadné soudil. Ten řekl: „Kdys němý řekl slepému: Uvidíš-li harfeníka pošli ho ke mně, aby syna mého v zadumčivost upadlého hrou svou rozveselil.“

„Já takového harfeníka zde viděl. Pošlu za ním beznohého syna svého a ten ho dovede.“ Běžel beznohý a hned ho našel. Byl bez rukou harfeník, však tak pěkně zahrál na harfě beze strun, že melancholik (zasmušilec) bez rozumu se hned rozesmál. To tedy slepý uviděv, zatleskal v ruce, němý pochválil v sluch hudebníka, beznohý se dal v ples, tak se rozskákal, že se tam mnoho lidí sběhlo a ze tlupy jich blázen vyskočil. On projevil svou blahou přízeň harfeníkovi i jiným. A kolšla tiše Moudrost, která uzřevši, co se dělo, tak zašeptla pro sebe: „Tak směšný, nerozumný, bídný svět, i také na něm naše žití jest.“ Zda spokojen jsi s mým výkladem?“

Kerim neodpověděl, ale myslil, ač mnoho potkáváme v životě lži a bláznovství, však vyšší smysl tvůrcem určen mu jest.

I odhodlal se, vrátiti se k caru a mu říci, že se mu neudálo najít odpovědi vhodné na jeho otázku. I modlil se cestou k Bohu, by jej osvítil a odkryl taje života. A před carem on s veselou tváří se zjevil a vypravoval, co se mu na cestě přihodilo.

Car se tázal: „Co naposledy nyní, Kerime, ty myslíš sám? I odpověděl Kerim: „U samého tu příbytku tvého jako šupina s mých očí padla a já pochopil, že život náš je cesta po světě, jak byla moje, by se plnila vůle Cara Nejvyššího.“ Umlknul mudřec a car řekl mu: „Příteli věrný, buď mi otcem od této chvíle.“

(Obzor).

N E S M R T E L N O S T D U Š E

V sezení senátu dne 16. června 1900 svobodomyšlný člen Solvary navrhoval, aby v obecných školách bylo vyučováno náboženstvím všem a nikoliv náboženství katolickému.

Na to ministr Schollaert odpověděl: Pánové tvrdí, že náboženství křesťanské svou naukou o smrti nepřispívá ku prodloužení života. Já ale myslím, že prodlužování života není naší nejpřednější starostí, nýbrž spíše péče o to, co bude následovati po tomto životě. Vy, pánové, se tomu usmíváte, však já tvrdím, že požadavky naše jsou o mnoho vyšší a naděje naše větší. Věříme, že duše je nesmrtelná, a že máme vědomí o své odpovědnosti. Starosti naše sahají daleko za hrob a já neostýchám se před tváří celé země tuto vyznati, že mi méně záleží na několika letech života, jako na plnění povinností, bych mohl zemřítí smrtí dobrou a stanouti před věčným soudcem s rukama plnými zásluh, jež on má právo na mně vyžadovati, za křesťanský život. Proto, pánové, my nemůžeme se spokojiti školou pouze neutrální (lhostejnou k našemu náboženství, my chceme, by naše dítky vychovány byly v těchže náboženských citech, jež my tuto vyznáváme.

(Náš domov IX., str. 45.)

P A M Á T N Ý N Á P I S N Á H R O B N Í

V Kamenu, městysi blíže Českých Budějovic, čte se na rakvi rytíře Jana Krištofa Malovce z Malovic tento v cínovou desku vyrytý paměťihodný, a jak se zdá, od něho samého složený nápis: „O čtenáři, co jsem já? Prach a popel. Co jsem byl? Urozený a statečný rytíř Jan Krištof Malovec z Malovic, pán na Kameně, Zvěstově a Libáni. A hle nyní dědictví mé jsou červi. Byl jsem Jeho Milosti císařský rada: nyní proti smrti rady jsem nenašel. Byl jsem soudce zemský: sám pak soudu Božímu jsem neušel. Byl jsem Malostranský hejtman: o jak malou stránku jsem sobě získal. Byl jsem nejvyšší země berník: nyní v berni smrti se nacházím. Co mně dnes, zejtra tobě. Vzdechni aspoň a řekni: Odpočinutí věčné dej mu Pane! Léta Páně 1677 dne 20. měsíce července.

D Ů L E Ž I T O S T N Á B O Ž E N S T V Í

Washington: Náboženství a mravnost jsou nezbytné opory lidského blahobytu. Ten není vlastencem, kdo tyto mocné pilíře lidského blaha podkopává.

Napoleon I. Vrátili jsme zemi náboženství a tím jsme největší službu vlasti prokázali.

Sušil :

Víra, synu, je to perla
nebeského leskotu,
potřebná to Boží berla
pro pout v tomto životu.

Ladislav Quis :

Křičel soudruh socialista:
Nedbám o vlast ani o Krista,
to vše hloupost jen a předsudek;
nejvyšším mně pánem žaludek.
Dobrá. Však co potom, moji drazí,
když si svého nejvyššího zkazí.

Ú T Ě C H A V Í R Y

Zajímavé vzpomínky na přední naše básníky uvádí v příloze „Samostatnosti“ pro Příbram ze dne 30. listopadu paní Karla Heinrichová, choť městského fysika v Příbrami, u níž oba bývali častými hosty. O Zeyerovi píše: „V čas pouti, kdy v sobotu Sv. Hora bývá nejvíce navštívena, nepřetržitě zněly zvony na věžích svato-horských a pronikavé zvuky trub a bubnů, hudby to poutníky vítající, zřetelně zaznívaly až k nám. Na cestách vpravo i vlevo, i vzdálenější silnici vlály korouhve a lidé zaprášení, unavení, ale přec vroucně nahlas se modlíce neb zpívající, spěli k sv. Panně. Tím všim býval Zeyer dojat a nejednou pronesl: „Hleď, Karlo, jak ubohý ten člověk tvor, jakou potřebou jest mu útěcha víry. Co asi chtějí všichni ti lidé na té vaší Bohorodici, co tu přání, tužeb, proseb úpeňlivých — oh, kéž je vyslyší.“

Vzpomínajíc na Vrchlického, píše mimo jiné: „Na Sv. Horu Vrchlický tuze rád nechodil. Paní Vrchlická však byla velmi zbožná, a tak jsme ho tam přece vždycky dostaly. S počátku horlil na kejkle a středověk, brzo však byl zaujat pestrostí obrazu a počal se baviti. Mně připadl úkol choditi s ním před kostelem a v ambitech.“ — „Pojďte, paní Karlo, budeme čisti ze tváří, zač se kdo modlí,“ říkával, nebo chtěl hledati sympatické tváře. Jednou právě před císařským oltářem klečelo mladé, selské děvce s hlavou skloněnou a hlasitě štkalo. Pohled ten Vrchlického rozrušil do duše. „Pohleďte, pohleďte,“ zvolal všecek zaražen a skoro se zvlhlýma očima, „zač se nebohá modlí — ó, já bych ji vyslyšel.“ Mimovolně vzpomně-

la jsem výroku Zeyerova, v tomto okamžení pohledem na lidskou bídu. jak si byli podobní a stejně dojatí — zbožný, k mysticismu nakloněný Zeyer a Vrchlický hlasatel pantheismu.

*

Oppenheim, profesor duševních nemocí v Berlíně dí: „Donucen jsem na veřejnost a upřímně prohlásiti, že nejhorší a nejškodnější chybou člověka za doby nynější jest nedostatek víry. Předně chrání přísnost mravů, jak ji předpisuje náboženství, před mnohými a to nejnebezpečnějšími výstřednostmi, jimiž nervy člověka se osudně podryvají. Dále s povýšeným důrazem jest vytknouti, že živá a pevná víra mocně ochraňuje otřesy mysli, jakých se nelze uvarovati nevěrcům. Konečně jest výhody náboženské výchovy spatřovati v tom, že poskytuje mysli výborného obsahu či, jak se říká, prospěšné duševní potravy. Platí to hlavně o čtení biblické dějepřavy, dovede-li články její přiměřeně do duší maličkých vpraviti učitel.

Blahodějného pak vlivu svátků a slavností rozličných, jež náboženská víra přikazuje slaviti v rodinách, netřeba vzpomínati obšírně, tu stačí poukaz na léta dětské mladosti, která žádnému ve věci této nepřestanou zářiti nevybledající vzpomínkou po celou vezdější dráhu životní.“

(Hlídka.)

*

Na pahorku Umbrickém v střední Itálii v starožitném a lidnatém městě Todi v 13. století, spatřil světlo světa hoch, jehož rodičové patřili k staré rodině Benedettů. Hoch na křtu sv. obdržel jméno Jakub. Prospíval tak, že vynikl nade všechny své spolužáky. Vyvolil si pak stav právnický a dovedl toho, že oči všech jeho současníků na něho se obrátily, neb byl nejen

výtečným právníkem, ale i výtečným básníkem. Obdržel za manželku výtečnou paní. V roce 1268 slavily se v městě jeho otcovským veřejné hry. Dle přání svého manžela odebrala se jeho choť s ostatními paními na místo vyvýšené pro paní ty zvláště připravené. Tu pojednou ozval se praskot, lešení počalo se kloniti, následovala rána a vše leželo pohřbeno pod sutinami. Jakub spěchal na místo neštěstí, a tam spatřil choť smrtelně raněnou. Zarazil se, ale najednou vzchopí se a uvolňuje šat své manželky. A když tak svrchní roucho rozepial, objevilo se mu vespod roucho hrubé, žíněné, které mladičká choť tajně, chtějíc kající život vésti, nosila. A co tak opět ztrnule pohlížel na šat kající, posledně otvírá umírající choť očí svých, aby mu vyslala poslední pozdrav. Jak nyní opuštěnému Jakubu Benedettimu bylo, můžeme si pomysli. Otupěle, beze slov vyseděl celé dny a marné byly všechny přímluvy přátel, kteří ho chtěli obveseliti. Konečně přece probudila se v něm opět touha po vědomostech a on chopil se Písma sv., kdež nejvíce potěšil ho výrok Spasitelův: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

Bylo to 1278, deset let po oné události, kdy prosil Benedetti, by přijat byl do kláštera. V klášteře slouže Bohu zabýval se oblíbeným svým zaměstnáním — básnictvím, jen že nyní skládal písně duchovní.

Blahověst.

UZNÁNÍ ZÁSLUH VÍRY KRISTOVY V ČÍNĚ

P. Pavel Dumond, rodák lyonský a lazarista, jmenovaný biskupem a prvním apoštolským vikářem Čeli přímořského, byl posvěcen na biskupa 30. června roku 1912 v katedrále pekinské od mons. Jarlina, jemuž přisluhovali mons. Farbregne a mons. Geurts.

Po několika dnech slavil mons. Dumond svůj slavnostní vjezd do Tien-tsinu, o němž očitý svědek píše:

Na své procházce přišel jsem náhodou k ústřednímu nádraží. Byl jsem překvapen nezvyklým pohledem, jaký se mi naskytl. Krásné povozy slavnostně ozdobené, veselá mládež, prapory, bycikly, směřující k nádraží. Co znamená to množství? Hodný Číňan, v němž můj úžas zřejmě vzbuzoval zvědavost, táže se mne francouzsky: „Jste katolík?“ „Jsem.“ Ale co to má činiti s touto slavností?“

„Chceme uvítati svého biskupa, který sem přibude o půl 12.“

Překvapilo mne to. Číňan však pokračoval: „Neviděl jste vše. Vidíte tam to oddělení jdoucí mimo s hudbou a s ručnicemi na ramenou? To jsou dobrovolníci z Tien-tsinu, jdou tam též. Hudba byla poskytnuta zdarma od policejního prefekta.“

Tu spatřím četu jezdců. A Číňan ochotně vykládá: „Ti jedou tam také. A vše to, pane, je dobrovolné!“

Když jsem přišel k nádraží, viděl jsem, že tu aspoň jsou tři tisíce lidu. Sotva biskup dojel, zahrála hudba pěkný kus, množství uctivě pozdravovalo

„S Čínou stala se nějaká změna!“ opakoval můj průvodce.

Před 42 lety hrozná událost krví třísnila Tien-tsin, když za plného míru lid proléval krev, vraždě dvacet křesťanů, a dnes na místo zuření nastoupila snášenlivost a laskavost. Snad zítra pochopí drahá tato zem, že ve víře je její spása.“

Zajímal jsem se velice o tyto různé skupiny s rozličnými odznaky. Pan Čany vyprávěl mi stručně, že ve městě každého večera je otevřeno šest konferenčních sálů pro výklad katol. víry, že posluchači, jak učenci, profesoři, tak z obyčejného lidu, četně se tam dostavují, a že každý sál je pojmenován po čtvrti, jejíž je takřka světlem. Kolem tohoto jména na praporu seskupují se katolíci příslušné čtvrti městské.

Ve své zdvořilosti šel guvernér tak daleko, že nabídl svou kapelu p. biskupovi k volnému použití. Provázela tedy p. biskupa asi kilometr cesty ke katedrále, kde hrála nejkrásnější kusy.

Abychom ještě lépe dovedli oceniti tento pokrok a úspěch sv. církve, třeba si připomenouti, že tento misionář, dnes tak vysoce uctíváný, byl 1898 v Tao-ting-fu stíhán, ztýrán a vláčen celý zkrvácený ulicemi tao-tin-fuskými. Zakročení důstojníkovu mu zachránilo život právě tak, jako jeho druhovi ve slávě a utrpení p. Wangovi. Ke konci uvádím slova, která pronesl starý taro-tai:

„Až dosud všemi prostředky jsme brojili proti křesťanství. Kdykoliv šlo o křesťanskou obec nebo o některého jejího člena, tam bylo právo jeho vždy porušováno. Dnes však, kdy u nás zavládl všeobecný zmatek, uznávám, že jen v katolické církvi je světlo a spása. Jsem křesťanem!“

Huc a Gabet.

K R U T O S T P O H A N Ů

V obci Ho-Hoanz obdržela pohanka tři chlapečky. Mandarin dostav o tom zprávu, poslal jí bohatých darů. Zvláštní náhodou obdržela jiná žena v téže osadě několik dní na to tři zdravá silná děvčátka.

Poněvadž v Číně jest obyčejem nově narozené dívky ihned zasubovati, dostavili se záhy k rodině s oňmi třemi chlapečky zprostředkovatelé, aby zasnoubení provedli. Rodiče rádi svolili.

Prostředkovatelé tito šli potom do domu těch tří nově narozených děvčátek. Avšak co tam spatřili? Matka stála před vanou vodou naplněnou a držela v ní pod vodou všecky tři své dívky nedávno narozené.

Muži ti, spatřivše, co činí, vrhli se na ni, aby dívky zachránily, ale bylo již pozdě, vytáhli z vody již mrtvoly. Toto je případ — praví misionář, kterýž se udál málo kroků od mého příbytku. Při této příležitosti tázal jsem se křesťanů té osady, jak se věci mají s vražděním dítek. I pravili, že není domu pohanského, v němž by dítko nebylo zavražděno.

Obyčejný způsob, ubohé dívky utracovati, záleží v tom, že se jim těžká cihla položí na prsa, a tak dlouho ležeti se nechá, až dítě je mrtvé. A to musí učiniti matka sama, poněvadž pohané myslí, že, kdyby to někdo jiný učinil, bylo by to zločinem, ale když to učiní matka sama, není prý to žádný zločin. Také mají pověru, že duše lidská se stěhuje, a když malé děvčátko zardousí, může přijíti do bohaté a vznešené rodiny, kdež bude míti všeho hojnost. Jiný můj soused, praví misionář, čtyři své dcerušky zardousil. Když pak se jemu narodila pátá, zvolal: Pořád jen děvčata a

žádní chlapci. Jistě čaroděj má pravdu, že jest to vždy jeden a týž zlý duch, kterýž po sobě do těla těchto pěti děvčat se stěhuje. Aby tomu pro budoucnost zabránil, připevnil otec ubohé dítě na prkno a vrhl je za velké bouře do jezera, aby prý vlny jej do jiného těla zanesly. Druhého dne našel křesťan na svém poli, které bylo blízko jezera, tělo ubohého dítěte dravými ptáky ohlodané.

Jiný pohan měl čtyři syny, kteří všickni za několik neděl zemřeli kolikou. Tu narodil se jemu pátý syn. Otec, jemuž trpělivost došla, ustanovil se na tom, že jednou na vždy toho zlého ducha se zproští. Ihned tedy, jakmile nemoc se objevovala, udusil sám páté dítě, spálil jeho tělo a popel uvrhl na ulici, aby se zlý duch polekal a rodiny jeho již neobtěžoval, a tak, aby budoucí dítě koliky zbaveno bylo. — Této ukrutnosti a pověr zbavila církev lidstvo. Pravda, že i křesťané se dopouštějí vraždy — ale ti se neřídí svým zákonem a pak přece jsou to případy ojedinělé.

Echo.

OSUD POHANSKÝCH ŽEN U AUSTRALANŮ

Manželství u Australanů pohanských uzavírá se po většině výměnou nebo koupí ženy od jejího otce nebo bratra. U některých kmenů rozhoduje o osudu dívky otec, u jiných otec nebo bratr. Často bývají dívky již za malička někomu slíbeny. Sotvaže pak 11 až 12 roků dospěly, bývají nastávajícímu manželci svému vydány. V západní Australii uzavírají se manželské sňatky takto: Chce-li mladý muž se oženit, obrátí se na otce nebo bratra své vyvolené a přinese mu darem zbraně, lovecké sítě, kožešiny, potraviny a podobné. Má-li ženich sám sestru, a je-li jeho nastávající švagr svoboděn, odbude se věc zkrátka, uzavře se dvojnásobné manželství. Bylo-li pak vše ujednáno, přivedou příbuzní v určitý den večer nevěstu k ženichovi, všichni si sednou kolem ohně a noc ztráví tancem a zpěvem. Ráno vrátí se nevěsta k příbuzným svým a zůstane u nich pravidelně několik dní. Je-li příliš mladá, pobyt její u příbuzných do neděl se prodlouží.

Osud australské ženy je smutný, neboť muž nakládá s ní surově. Jest jeho otrokyní. Na ní spočívají všecky práce domácí; ona staví chyši, hledá potraviny, zhotovuje oděv. Při stěhování nakládá na ni muž majetek i s dětmi. Zatím co muž nasbírané potraviny pojídá, sedí žena mlčky v uctivé vzdálenosti a spokojuje se na konci oběda skrovnými zbytky, které jí muž zanechal.

Jak málo Australan ženy a vůbec rodiny své si váží, vysvítá z toho, že v čas nebezpečí rodinu opouští

a hledí sám sebe zachrániti. Rodiny Australanů nejsou četny. Zřídka viděti více než dvě dítky hráti si před chyší. Příčina toho je vraždění dítek. Narodí-li se dítko, a má-li již staršího bratra nebo sestru, které ještě choditi a matky na pochodech pěšky následovati nemohou, aneb je-li dítko slabé neb znetvořené, bývá usmrceno. Zemře-li matka kojence, bývá tento s matkou za živa pochován.

Dr. Jar. Vlach.

BOHATSVÍ A NÁDHERA NEČINÍ ŠŤASTNÝM

Rudolf II. stal se 1576 panovníkem v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v obojí Lužici, v království uherském i v arciknížectví obojích Rakous. Rád obcoval s muži učenými. Komnaty hradu pražského byly za něho naplněny nejvybranějšími vzácnostmi předmětů uměleckých. Rudolfova obrazárna byla světoznámá. Za něho zaleskla se Praha opět leskem takovým, jako kdysi za Karla, Otce vlasti. Maje totiž nechut k cestování, neopouštěl Rudolf téměř hradu pražského.

Praha byla tehdy hlavním městem nejen Čech, nýbrž i říše německé. Do ní sjížděla se poselstva ze všech zemí blízkých i vzdálených. Jak podivno bylo na příklad Pražanům zříti, kterak lidé osmahlých tváří, v nádherných, ale nepovědomých krojích jedou na velbloudech Prahou ke hradu. Bylo to poselstvo z Perzie, jež přišlo vyjednávat s císařem o spolek proti Turkům. Při obecném blahobytu a při rostoucím počtu obyvatelstva zdokonalovala se umělá řemesla, kvetl obchod, šířila se péče o vědy a umění. Byl při této slávě a nádheře Rudolf II. šťasten? Nebyl. Jemu nejmilejším zaměstnáním bylo obírat se svými sbírkami, alchymii, to je pátrat, jak by z obyčejných kovů dalo se udělati zlato a astrologií zkoumati z hvězd budoucí osudy. Však nanejvýš se mu protivilo vyřizovati státní záležitosti, a tak se stalo, že nejdříve zbaven byl od svého bratra Matyáše všech zemí až na království české a konečně i toho pozbaven, zemřel zarmoucen a utrápen r. 1612.

A byli Čechové šťastnými a blaženými při té nádhře? Nikoliv. Rozdělení byli u víře. Mnozí drželi se víry katolické, jiní luteránské, jiní kalvinské, jiní bratrské. A kde není jednoty, není bratrské lásky, ale jsou různice a svády. A při svádách daří se vždy třetímu. A tím třetím byli Němci, kteří na úkor Čechů šířili se vždy více, takže Čechové nuceni byli roku 1615 vydati zákon, aby tam, kde před desíti lety ve chrámu a ve škole mluvilo se česky, aby opět čeština zavedena byla.

P O V Ě R A

Umtakady, kaferský čaroděj, ač zná léčivou sílu mnohých bylin a kořínků, jen zřídka se zkouší v umění léčitelském, jsa travičem z řemesla. Každý král má svého „umtakatyho“, jehož povinností jest, aby čas po čase některé nepřátelské vesnici svízele způsobil. Umí prý svým jedem tak vládnouti, že jistě mor způsobí.

Vzniklo-li u vesničanů podezření, že někdo z nich je čarodějem, že učaroval zvířeti neb člověku, jdou všichni ke Kamusovi. Ten prý je ve spojení s duchy. Ten naváže na sebe různé strašlivé věci, začne tanec a označí někoho za škůdce. Zapíratí by mu neprospělo, proto raději se přizná k tomu, co nikdy neučinil, aby ušetřen byl dlouhých muk. Tyto bývají: 1. Natrou domnělého zločince po celém těle tukem, položí ho na mraveniště spoutaného. Mravenci ožerou ho do kostí. 2. Jindy uvážou ho ke kůlu, natrou medem a zůstaví ho jedovatému hmyzu na pospas. 3. Pekou ubožáka za živa v rozpáleném kamení, když mu byli nastrkali do uší štípavých červů a uši zalepili.

*

Moffat vypravuje pověru o přivolání deště v okolí Kurumanu, jehož obyvatelé po několik let suchem trápeni byli. I zavolali si čaroděje, jenž měl udělati dešť. Při jeho příchodu přivalila se spousta těžkých oblaků, se všech stran počalo se blýskati, hrom rachotil a do vypráhlé země padaly chvílku veliké krůpěje. Veliká byla radost lidu. Není divu, že drzost čarodějova vystoupila až k nebesům. Oznamoval, že pohubil vesni-

ce nepřátel, přívalem vod. Ale minul potom měsíc i více a Bečnanům dešť nepřicházel. Lid počínal zoufati, i samému čaroději bylo teskno u srdce. Vtom sprchlo. Plni radosti přiběhli pohlavárové k čaroději, by mu poděkovali, ten však tvrdě spal. Procitnuv, nevěděl, co se bylo přihodilo. I pravili pohlavárové: „My mysleli, že děláš dešť, ty zatím spíš.“ Šelma lišák rozhlednuv se rychle, viděl, kterak žena jeho potřásala měchem mléčným, by sobě trochu líčidla udělala. I zvolal: „Proč mi domlouváte? Zdali nevidíte, že žena moje dle mého návodu dešť stlouká.“ Tím byli upokojeni. Ale dešť nebyl dostatečným, osení na polích nevzešlo, dobytek hynul, na sta vychrtlého lidu bloudilo krajinou a hledalo kořínky. I rozkázal čaroděj, by mu chytili pavíána, na němž nesmí býti poskvrny. Těžko tak učiniti. Chytili mu ho, ale vymlouval se, že je škrábnut do ucha a chtěl srdce lva. I to se stalo. I vymluvil se na misionáře, že mu bělostnou tváří, kterou k oblakům zvedají, mraky zahánějí. Misionáři odhalili kejkle čaroděje, a zle by se mu bylo vedlo, kdyby Moffat nebyl se ho ujal. Ale trestu zaslouženému přece neušel. Když podobné kejkle provázal u kmene „Bavankecích“ byl od lidu rozhněvaného usmrcen.

Národové jižní Afriky.-M. L. 1869.

*

R. 1453 padlo hlavní město říše řecké Cařihrad Turkům do rukou. Když Turci dobyvše města do vnitř se hrnuli, uteklo se do hlavního chrámu městského sv. Moudrosti mnoho tisíc křesťanů. Byla totiž za těch časů rozšířena na Východě pověst, že, až se Turci dostanou ke sloupu Konstantina Velikého, který stál u chrámu sv. Moudrosti, že prý sestoupí anděl

s nebe, že starci u sloupu sedícímu dá do ruky meč se slovy: Vezmi meč tento a pomsti lid Boží, načež prý Turci ihned na útěk se dají a od křesťanů nejen z města, nýbrž i z celé říše až na hranice perské zahánání budou. Proto hrnulo se po dobytí města všechno do chrámu sv. Moudrosti, takže za krátko prostranný chrám i všechny síně, chodby a pavlače lidem byly přeplněny. Ale proroctví se nevyplnilo. Turci vylomili dveře chrámové, vrazili dovnitř a lid tam zavřený odvlekli do otroctví, chrám pak ohavně zpustošili. Obrazy svatých byly oloupeny o veškeré ozdoby, památné nádoby byly prodány, z mešních rouch naděláno pokrývek na koně a oltářů užíváno jako žlabů pro dobytek.

Král František I. měl v Paříži komorníka, který byl výborným břichomluvcem. Ludvík Brabant, tak totiž se jmenoval, zamiloval se do mladé, krásné a bohaté dívky, kterouž však odepřel otec dáti chudému komorníkovi za manželku. Když otec zemřel, Ludvík jednou navštívil matku sirotky. Dáma tato nevěděla ničeho o tajném umění komorníkově. Tu zaslechne za bílého dne v přítomnosti lidí, kteří u ní dleli, hlas zcela podobný hlasu svého manžela: „Dejte svoji dceru za ženu Ludvíku Brabantovi, jenž vás o ni žádá. Muž ten má jmění a dobrou povahu. Trpím muka nesnesitelná v očištění, poněvadž jsem mu ji odepřel. Uposlechnete-li mé rady, nebudu dlouho na tomto místě muk. Vy tím získáte dvojího dobra: dokonalého muže své dceři a věčný pokoj svému ubohému muži. Ludvík při slovech těch zdál se býti úplně klidným. Vdova zasnoubila tudíž neprodleně svou dceru Ludvíkovi, který jal se přemýšlet o prostředcích, jak by ji co nejrychleji

pojal za ženu, a jak by si opatřil potřebné k tomu jmění.

Právě když se obíral takovými to myšlenkami, do- slechl o jakémisi Cornuovi, bankéři v Lyonu, ohrom- ným to boháči, jenž nebyl příliš klidného svědomí pro svůj přítomný i minulý život. I vydal se k bankéřovi a oznámil mu, že má mu říci důležité věci. Cornu ho vlídně přijal, a když ho uvedl do odlehlé komnaty, kde jich nikdo nemohl slyšeti, Ludvík počal svoji úlohu. Nejprve mluvil o náboženství, pak o démonech, očistci a pekle. Když viděl, že oběť jeho je rozčilena, pojednou se odmlčel. Mezitím bylo slyšeti hlas, který zcela se podobal hlasu nějakého ducha. Bankéři zdálo se, že slyší mluvit svého zemřelého otce. A ten mu přikazoval, aby vydal Ludvíkovi velikou částku peněz, že za ně půjde vykupovat křesťany od Turků zajaté. Vyhrožoval synovi, neuposlechne-li, tresty pekelnými, jichž si svými lichvami zaslouhuje.

Bankéř byl nanejvýše poděšen. Přece však nepozbyl úplně mysle, ale prosil Brabanta, by přišel k němu na- zejtrí. Příštího dne odvedl Ludvíka na holou planinu. Však Brabant chápe dobře úmysl bankéřův, rozvinul veškeru zručnost svého umění. Cornu slyšel srdcelom- né nářky a vzdechy svých rodičů zemřelých, kteří jej pro Boha prosili, o pomoc volajíce, že nic jim tak ne- pomůže, jako vykupování zajatých křesťanů.

Tím bankéř byl zbaven podezření a dal Ludvíkovi 20.000 K, by šel do Turecka vykupovat zajaté křes- ťany. Několik měsíců poté zvěděl Cornu, kterak byl napálen, a vzal si to tak k srdci, že těžce onemocněl a zemřel.

Rouško tajnosti z umění břichomluveckého strhl uvědomělý a vzdělaný abbé de la Chapelle, vydav

o něm důkladný spis 1772, v němž dokonale vyložil jeho podstatu. Ukázal, že břichomluvectví je umění přirozené, kterému se může přiučiti každý, kdo má zdravé plíce a zdravá mluvidla.

Pokusy své konal s břichomluvcem Saint-Gillem, jenž ochotně k nim se propůjčil. *Náš domov.*

*

Břichomluvec Maccabe potkal kdysi na svých cestách po Irsku muže, vedoucího osla na trh. Zastavil ho a dal se s ním do hovoru. Za řeči mu napadlo, aby vyvedl tomuto muži nějaký žert. Otázal se ho tedy, jak stár je jeho oslík. „Jde mu na čtvrtý rok,“ dostal za odpověď. Vtom osel, jemuž Maccabe nepozorovaně trhl krkem, obrátil k Maccabovi hlavu. Tohoto pohybu využítkoval umělec a pronesl po břichomluvecku hlasem oslímu podobným: „On lže — je mi jedenácte.“ Účinek byl ohromný. Muž odskočil leknutím a s očima vytřeštěnýma volal: „Pro pána krále, ten osel umí mluvit,“ a stěží pak dal se upokojit, když mu Maccabe vysvětloval, že slova ta vlastně pocházejí od něho a nikoliv od osla.

Alexandra Baltimorea vytrvale pronásledoval přítel jeho se žádosti o nějaký břichomluvecký kousek. Jednoho dne jej potkal na ulici a znovu své přání opětoval. Náhodou jel kolem nich vozka s velikou fůrou sena. Této příležitosti chopil se Alexander. Obrátil se k fůře, z níž najednou zavzněl zoufalý křik, jako by se někdo dusil. V minutě byl vůz obklopen mimojdoucími, kteří jali se na polekaného vozku dorážeti, by osvobodil člověka, jenž se v jeho seně dusí. Když však tento hned se k tomu neměl, tu ti, kteří se byli sběhli, v mžiku seno dolů s vozem sházeli. Ale kde nic, tu nic. Nenalezli

nikoho a volání též umlklo. Alexander ukázav takto příteli své umění, břichomluvecké, uznal za dobré i s ním z ulice se vytratiti.

STATEČNÉ ODSOUZENÍ POVĚRY

Když sv. Františka římská byla těžce nemocná, tu jedna osoba z příbuzenstva, jsouc pověrčivou, myslila, že ta nemoc jest způsobena zlým kouzlem, a radila zavolati stařenu, která prý takový zlý vliv zaříkává. Tu Františka vzpírala se, seč byla, osvědčujíc, že volí, raději umříti, nežli k takovému hříšnému činu svoliti. Když však přece příbuzní pod jakousi záminkou podobnou ženštinu do její ložnice přivedli, zavolala Františka: „Pryč, služebnice ducha zlého! Nikdy ať se již neodvažuješ práh tohoto domu překročiti.“

Ekert.

Č A R O D Ě J S T V Í

Proti soudům čarodějnů psal františkán Spina: *Fortalitium fidei*, Vlach Vignato: *De haeresi*, německý theolog Oldřich Molitor: *Dialogus de laniis et pythonicis mulieribus* r. 1489. Uznává, že přiznání jsou vynucena.

U protestantů vydal teprve roku 1563 Weier spis: *De praestigiis daemonum*. Zvláště proti upalování domnělých čarodějů úsilně pracovali jesuité Adolf Tanner († 1632) a Fridrich Spee († 1635), jenž v letech 1626 a 1628 ku hranici připravoval 200 odsouzených. Následkem toho arcibiskup Jan Filip Schönborn, kurfiřt mohučský zastavil v území svém soudy čarodějů, kdežto u protestantů dále zastávali se soudů těch mnozí, zvláště právník Ben. Carpzor († 1666), jenž sám vynesl 20.000 rozsudků na smrt nad ubožáky z čarodějství očerněných, a Jindřich Pott z Jeny.

M O D L O S L U Ź B A

Indové uspořádávají honbu na tygra, při které domorodci pouze svých paží a zubů jako zbraně užívají. Tento druh honby není však vlastně než modloslužbou, která na počest hrozného boha války Šivy se koná a za dřívějších dob počínala pravidelně každá svatá válka Indů proti Angličanům honbou na tygra. V den k honbě ustanovený vsedne radža, který podnik řídí, na slona nádherně přistrojeného a táhne za svítání, velkým počtem domorodců doprovázen, ke skrýši tygrově. Aniž pozornost dravce vzbudili, připlíží se Indové velmi obratně až k místu, kde tygr leží. Zde postaví se na způsob velkého náspu obléhacího v desíti neb dvanácti řadách do kruhu. Zapálené do kola ohně mají účel, aby tygra zastrašily a zatarasily mu cestu, kdyby snad utíkal. V okamžení, když slunce vzešlo nad obzor, odhodí radža na slonu sedící svůj temnobarevný svrchní oděv a zastkví se nádherným, zlatem protkaným rouchem. Na prsou, ramenou a šiji chvějí se kouzelným leskem diamanty; hlavu zdobí turban, posázený rubíny a s přezkou, která září nejvzácnějšími brilanty. Celý jeho zjev podobá se v prvních paprscích vycházejícího slunce bytosti nadzemské a strašný děj obětní začíná. Radža pozdvihne rukou svých proti slunci a vzýváje válečného boha Šivu za pomoc vzkřikne třikrát mocným hlasem. Pohledem na svého nádherně se lesknoucího vůdce oslnění a hlasem jeho rozníceni odpovídají Indové děsným pokřikem. Avšak také tygr již vyburcován ze svého klidu, ozývá se příšerným řevem a vida se se všech stran lidmi obklíčena chystá se k boji. Hned na první útok

přichází několik životů lidských na zmar. Avšak Indo-
vé neustupují, v nejbližším okamženi 15 až 20 jich cho-
pivše se tygra hledí jej poraziti k zemi, zuby a nehty
zvíře při tom trhají. Zoufale vrhá se tygr na znak a se-
třásá se sebe své nepřátele. Hrozně rozsápání padají
na zem a většina jich brzy umírá. Ale to Indy neod-
strašilo. Sotvaže se tygr vzchopil, již zase 10, 20, 30
jiných vrhá se na bojiště a dravci nestačí ani všechny
zuby a tlapy, aby se zbavil všech protivníků, zatím
co na sta jiných nemohou se dočkati té chvíle, až by
rozsápané soudruhy své mohli vystřídati. Konečně na
smrt vysíleno klesá zvíře na bojiště krví a mrtvolami
pokryté. Bohu války přinesena důstojná oběť až tři set
lidských životů a sv. válka za svobodu vezme šťastný
konec.

Dr. Jar. Vlach.

J S O U C N O S T B O Ž Í P O Z N Á V Á M E Z T V O R Ů

Škotský filosof Beathie měl šestiletého syna, který začínal již čísti, ale o Bohu ještě nikdy ani slova neslyšel. Otec jej schválně v této nevědomosti udržoval, aby mu teprve ve vhodné chvíli tuto největší pravdu odkryl a tím mocněji mu ji do mladého jeho ducha vštípil. Jednoho dne vkreslil v koutku zahrady do země tři první písmena jména dítěte. Do takto vyhrabaných žlábků nasil seménka byliny černuchy a posypal vše hlinou. Za deset dní, přiběhne ke mně chlapec celý zdivený a praví: „Otče! mé jméno vyrostlo v zahradě.“ Usmál jsem se lhostejně a pravil jsem, že tomu nepřikládám žádné váhy. Ale chlapec naléhal, abych se šel podívat. Došed s ním na místo, pravil jsem: „Vidím skutečně, že tvoje jméno vyrostlo, než co je na tom divného? Toť náhoda“ — a s tím slovem jsem odcházel. Leč chlapec šel za mnou a tahaje mne za kabát povídal mi s vážnou tváří: „Otče! to není náhoda, to musil někdo úmyslně udělati.“ „Myslíš tedy, odvětil jsem, že vše, co je důkladně zařízeno, jako ona písmena, musí míti jakousi jinou příčinu než náhodu?“ „Tak myslím,“ odpovědělo mi dítě, rozhodně. „Nuže,“ mluvil jsem dále, „popatř na sebe, nezdá se ti, že vše to je důkladně zařízeno? Může tedy vše to pocházeti z náhody?“ „Nikoli,“ odpověděl, „někdo musil mne zúmyslně učiniti.“ „A kdo je to?“ ptal jsem se. Dítě se zamyslilo a odpovědělo, že neví, kdo jest to. Tehdáž odkryl jsem mu jméno nejvyšší bytosti, která stvořila svět a dal jsem mu o jejích vlastnostech jeho věku přiměřené poučení. Na to on také nezapomněl v životě nikdy.

J Ě D N A T Í D L E S V Ě D O M Í

Ze života Krügrova, vůdce Burů. Synovec jeho žádal jej za státní službu. „Milý synku,“ pravil president, „nemohu ničeho pro tebe učiniti; pro podřízená místa nejsi dosti rozumný, a vyšší úřady jsou všechny obsazeny.“

Za mladších let, sestoupil Krüger kdysi s koně, posadil do sedla kulhavou stařenu a vedl koně za uzdu, až došel k svému příbytku. „Pán Bůh ti žehnej za tu laskavost, pravila babka; kdybych byla mladá a hezká, nedivila bych se.“ „Kdybyste byla mladá, nebyl bych se něčeho podobného odvážil!“ „A proč? Však bych tě nepokousala.“ „Vy ne, ale tahle ta,“ ukázal Štěpán Krüger na usmívající se paní Krügrovu stojící na zápraží.

Společnost lovců ze všech národů sehnaná seděla kolem ohně. Angličan a Němec, div že si nevjeli do vlasů hádajíce se, je-li Shakespeare větší nežli Goethe. Krüger byl vyzván, aby je rozsoudil. Odpověděl, že od žádného z obou básníků nečetl ani slova. „A co jste četl?“ tázali se udiveně soupeřové. „Pouze toto,“ odpověděl Krüger a ukázal svou starou bibli. „Četl jsem ji čtyřicet let ve dne v noci a nepochopil jsem ještě veškerých jejích krás; až to dokážu, pustím se třeba do Shakespeara a Goetha.“

BUĎ SVĚDOMITÝ

Washington praví: „Snaž se udržeti si ve svém nitru jiskru toho nebeského ohně, kterou nazýváme svědomí. Tento vnitřní strážce jest příbuzný onoho pudu sebezachování, který připomíná ptácatům, že se mají odebrati na jih, tam že jest útočiště před zimou, která by zničila jejich životy; pudu, který nutí veverku, by si zahrabala ořechy, a včelku, aby si nashromaždila med, aby se mohla uchovati na živu když stromy jsou holé a květy mrtvé. Nechť jest jakákoli naše víra, cítíme, že není ani možné, aby šlechetný život zůstal neodměněn a špatný nepotrestán. Každý člověk jest sobě vědom, že jsou tu jacísi malí démoni v zemi jeho života, kteří číhají na příležitost, aby mohli vniknouti do jeho srdce a zneuctíti je, a nazývají se „zášť, nenávisť, sočivost, popudlivost, jizlivost, nepřejícnost, pomstychtivost“.

To jsou zhoubné zárodky, které drímají v našem charakteru až do toho okamžiku, kdy se úroveň našeho morálního zdraví tak sníží, že mohou započítati se vyvinouti v blátě a v smrdutém zápachu degradované duše. A naopak vědomí veliké zásoby šlechetné minulosti dává nám důvěru a sílu k boji dnešního dne. Vzpomínka na dobré skutky, které jsme vykonali, dává nám odvahu a povzbuzuje nás k vytrvání v této vznešené snaze.

Celá příroda zdá se hlásati „deset přikázání božích“. Každý nepatrný prvek vesmíru jako by byl smočen do roztoku mravnosti. V jakosti každého předmětu je skryta mravní tendence; zírá tu ze květů rostlin, září ze hvězd, roste v lesích, vlní se v lučinách a oblažuje

nás v úrodě polí. Každý tvar existence přináší nám svoje vlastní poučení, směřující k šlechetnosti, dobru a moci a ukazuje k něčemu vyššímu, nežli samo k sobě, ukazuje k velikému tvůrci svému. Ale vidíme-li tuto mravní tendenci v díle přírody, nalézáme též velikou mravní rezervu silně vyznačenou v člověku, který má jakousi intensivní víru v sobě, že příroda nějak a někde se opět osvobodí od posledního zločinu a znovu zbuduje náš ztracený ráj.

Příkázání byla psána do srdce člověka tím, kdo zbu-
doval den, sloupy vesmíru nestojí tak pevně jako ona.

Člověk přijde na svět a nalézá se na bezmezném oceánu života, aniž by věděl, odkud přišel a kam má kráčet. Vše, co on ví, jest, že ruka, kterou nikdy nespatriil, vytknula mu zlatá pravidla v jeho srdci, pověsila mapu do jeho duše a dala mu kompas do ruky. Jest si též vědom, že stojí u kormidla jeho života lodivod, ale ještě nikdy ho neuzřel, ač ho provází všude a neustále anděl strážce přidělený mu od narození, aby vedl, jeho křehkou kocábku nejistým mořem života a toto vědomí jest jeho rezervní mocí. Snažíme se sice mnohdy všelijak utlumiti v sobě hlas onoho tajemného lodivody anděla strážce, ale po každé šeptá nám : „Ano!“, když dobře činíme a „Ne!“, když skutky naše jsou špatné. Jemu jest lhostejno, je-li nám to milé či není, žádná moc celého vesmíru nemůže míti ani nejmenší vliv na jeho rozhodnutí. Za dob našeho zdraví, nemocí, zdaru, protivenství tento poctivý služebník stojí za námi v našem vlastním stínu, něžně a bez do-
těrnosti měří a váží každý skutek, který vykonáme, každé slovo, které proneseme, a šeptá nám pouze hluboko v srdci svůj výrok znějící buď „Dobře“ nebo „Špatně!“

Ach, ta rezervní moc vznešených myšlenek — vznešených činů! Žádná bídnota, žádný zločin, ani poníženi, ba ani sama smrt je nemůže oloupiti o jejich vliv na naši duši a na dlouhou budoucnost věčnosti; cokoli jest naším v nadšení, bude zmnoženo, a cokoli jest naším v agonii, bude zkráceno její vzpomínkou a její odměnou.“

Přes překážky k cíli.

NEPOKOJNÉ SVĚDOMÍ

Poslední rok studia gymnasijsního v zimě pozdě večer dostal Kolping lístek, psaný rukou ženskou, ale nepodepsaný. Byl zván do starého domu poblíže arcibiskupského chrámu. Šel. Tam již čekal muž a zavedl ho po nebezpečných schodech nahoru do světničky. Jaká to podívaná. Na bídném loži dokonával člověk. U lože klečela dáma. Kolping ji poznal, byla to nejstarší dcera statkáře M., u něhož byl otec Kolpingův šafářem.

„Nelekejte se, milý Kolpingu, že mne na tomto místě vidíte a že jsem vás tak pozdě volala; nevěděla jsem si jiné rady. Budu vám velice povděčna. Prosím vás, ujměte se tohoto muže v poslední hodině, a až dokoná, postarejte se mu o slušný církevní pohřeb; peníze máte v tomto papíře. Mně tu nemožno déle dlíti, později vám vše vysvětlím.“ Poté odešla. Nemocný touž noc dokonat za laskavé a útěchyplné řeči a modlitby Kolpingovy. Kolping ho poznal, byl to jeho krajan. Studoval před lety bohosloví, avšak pro pití zprone ěřil se svému povolání. Chtěje ho uchrániti hříšné zahálky, vzal ho statkář za domácího učitele, ale ani potom se nenapravil.

Když meškal Kolping o prázdninách po maturitní zkoušce v otcovské n domě, přišla nejstarší dcera statkáře do Kerpena do kostela. Po mši sv. stavila se u Kolpingův a zvala nastávajícího bohoslovce Adolfa, by ji provodil domů. Cestou u velikého kříže stanula a pravila Kolpingovi: „Proto jsem vás prosila, byste mne doprovodil, bych vám poděkovala za všelikou péči, kterou jste minulou zimu onomu ubožáku věnoval, a

vám vše vysvětlila. Když byl na našem statku domácím učitelem, přilnulo srdce mé k němu a milovala jsem ho až do jeho poslední chvíle; proto jsem ho podporovala. Zvěděvši, že v Ko'íně leží na smrt nemocen, pospíšila jsem za ním a vás k němu zavolala. Touž noc vrátila jsem se domů. Věděla jsem, že nebožtík spíše pro svou nestřídmost než pro lásku ke mně vystoupil z bohosloví, ale přece mne to trápilo, že jsem byla částečně toho vinna, a já učinila slib podporovati bohoslovce. A tu chci podporovati vás. Kolping vděčně přijal onu nabídku.

Životopis Kolpingův.

NĚ P O K Ő J N Ě S V Ě D Ő M Ī

Sv. Konrád byl synem urozených rodičů ve vlašskem městě Piacenzi, po nichž veliké bohatství zedil. Dospev, oženil se s bohabojnou dívkou Eufrosinou. Konrad zil jako tisícové jeho vrstevníků. Snažil se jmenı své rozmnožovati, v hodnostech a dustojenstvıch postupovati a užívati radostí světa. Jinak byl mužem pravdy a práva milovnym. Jednou odebral se záhy z rána do lesa na ekanou, nepřálo mu však lovecké štěstí. Rozmrzen marným čekáním zapálil křoví na pokraji houštiny, aby zveř vyplail. Pojednou zavanul prudký vítr a rozdmychal ohen, takže plamen zasáhl blízké kmeny a celý les za nedlouho požárem vzplanul. Konrád odešel nepozorován domů. Lid, který při-
chvátal, lapil podešeneho starce, jenž zaveden do ve-
zení a odsouzen k smrti.

Konrád trapen byl vyıtkami svědomí. Dnem i nocí rozvažoval, co má činiti. Zdalo se mu byti velkou hanbou přiznati se k činu, zvláště, když tak neučinil hned. Avšak konecne zvítězila milost boží. Konrad ˇel k soudu, vysvobodil starce, zaplatil les i pokutu. Zůstalo mu ještě znacnejmenı, ale Konrad chtěl výhradně sloužiti Bohu. S tím souhlasila manželka Eufrosina, která vstoupila do kláštera. Konrad stal se poustevníkem.
† 19. unora 1351. *Ekert.*

S P A T N Ě S V Ě D O M Í

Ve vesničce Montexgradi narodila se sv. Zita. Dvanáctiletá dána byla do města Luky do rodiny Fatinelliho, kdež sloužila 48 let. V rodině této mnoho zármutku jí způsobila komorná, která měla na ni zlost, poněvadž paní chtěla Zitu ustanoviti místo ní. I očerňovala ji, jak mohla, dávala jí takové rozkazy, že Zita, ač dovedná a pilná, nemohla s prací býti hotova, takže paní Fatinelliho domnívala se, že Zitu přeceňovala. Komorná pojednou těžce onemocněla a Zita něžně ji obsluhovala. Chování Zitino, blízkost smrti působily tak mocně na komornou, že neodolatelně cítila, že musí Zitu odprositi a četná provinění proti šlechetné duši napravit.

Když večer seděla Zita u lůžka nemocné, tu komorná vzlykajíc sepjatýma rukama prosila Zitu, aby povolala paní, že jí má něco důležitého oznámiti. Když paní přišla, pravila komorná: „Vyslyšte mne bídnu zločinku. Zita je anděl, já ďábel. Závist a ctižádost chodily stále se mnou, aby prohřešovaly se na této andělské dívce způsoby všemožnými. Já žalovala jsem na Zitu, žaluji vše to na sebe. Sama vším tím byla jsem vinna. Já sama jsem rozbíjela nádobí, já sama rušila její práce, aby je znovu musila dělati, já sama jsem ji zdržovala, aby nebyla s prací hotova. To vše jsem dělala proto, aby byla považována za neschopnou, zesměšněna a zlehčena. Prosím vás obě dvě, tebe, andělsky dobrá Zito i vás milá paní, za odpuštění, doufajíc, že odpustí mně také Bůh.“ — Lítost přivedila náhlý její skon. (Sv. Zita † 27. dubna 1272.)

Životopis sv. Zity u benedikt.

VÍRU MAJÍ VŠICHNI NARODOVÉ

Misionář P. de Wilde na misionářské stanici na Kongu zaznamenává rozmluvu s dítkami afrických Kafrů z rozličných krajů o víře takto: „Dejte pozor, dítky! Zemře-li člověk, zdali pak s ním vše umírá?“ — „V našich osadách,“ odpovídá jeden chlapec, „se nikdo o to nestará!“ — „U nás,“ odpovídá druhý, „při smrti krále se mnoho otroků musí zabít, aby duch pohlavárův nebyl opuštěn.“ — „A kam se dostane duch pohlavárův?“ — „Do lesův! Tam ho lidé slyší ráno a večer hu — hu — křičeti, ano, on i mimojdoucí vlastním jejich jménem volá. Ti, kdož slyší, plní strachu utíkají pryč!“ — „Ale, vy víte, milé dítky, že je ještě více jiných duchů mimo tyto duchy zemřelých. Největší a nejdokonalejší duch je Bůh.“ — „Ano,“ odpovídá jeden chlapec, „my ho nazýváme Nrami, Nzacomba, Fidie anebo také Hanza a on má ještě více jiných jmen.“ — „A kde bydlí ten Bůh, co myslí vaši rodičové?“ — „Nad námi velice a velice daleko!“ — „Bojíte se ho? Říká se o něm, že je zlý?“ — „Ne, o něm nikdo tak nemluví!“ — „Pak je ještě jiný duch, ďábel. Zná také u vás někdo toho ducha?“ — „Ano, čarodějnici mají totéž jméno.“ — „Jak se jmenuje ten duch?“ — „Molochi, Ndoki a ještě jinak.“ „A co, když někdo někoho čarodějníkem nebo čertem jmenuje, slyší to rád?“ — „Ó nikoliv, takový člověk je zlý.“ — „Tedy nikdo nemá ďábla a čarodějníky rád?“ — „Nikdo, neboť jsou zlí.“ — „A co činí zlého?“ — „Oni provozují taková kouzla, že mohou některého člověka na př. udělati němým a to na tak dlouho, jak sami chtějí!“ — „Zdali pak vaši rodičové nebo jiní lidé něco také

vypravují o zahynutí lidí?“ — „U nás vypravují, že naši předkové jednoho dne až ku měsíci se chtěli dostat! Oni stavěli mnoho a mnoho poschodí nad sebe a chtěli se tak nahoru dostat.“ — „A zdali pak se dostali nahoru?“ — „Ne, budova se zřítila a všichni se zabili.“ — „Zdali pak u vás někteří lidé dovedou čísti a psát anebo něco, čím by takové vypravování ze slavných časů mohli oznámiti svým potomkům?“ — „Nikoliv, otče, u nás znají jen písmo, které si někdo do kůže dělá a jediné písmeno, které se kreslí jest O a to dělají lidé, když nám uši propichují a to velice bolí.“ — „A proč pak vám uši propichují? K čemu je ta díra v uších?“ — „To je znamení, že jsme otroky.“ —

Echv.

*

V posvátných knihách pohanských Indů zvaných Rig Veda dočítáme se, že prý jest bůh Varuna nejen původcem zákonů přírody, nýbrž i původcem zákona mravního a jako prý sám činí, jen co pravé jest, tak bdí též nad tím, co jest mravně dobré a trestá nepravost. Zlí lidé a všichni, zákona božího přestupníci, zhýralí mužové a zhýralé ženy přijdou prý do pekla, na místo hluboce tajemné, kdež je bude šířiti ostrozubý Agni (bůh ohně), nejprudším ohněm. A v památkách staroperských čteme: „Již dokud je člověk na zemi, není bohu dobrému Ahura Mazdovi (Ormuzdovi) lhostejno, jak jest člověk živ, po smrti pak bude od člověka žádati účty a sice po třech dnech. V těchto třech dnech možno prý ještě duši pomoci, proto se též za zemřelého po tyto tři dny konaly modlitby, aby mu byl bůh na soudu milostiv. Třetího dne při východu slunce musí prý duše přes most Chinvat, kde je vy-

ptávána na předešlý život. Dobré, zbožné duši přijde pryč dobrý duch v podobě krásného mládence, převede ji přes most a uvede ji do ráje jasného, libovonného, čistého, plného slastí a všeho lesku. Duše člověka zlého přichází pryč na most spoutána a vedena duchem zlým, kterýž ji srazí s mostu dolů do hrozných muk pekelných. (Khorda Avesta.)

Pohunek — Satan a jeho říše.

Menelik, habešský král, uznává římského papeže za vrchní hlavu církve, a odtud, jak monsignore Macario, od sv. Otce s prosbou o propuštění italských zajatců k Menelikovi poslaný, vypráví, nutno si vysvětlovati všechnu úctu, již mu jako vyslanci sv. Stolicе prokazoval i ochotu, s níž prosbě sv. Otce vyhověl. Monsgre Macario uvádí na doklad toho z kánonů (posvátných pravidel) králů ethiopských kánon 44., jenž zní: „Jako patriarcha alexandrinský má moc nade všemi biskupy a arcibiskupy od něho odvislými, tak má biskup římský moc nade všemi patriarchy, z nichž jest on první a hlavou jejich, jako sv. Petr sám, jemuž dána jest moc nade všemi pastýři křesťanstva a nade všemi národy, neboť jest náměstkem Kristovým po celé církvi křesťanské.“ Tento kánon odvozuje se z usnesení 318 otců prvního všeob. sněmu v Nicei a má tedy tím větší váhu u církve ethiopské.

Hlas 10. ledna 1897.

P Á D Č L O V Ě K A U R Ů Z N Ý C H N Á R O D Ů

1. U Peršanů sluje ráj Albordš kopec, jenž stojí uprostřed země, kolem něho obíhají slunce a měsíc, čtyři veliké řeky vytékají z něho a svlažují zemi. Tam svlažován pramenem roste strom nesmrtelnosti, jímž lidé prvního času se živili. Ahriman, bůh zlý, nasadil ropuchu do pramene, z něhož strom se živil, chtěje jej zkaziti, ale Ormuzd, bůh dobrý, složil deset ryb, které krouží kolem stromu a jedna z nich Arez, sedí ropuše na hlavě.

2. Čiňané kladou svůj rajský kopec mezi horami Kyenlinem a Tianšinem, pravíce o něm takto: Uprostřed hory je zahrada, v níž ustavičně příjemný vane zefír, šelestě listy stromu krásného Tongu, čtyři řeky pramení z jednoho zřídla, jež slove zřídlo nesmrtelnosti. V zahradě jsou podivné stromy, ale na ovoci jednoho jen stromu viselo zachování života.

3. Indové nazývají ráj Chorkam. Je to zahrada, kde je hojnost ovoce, jest tam též strom nesmrtelnosti, z něhož jedí bohové. Had Cheian to pozoroval a po celé zemi rozsil veliké množství jedu, žádný z nižších bohů ani z lidí neměl smrti ujíti. Ale bůh Chiven měl slitování s lidmi, přišel na zem pod způsoby člověka a spolkl všecken jed, který had byl po světě rozsil.

4. Indiané v britské Kolumbii vypravují: Bylo dlouhý čas tma. I řekl Napi: „Budiž den.“ A byl den. Napi učinil slunce a poručil mu od východu k západu putovati. Každé noci kleslo slunce do země a ráno opět vystoupilo na oblohu. Napi v zimě vždy zestárne, ale každým jarem zase omládne. On prošel také

všecky hory a ještě všudy na horách viděti stopy jeho přítomnosti. A Napi dále řekl: „My chceme dva rody býti.“ Vzal pak žebro z pravého boku a řekl: „Ať je žena.“ A byla žena. A podobně vzal žebro z levého boku a řekl: „Ať je chlapec.“ A byl chlapec. Napi učinil také mnoho mužů ze země. A potom šli Napi a mužové na jednu stranu a žena na diuhou. A ta žena učinila jiné ženy ze země jako Napi muže. Mužům bylo vykázáno obývání na jednom místě, které neměli překročiti. Tu honili bůvoly a měli masa nadbytek. Jednoho dne Napi přišel k ženám. I řekla mu náčelnice: „Jdi domů a přiveď sem své muže, postav je všechny na vrchol tohoto úskalí a potom si ženy moje všechny dle řady mohou muže vyvoliti.“ Když mužové na hoře stáli, přišla nejprve náčelnice, položila ruku na Napi, aby si ho odvedla. Napi však se jí vytrhl. Náčelnice totiž přehodila přes sebe starou, roztrhanou přikrývku a všechny barvy s obličeje smyla, takže byla beze všech ozdob. Napi tedy neměl docela žádného zalíbení v jejím zevnějšku. I vrátila se náčelnice zpět k ženám a řekla, ukazujíc na Napi: „Tohoto ať žádná si nevyvolí.“ Pak vzala oděv, pomalovala jej, vzala ozdoby a šla a vyvolila si jiného muže. Všechny ostatní učinily podobně. Tak měli všichni mužové ženy, jen Napi ne. Tu náčelnice zvolala: „Nechte ho tu státi jako smrk!“ Napi pak počal patou skálu potírati, takže z ní jen něco málo zbylo. I zvolala náčelnice: „Ať je z něho smrk.“ A ještě dnes stojí smrkový strom na témž místě. Napiho tělo je uvnitř stromu, ale duch jeho putuje po světě. Chlapec, kterého Napi z levého boku učinil, byl nemocen. Tu vzala žena kámen a hodila ho do vody se slovy: „Tak jako kámen pluje, bude chlapec žíti.“ Ale kámen se ponořil

a chlapec zemřel. A tak umírají všichni lidé. Kdyby byl kámen plovat, byli by lidé zůstali na živu.

5. Řekové vypravují: Když bohové olympští vlády světa se domohli a s lidmi se přeli, co by lidé bohům v obět dávati měli, rozdělil Prometheus, zástupce člověčenstva, chtě Dia oklamati a moudrostí s ním závoditi, zabitého býka tak ve dvě polovice, že maso a vnitřnosti do kůže schovav, navrch žaludek, nejšpatnější to částku položil, ale kosti tukem obaliv na druhou hromadu dal. Potom vyzval Dia, by z obou částí jednu si zvolil. Zeus prohlédnuv lest Prometheovu, vybral si zúmyslně částku horší, totiž kosti, za to však odňal lidem oheň. Ale Prometheus odňal opět oheň v Olympu a lidem na zemi jej přinesl. Pro skutek ten rozhněval se ještě více Zeus. I přemluvil Hefaista, aby z země sličnou pannu urobil, a když Hefaistos tak učinil a Athena pannu půvabně vyzdobila, darovali jí bohové skříň, ve které byla všechna dobra, a poslali svůdné stvoření lidem. Ona sňala, puzena zvědavostí, víko ze skříně a všechna dobra prchla, jedině naděje zůstala. Promethea pak spoutal Zeus ve vazbu nezlomnou, prohnal tělo jeho kůlcem a rozkázal, aby mu orel denně vyžíral játra, která byla přes noc narostla.

6. Jihoslované vypravují: Země byla pustá. I poslal Bůh kohouta. Ten snesl veliké vejce, z něhož povstalo jezero, z kterého vytékaly čtyři řeky. Tak země stala se úrodnou. Kohout vznášel se v oblacích, oznamoval lidem, co by činiti měli. Dlouho poslouchali kohouta božího a měli se velmi dobře. Když pak počali reptati proti němu, odňal jim ho Bůh. Naпослед zakokrhal, chraňte se veliké vody. Nejdříve lidé byli pro slova ta smutni, později na to zapomněli.

Jednou však chtěli upravit jezero. Jakmile kamenem hnuli, vyhrnulo se mnoho vody a potopilo celou zemi. Čtyři lidé se jen zachránili, z nich jeden Slovinec na vinné révě zasvěcené Kurentovi. Než člověk zle se odměnil Kurentovi. Začal s ním bojovat o panství na zemi. Jak zápasili spolu, povstaly hory a doliny. Kurent přece obelstil člověka, dal mu vína, do něhož přimíchal své krve. Člověk usnul, když se probudil, měl veliký hlad, i snědl pečeň přichystanou nejvyššímu bohu. Ten se na něho rozhněval, mrštil jím o zem. I tu dlouho ležel jako mrtvý, a když se probudil, neměl předešlé síly.

Sylabus.

O ZÁZRACÍCH

François Coppée píše o zázracích takto: Zázrak! Ještě nedávno, vyslovuje toto slovo, byl bych pošetile pokrčil rameny. Protože jsem nikdy na vlastní oči zázraku neviděl, popíral jsem vše, vzdor základní pravdě, je-li Bůh, a že je Bůh, nikdy jsem nepochyboval, je-li Bůh všemohoucí stvořitel věcí viditelných i neviditelných, jest nad zákony fysického světa a nic mu není nemožno učiniti. Nyní má pýcha složila zbraň. Jednoho dne pocítil jsem na svém čele dech smrti a ve mně vzbudila se hrůza před hrozným nic a potřeba věčného života. Četl jsem tedy znova evangelium, četl jsem je, jak se čísti má se srdcem prostým a důvěřivým a na každé stránce, v každém slově knihy vznešené viděl jsem zářiti pravdu. A dnes pevně věřím ve všecky zázraky druhdy vypravované, popisované, dosvědčené od evangelistů s jistotou a podrobností, z níž patrna je naprostá a úplná věrohodnost. Ano, Ježíš navrátil sluch hluchým, zrak slepým, život zesnulým. Štědře rozdával za svého krátkého pobytu na světě zázračná dobrodiní, aby dokázal, že jest Synem Boha živého, by založil náboženství, jež po 19 set let dává duševní mír všem lidem dobré vůle. Tuto víru v Ježíše Krista, již opět jsem našel — nebo dětství moje bylo křesťanské — chci si zachovati a v budoucnosti stále si ji rozmnožovati vytrvale, trpělivě, neochabuje ani v hodinách pochybnosti. Neboť ač někdy kolísám a zmocňuje se mne strach jako sv. Petra, když vlnami kráčel, přeče, Pane, vidíš, že Tebe poslouchám, a jsi hotov mi přispěti.

PROZŘETELNOST BOŽÍ

Kdysi procházel se sv. Alypius, přítel sv. Augustina, sloupovým soudní budovy, uče se řeči, již měl míti. Nedaleko od něho zloděj hleděl přetíti železné tyče, aby dostal se do místnosti penězoměnců. Lidé ho zpozorovali a učinili poplach. Zloděj odhodil sekeru a prchl. Alypius o celé věci nevěděl. Našed sekeru, zvedl ji a měl ji právě v ruce, když lid se sbíhal. Poněvadž mimo něj nikoho tu nebylo, byl jat a veden před soudce. Tam ovšem věc se vysvětlila. Sv. Augustin, jenž událost tu zaznamenává, poznamenává, že Bůh tuto nehodu na Alypia dopustil, aby mu pro budoucí život byla poučením a výstrahou. Měla mu připomenouti, aby, až bude vynikajícím mužem, nesoudil ukvapeně a podle zdání, jež často klame.

Sv. Augustin C. M. D.

*

Proslavený řecký filosof Sokrates vedl se svými přáteli rozhovor o prozřetelnosti. Přirovnával podle Homera prozřetelnost matce, která od svého spícího pacholátka odhání mouchy. Mezi posluchači byl Kritias, závistník Sokratův. Aby pohaněl velikého mudrce, smál se uvedenému jím přirovnání, nazýváje je neušlechtilým. Sokrates ho za to trochu usadil. Kritias později mu se vymstil, že ho udal u soudu, obviňuje ho z bezbožnosti. Sokrates byl odsouzen k smrti. Před smrtí pravil k němu Kritias: „Nuž, Sokrate, i teď ještě budou od tebe bohové odháněti mouchy?“ Sokrates, maje pohár s jedem před sebou, odvětil: „Božstvo uvede mne nyní, když dobře jsem skončil život k slad-

kému snu; proč bych se tedy bál much.“ A veliký myslitel očekával netoliko sladký sen, nebo věřil v nesmrtnost duše a právě tenkrátě před svou smrtí dokazoval ji přátelům v krásném rozhovoru, který Plato nám zachoval. Přátelé chtěli ho zachrániti, ale on odmítl. Nebál se umřítí, věře, že nespravedlnost, které se stal obětí, bude mu nahrazena. Neviděl v smrti zlo, ale bránu k zasloužené odměně.

*

Slovutný cestovatel anglický Stanley píše v listu položeném v čelo knihy „V nejtemnější Africe“: Když v nejtemnější hodině bylo mi pokorně vyznati, že bez pomoci boží ničím nejsem, přísahal jsem v lesních samotách, že pouze Jeho vyznávati budu před lidmi. Ticho smrti rozkládalo se kolem; byla půlnoc, já byl zeslaben nemocí, stržen námahou a zmořen starostí o své bílé i černé soudruhy, jejichž osud byl mi záhadou. V této tělesné i duševní tísní prosil jsem Boha, by mi lid můj vrátil. Jeden a padesát mužů kromě chlapců a žen bylo únavou a nemocí tak zmalátnělých, že by najisto byli zhynuli vysílením, kdyby v několika hodinách nebyla přišla potrava. Tehdáž odpoledne minuli jsme na pochodu několik mrtvol v různých stupních hniloby a pohled na klesající umírající a mrtvé způsobil mi pocit takové slabosti, že jsem jí téměř podlehl. Kde kdo v táboře byl ohromen zármutkem a utrpením. Zoufalost všecky oněmila. Spáti bylo nemožno. Divíte se pak, že přirozená zatvrzelost srdce povolila, a že jsem svou záležitost znovu odevzdal Tomu, který jediný nám mohl pomoci. Následujícího jitra potkali jsme pohřešované nepoškozené, zdravé a silné s nákladem čtyř tun plantenů. Můžete si pomysli, jak

radostně pokřikovali divocí synové přírody. Rozpomínaje se na mnohé kruté epizody a přemýšleje o tom, jak často jsme zrovna zázračně unikli jistojisté záhubě, jež hrozila nám za různých pochodů sem a tam onou nesmírnou pustinou temných pralesů, nemohu přičítati naše vyvážnutí žádné jiné příčině než milostivé prozřetelnosti, která pro nějaký svůj vlastní účel nám životy zachovala. Veškeré armády a zbraně evropské nebyly by nám mohly poskytnouti pomoci v oné hrozné krajnosti, v níž jsme se nalézali mezi řekami Dni a Ihuru; žádná armáda zkoumatelů nebyla by mohla vystopovati naši cestu k dějišti posledního zápasu, kdybychom byli padli, neboť hluboko, jako v úplném zapomenutí, byli bychom najisto bývali pohřbeni pod prstí neschůdných pustin.

*

Svatý Efrem Syrský narodil se na počátku čtvrtého století v Nisibis v Mesopotamii. V mládí byl velmi rozpustilý. Kdysi zahnal krávu chudého člověka do lesa, kde ji vlci roztrhali. Potom zbloudil v lese. Byl na noc u pastýře, jemuž opilému zloději ukradli stáda. Tento svedl vše na Efrema a ten byl dán do žaláře. V žaláři reptal proti Bohu. V žaláři byli s ním spolu zavření dva jiní vězňové. Rozmlouvaje s nimi, dověděl se, že také oni byli bezprávně obviněni ze zločinů, jichž se nedopustili. Avšak z další rozmluvy seznal Efrem, že mužové ti mají na svědomí jiné hříchy. Tu se přesvědčil, že Bůh žádný hřích nenechává bez trestu, a připomenuv si, že sám jednou dopustil se zločinu, an chudého člověka připravil o krávu, poznal, že nebyl náhodou do žaláře vsazen, nýbrž že Bůh trestá ho takto za dřívější poklesek jeho. I litoval hořce hříchů

svých a ustanovil se na tom, že dá výhost světu a sloužiti bude výhradně Bohu. Pobyv sedmdesáte dní ve vězení, byl na svobodu propuštěn.

Stal se později jáhnem, výtečným kazatelem a učitelem církevním. *Ekert.*

Sv. František Saleský vyprávěl: Když jsem byl proboštem, vyslal mne biskup, můj předchůdce, ještě s jinými kněžími kázat. Jednou v neděli byla velká nepohoda a v kostele bylo jen sedm osob, proto mi řekl jeden, že to nestojí za to kázati. Odpověděl jsem, že mi četné shromáždění nedodá chuti a malé že mi ji neubere, a že mi stačí, i kdyby jen jediný posluchač byl vzdělán.

Když bylo po kázání, padl mi muž, jenž po celé kázání plakal, k nohám a zvolal: „Pane probošte! Vy jste dnes zachoval mou duši. Buď požehnána tato hodina, ve kterou jsem sem přišel a vás poslouchal.“

Potom vyprávěl, že měl s několika kalvínskými kazateli rozmluvu o vzývání svatých, a že mu to vyložili jako hanebné modlářství. Proto se chtěl odříci katolické víry, ale kázáním byl přesvědčen o opaku.

Sv. Frant. Sal. D. C. M.

Mocný král v Indii Abener měl syna Josafata, o němž bramíni věštili, že bude vládnouti královstvím větším než otec, ale že postaví si trůn v říši jiné, neznámé. Ivykázal král synu za bydliště rozkošný palác ve vzdáleném městě a dal ho bedlivě ostříhati, aby nepoznal křesťanů ani bídy lidské. Josafat prospíval v moudrosti, ale ač byl obklopen přepychem, stěžoval si, že je jako

vězeň, poněvadž nesmí vyjeti. Tu vyzradil mu jeden ze služebníků, že otec vězní ho proto, by nebyl prý otráven jedem křesťanů. Josafat rmoutil se z toho velice, až i žalem se roznemohl, a když polekaný král přišel ho navštívit, řekl mu: „Proč nesmím vycházeti a nač mám hořem se trápit?“ I dovolil mu král, ač nerad, aby směl z paláce vycházeti, přikázav velmi přísně dvořanům, aby před ním všelikou bídu lidskou pečlivě ukřývali a vůbec nad ním bděli, aby nic odporného a nemilého neviděl. Ale rozkaz ten nebylo možno vyplniti. Když kralevič vyjel si s komonstvem po prvé z paláce, nesměl sice žádný chudás k němu se přiblížiti, ale oči jeho postřehly přece dva polonahé žebráky, z nichž jeden byl malomocný a druhý slepý. A potom uviděl Josafat kmeta věkem sešlého, an blízek je smrti. Poznav takto lidskou bídu, zarmoutil se nad míru a přemítal, co nastane člověku po smrti. Ale sám nedovedl záhadu rozluštit ani dvořané.

Bůh mu poslal poustevníka Barláma, jenž ho obrátil ku křesťanství. Král Abener zamýšlel mučením donutiti syna k odpadu — on ale prchl. Později však sám stal se křesťanem a se usmířil se svým synem.

Kulda.

*

Sv. Norbert narodil se kolem r. 1082 v městě Samtenu ve vévodství klévském v Porýní z rodičů vznešených. Otec Heribert byl spřízněn s císařem Jindřichem IV., matka Hedvika byla z rodu vévodů Lotrinských. Norbert byl postavy štíhlé, byl sličný a vynikal duchaplností a všestranným vzděláním. Byl jmenován kanovníkem kantenským a v Kolíně nad Rýnem, ač byl toliko podjáhnem, a dvorním kaplanem a almuž-

níkem císaře Jindřicha V. Žil vesele. Za krásného letního dne 1115 vyjel si Norbert koňmo, provázen jsa obstárlým sluhou, do vsi Vredenu, kdež měla se sejít společnost mladých šlechticů na hlučnou zábavu. Pojednou zahalila se obloha černými mraky, nastal liják a byla silná bouře. Hrom burácel a blesky křižovaly se. Norbert pobodl koně a hnal se úprkem kupředu, aby se dostal někam pod střechu. Sluha marně volal: „Pane, co počínáte? Obratťe se, neb mocná ruka Boží jest proti vám!“ Pojednou sjel za strašného rachotu do země blesk přímo před jezdce. Kůň se vzepjal a svrhl Norberta, jenž potom téměř hodinu v mrákotách na zemi ležel. Když probral se z tohoto omámení, přemítal vážně o posavadním lehkomyšlném, hříšném životě. I pocítil v srdci hořkou lítost a zvolal: „Pane, co chceš, abych činil?“ A bylo mu jako by slyšel hlas: „Ustaň od zlého a čiň dobré, hledej pokoje a stíhej jej!“

I počal tuhé pokání činiti. Po dvou letech poprosil arcibiskupa kolínského, aby mu udělil svěcení. Založil řád v Premontré, odtud premonstrácký, a stal se později arcibiskupem v Magdeburku. Poněvadž dbal přísně na dobrý mrav, najali nespokojenci úkladného vraha, by ho usmrtil. Na Zelený čtvrtek 1129 pod záminkou zpovědi blížil se vrah arcibiskupu. Norbert z vnuknutí Božího tuše, co zbojník smýšlí, zavolal naň stůj! I byla u něho nalezena dýka. Ještě téhož roku učiněn na něho druhý útok. Útočník však omylem zranil biskupského obřadníka.

Vidouce nepřátelé, že snahy jejich, zákeřně usmrtiti arcibiskupa, byly zmařeny, ustanovili se na tom, odstraniti jej násilím. Stoličný chrám magdeburský byl poskvrněn zločinem. Když 1129 Norbert s dvěma bis-

kupy před svátkem sv. Petra a Pavla v noci konal obřad smíření chrámu, učinil vzbouřený lid se zbraní útok na svatyni. Arcibiskup dokončiv posvátný obřad uchýlil se před vzbouřenci do sousední pevné věže. Zjitra udeřili buřiči na věž. Tu vyšel Norbert pohrdaje nebezpečím a zvolal: „Jednoho člověka hledáte, ejhle, tu jsem. Ušetřte ostatních, ježto vám nic zlého neučinili!“ Bylo po něm několikráte tato, ale nebyl zraněn. Musil na čas odejíti, ale brzy se slávou se vrátil. † 6. června 1134. Roku 1626 opat strahovský převezl ostatky jeho do kláštera doksanského a pak na Strahov.

Ekert.

*

Sv. Ignác z Loyoly dlel v Barceloně, chtěje odtamtud plouti do Sv. země. Když dlel v chrámu Páně, tu viděla jej jako žebráka mezi dítkami paní Isabella Rossella. Týž oko její i srdce divně poutal. „Jdi, mluv s tím mužem,“ pravil vnitřní hlas Isabelle, „a pomoz mu splniti záměry, které učinil k větší cti a slávě boží.“ Pobožná paní poslechla vnuknutí a pozvala Ignáce ke stolu. Světec odsloužil se za to tím, že vřelými slovy oslavoval dobrotu boží, až všechny přítomné k slzám pohnul. Za řeči vyjevil Ignác záměr putovati do Sv. země. Pravil, že doufá již zítra odplouti z Barcelony po malé lodi, na níž již uložil všecek majetek, spisy a několik knih. Sotva Ignác s úmyslem tím se svěřil, Isabella, jako by vyšším hlasu povolovala, prosila a zapřisahala jej, aby na té lodi neodjížděl, ale raději počkal ještě několik dní, až popluje větší loď, na níž ona ochotně cestovné za něho zaplatí. Ignác dal si říci a přesedl na jinou loď, ale cestovného nepřijal. Ona loď, na níž chtěl odplouti příští vojín církve

boží rozbila se o skály blízko přístavu barcelonského, a ztroskotala se tak nešťastně, že ani jeden pocestný ani jeden lodník se nezachránil.

Hlasy kat. sp. tiskového.

V přístavě cyperském stály tři lodi hotovy k další plavbě do Benátek: prostředních rozměrů koráb turecký, malá a stará loď a výborně stavěná, prostorná loď bohatého kupce benátského, která i nejhroznějším bouřím vzdorovati se zdála. Společníci Ignaciovi prosili kapitána benátské lodě, by pro lásku Kristovu přijal na loď chudého poutníka, jenž, jak tvrdili, jest muž svatý a nepochybně za prokázané dobrodiní přinese lodi a jejímu mužstvu požehnání. „Je-li to světec,“ odvětil posměšně kapitán, „nepotřebuje mé lodi, po moři i po vlnách bezpečně může se procházeti.“ Tak nemilosrdně odmítnuti byvše, šli společníci Ignácovi ke kapitánu staré lodě a bez nejmenších obtíží dosáhli, čeho žádali. Na úsvitě vypluly z přístavu všechny tři lodě. Večer téhož dne povstala strašná bouře. Koráb turecký utonul se všemi cestujícími, mocná loď benátská ztroskotala se na skalách cyperských a cestující s napětím sil sotva život zachránili, zato polo-rozbitá loďka, na níž byl Ignác, připlula jediná do Benátek.

Hlasy kat. sp. tiskového

Otec Martina Hohenberga byl velmi chudý. Proto dítky své rozesílal do světa v útlém mládí, aby se samy živily. Martin dostal se k malíři Giovannimu Battistu Bacizonovi, aby mu poklízal a jeho učňům třel barvy. Leč stalo se jednou Martinem nezaviněně, že

se stropu školní jízdby spustil veliký se křížový pavouk na obraz jednoho učně. Zapomnělo se na jeho dosavadní pilnost a bedlivost a po prudkých výčitkách učňů pohrozil mu Bacizos, že jej hned vyžene, stane-li se kdy ještě něco podobného. Krátce po této události obdržel Bacizos dopis, že jej na své cestě do Itálie navštíví té doby nejslavnější malíř Bartoloměj Estabán Murillo, a že obdaruje krásným prstenem, jak míval tento španělský malíř v obyčeji, nejnadanějšího žáka. Mezi učni nastal rozruch. Každý maloval a se činil, aby jemu byla přisouzena cena slavného malíře. Den pak před příchodem uloženo bylo Martinovi, aby všude byla vzorná čistota a pořádek. Nepotřebné věci byly složeny do kouta a zakryty záclonou. Murillo přijel, prohlédl práce Bacizových žáků a již chtěl odměniti nejpilnějšího a nejnadanějšího, an zavanul náhle otevřeným oknem do světnice vítr, odhrnul záclonu a zrakům Bacizovým a Murillovým i všech učňů objevil se veliký pavouk uprostřed sítě. Bacizos se rozhněval. Murillo hleděl na vše udiven neb poznal, že pavouk i pavučina jsou dovedně namalovány. „Kdo to udělal,“ tázal se Murillo. Nikdo se nehlásil. „Toť mistrovské dílo,“ poznamenal Murillo k Bacizosovi. „Neznáte původce?“ „To jsi namaloval ty?“ obrátil se nyní Bacizos k Martinovi hlasem vlídnějším. „Ano,“ zašeptal chlapec. „A proč se nehlásíš?“ „Rozumím mu,“ řekl Murillo a obdařiv Martina prstenem, vyptal se na jeho poměry a ujal se ho. Z Martina stal se potom vynikající malíř, který přijal jméno Altomonte.

Náš domov.

P Ý C H A

Sv. Arsen v pokojíčku svém na modlitbách trvaje, uslyšel hlas: pojd', ukáži ti skutky lidí. Vstana vyšel a ejhle, uzřel chrám a dva muže na koních sedící, nesoucí dřevěné trámy na příč jeden proti druhému namáhali se s úsilím, aby vstoupili branou do chrámu, ale nemohli pro trámy, které na příč nesli a neschylovše se ani dřevo do pravé polohy nesrovnavše, zůstali ven mimo chrám.

I otázal se Arsen, co by to vidění znamenalo, uslyšel hlas: to jsou ti, kteří pyšně nesou břímě spravedlnosti a nechtějíce se napraviti, by pokorně si počínali na cestě Kristové, zůstávají mimo království Boží.

Döllinger, mnichovský profesor, narodil se v Bamberce 1799, byl na kněžství vysvěcen 1822. Roku 1826 stal se profesorem církevního dějepisu a práva v Mnichově. R. 1845 vstoupil jako zástupce university mnichovské do zemského sněmu. 1847 stal se infulovaným proboštem kolegiátní kapituly u sv. Kajetána v Mnichově, ale téhož roku byl pro horlivé hájení církevních zájmů z profesury odstraněn. 1848 byl členem parlamentu frankfurtského. Následujícího roku byla mu profesura vrácena a opět do sněmu bavorského zvolen. 1861 poukazoval v přednáškách na možnost brzkého konce světského panství papežova, což mu zjednalo četné nepřátele, pročež k obraně své vydal spis (Kirche und Kirchen) církev a církve, (Papsttum und Kirchenstaat) papežství a stát církevní. 1868 jmenován byl doživotním říšským radou. Byl vždy z nejhorli-

vějších zastánců církevních zájmů, ale po prohlášení o neomylnosti papežské pozdvihl proti němu vážného hlasu svého, i byl v dubnu 1871 od arcibiskupa mnichovského z katolické církve vyobcován. Pokládá se všeobecně za zakladatele starokatolíků v Německu. 1872 zvolen byl rektorem university mnichovské a předsedou královské akademie věd v Mnichově. Zemřel s církví nesmířen. Všeobecně se má za to, že proti církvi vystoupil, protože se cítil uražen, že nebyl na sněm vatikánský jako věhlasný učenec povolán.

*

Alcibiades vespěl v jinocha velmi nadaného, sličného a silného, ale při tom nad míru ctižádostivého a svévolného. Ani moudrý učitel jeho Sokrates, jemuž Alcibiades byl zcela oddán, nemohl ho trvale zlepšiti. Ještě jsa hochem hrál si na ulici v kostky. Jedoucí tudy vozka kázal mu uhnouti. Alcibiades se mu položil příkem do cesty řka: „Opovaž se jeti!“ Jednou se vsadil, že na veřejné ulici vytne poliček váženému občanu Hipponikovi; a vyřal, ale hned potom šel k uraženému a nastavil mu holá záda, aby mu Hipponikos za to nabil po vůli. Ten mu odpustil, ba tak si jej oblíbil, že mu dal dceru za manželku. Manželství větroplacha s tichou Hipparetou nebylo šťastné. Když ho žalovala na rozvod, přišel si Alcibiades pro ni k soudu a v náručí ji zanesl domů. Nic ho tak netěšovalo, jako když si lidé vyprávěli jeho divné a divoké kousky. Kdysi koupil vzácného psa, který se všem líbil; když se počínalo na psa zapomínati, dal mu Alcibiades utít ocas, aby zas bylo o čem mluvit, jak je zohyzděn.

Athenské popudil k válce proti Spartanům, kteří

však u Mantineje 418 Athenské porazili. Přece podařilo se Alcibiadovi opět roznítiti mysl válečnou k výpravě na Sicilii. Tam město Egesta žádalo za pomoc proti Syrakusám. Alcibiades jmenován byl vůdcem. Sotvaže odplul z Athen, podána byla naň žaloba, že v noci se svými tovaryši posrážel sochy Hermovy. Takový zločin trestal se smrtí. Alcibiades prchl k Spartanům a pomáhal jim ničiti rodné město Atheny.

Hlavinka.

Když v první polovici 14. století valili se Turci z Asie do Evropy a říši řecké i bulharské záhuba jistá hrozila, tu císař řecký Kantakuzenus prosil Bulhary za pomoc proti Turkům. Bylo mu odpověděno: „Učiň sám, seč jsi; přijdou-li Turci k nám, my se už s nimi spravíme.“ A když poslední císař řecký, Jan Paleologus, osobně přišel do Trnova prositi za pomoc, uvržen jest do vězení. Však dříve než padl Cařihrad do moci Turků, padlo po tříměsíčním boji hlavní město Trnovo Turkům do rukou a s hlavním městem i celá země.

Attilius Regulus poraziv Karthaginské velikou bitvou u mysu Eknoma, otevřel si cestu do Afriky. Dobýváje města za městem a kořistě všude velmi bohatě, dorazil až k samému Karthagu. V hrdém sebevědomí propustil polovic vojska domů s kořistí. Karthagiňané prosili o mír, ale Regulus kladl tak tuhé podmínky, že jich nemohli uznati. V nesnázi učinili Xanthippa, spartského náčelníka řeckých žoldnéřů, vojevůdcem svého vojska, a ten u TUNET 255 Římany zúplna porazil a Regula zajal.

Hlavinka.

Abbé de la Chapelle v Saint Germainu (městečko blízko Paříže) měl přítele doktora v Paříži, který myslel, že má veškeru učenost v hlavě. I pozval ho Abbé k sobě, zkázav mu, že má prý proň cosi zajímavého, jakéhosi skřítky, který se usadil v domě jeho přítele a tam, ač nic zlého nepůsobí, přece je nepohodlným. Kdo prý by ho zbavil tohoto dotěrného hosta, velice by se mu zavděčil. Doktor objevil se krátce potom v Saint Germainu, přišed pěšky záhy z rána, aby nenadálým příchodem svým ducha překvapil. Přítel ho ihned odvedl do zajímavého onoho domu, domu to Saint-Gillova, znamenitého břichomluvce, s nímž se byl již dříve smluvil, že pana doktora potrestají. Zatím co doktor dal se všude po domě prováděti, již také duch počal své nepřátelství. „Co tu chcete pane, doktore? Vaší přítomnosti je více třeba v Paříži, zapředl jste tam známost s krásnou Saskou. Je to nebezpečné. Mohla by vám pěkně uklouznouti.“

„Tohle přichází s hora,“ dí doktor červenaje se; „vystupme tam.“ Duch, jak se zdálo, vzdaloval se tou měrou, jako k němu se přibližovali. Doktor pravil: „Podobá se, že ten duch se mne bojí; mluví na mne z dálky.“

„Přiblížte se,“ dostal odpověď s půdy, „čekám vás zmužile.“ Když doktor jal se lézti po dřevěných červotočivých schodech, zhroutily se pod ním. Za hluku, který způsobil pád schodů, vzkřikl duch do uší doktorovi válejícímu se na troskách, že ho uškrtí. „Milost, milost,“ úpěl doktor, „zanechám rád toho, co nemohu vypuditi.“

„Velice mne těší, že přicházíte k rozumu,“ odpovídal duch. „Jděte. Již nikdy si nezahrávejte s takovými bytostmi, jako jsme my a nezapomeňte, že skrom-

nost je mnohem lepší než domýšlivost.“ Doktor odcházel zdrcen. Marně mu vysvětlovali, že vše se dělo cestou přirozenou, nevěřil tomu. (Spiritisté užívají toho k svým podvodům.)

*

Daniel O' Conell byl pokořitelem Anglie a vysvoboditel Irska z otroctví, jakéhož Evropa nikde jinde nepoznala. Což divu, že měl mnoho nepřátel mezi Angličany. Proto na sněmu londýnském mnozí na něho si vyjížděli, které on však dovedl velmi pěkně vždy usaditi. Tu 1835 vstoupil do parlamentu znamenitý literát d' Israeli mladší. Hned po vstoupení do parlamentu zdálo se, že si předsevzal starého bojovníka pokořiti. Břítými vtipy často napadal O' Conella. Měsíce uplynuly, aniž si byl O' Conell počínání d' Israeliho povšimnul. I zdálo se, že se bojí proti skutečně obratnému odpůrci svému vystoupiti. I byl d' Israeli na to hrdým, zvláště, když se mu proto se všech stran lichotilo. Každým dnem tudíž stával se drzejším, až se konečně O' Conell odhodlal, takovému zlomyslnému napadání učiniti konec. Vstal jednoho večera z nenadání se svého sedadla a obrátiv řeč na tupení d' Israeliho, bavit půl hodiny sněmovnu chladným a hrozným svým vtipem na útraty odpůrce, načež skončil slavnou touto výpovědí: „Vskutku, je-li ctihodný tento pán — jakož to jméno naznačuje — židovského původu, tož věřím, ba musím věřiti, že jest potomek, a sice přímý potomek nekajícího lotra na kříži.“

Sněmovna byla na delší čas neschopna jednání pro smích. V obrovském tomto vtipu spočívalo zničení politické dráhy d' Israeliho, jenž se nikdy více neodvážil na irského „krotitele zvěře“ zuby vyceniti.

Ako Bog da. Srbové necht cokoli předsevezmou, vždy dodávají: *Ako Bog da!* (Dá-li Pán Bůh!) I ptal se jednou jeden Turek svého souseda Srba, pojedeli zítra na trh. Srb odpověděl jemu: „Půjdu, ako Bog da.“ I dí Turek: „A já pojedu, ať si Bůh dá nebo nedá! Ráno přijde Srb k Turkovi a volá na něj: „Soused, pojedte na trh.“ Ale Turek smutně odpovídá: „Nemohu, ukradli mně koně zloději.“

*

Diogenes, jehož Platon nazýval bláznem, aby ukázal, že nezná potřeb jako jiní lidé, bydlel v bečce, vlastně v hliněné budce, již Atheňané žertem říkali sud. Kousky jídla si vyžebrał. Z náčiní měl jen střípinu na pití, a když uviděl dítě pít z dlaně, i střípinu zahodil. Král Alexander na sněmě v Korintě žádal si poznati Diogena. I přišel k němu s komonstvem, právě když se Diogenes vyhříval na slunci. Slyše jeho chytré odpovědi, vyzval ho Alexander, aby si od něho vyžádal nějakou milost. Načež Diogenes: „Buď tedy té dobroty a nezacláněj mi.“

*

Římané bojovali proti Samnitům. Diktátorem jmenován v Římě (325—304) Papirius Cursor, muž obrovské výšky a síly, válečník drsný a přísný. Podvelitelem si jmenoval Kvinta Fabia Rulliana, pravý svůj opak, muže statečného, ale mírného a přívětivého. Papiria nemělo ani vojsko rádo, Fabius byl miláčkem lidu i vojska. Když oba stáli s vojskem v Samniu a diktátor měl odejít do Říma k náboženské slavnosti, zakázal přísně Fabiovi, aby se zatím nepouštěl do boje. Ale Samnité tak na něj doráželi, že se neudržel a

slavně zvítězil. Všecek Řím plesal, jen diktátor se hněval, že tou neposlušností, třebaš dopadla šťastně, byla zlehčena vážnost vojvodova a porušena kázeň vojenská. Vrátil se do tábora, svolal vojsko a odsoudil Fabia na smrt. Marně zaň vojsko orodovalo. Fabius prchl do Říma, Papirius za ním. Staříčkový otec Fabiův a on padl mu k nohám, senát i tribunové se přimlouvali. Když tak bylo zadost učiněno jeho pýše, Papirius daroval sice Fabiovi život, ale sesadil ho s velitelství.

Hlavinka.

P O K O R A

Ve velkém postě 1524 přišel Ignác do Bārcelony s úmyslem získati potřebných vědomostí k apoštol-
ské práci. Bývalý slavný vojín, čítající nyní třiatřicátý rok věku, zasedl v školní lavici spolu s četnými
dětmi, které s podivením pohlížely na nového spolu-
žáka, a učil se horlivě prvním začátkům mluvnice.
Ve skutek teď uváděl pokorný žák základní zásadu
v duchovních cvičeních napsanou: „Povinni jsme
lhostejně se chovati ke všem věcem stvořeným; po-
vinni jsme vždy a všude jen po tom toužiti a to si
voliti, co odpovídá dosažení cíle, pro nějž jsme stvo-
řeni.“

Hlasy kat. sp. t.

*

Když dvůr francouzský přestěhoval se na nějaký
čas do královského zámku fontainebleuského, ode-
bral se tam i sv. František Saleský v průvodu kardi-
nála Marrzicia. Jednoho dne procházel se tam samo-
ten v zámecké zahradě, tu se k němu přiblížil kardi-
nál Retz, arcibiskup pařížský, jenž jej prosil, by se
mu stal koadjutorem s právem následnictví, poněvadž
mu, kardinálovi, mimo úřad arcibiskupství připadá
důležitý úřad rádce krále. František děkoval za
čestnou nabídku, ale dokládal s nelíčenou pokorou,
že by toho sotva byl učinil, kdyby ho lépe znal.
Ostatně, že sám vzal si pomocníka, jak by tedy mohl
uvázati se v řízení tak veliké a důležité diecése, jako
je pařížská. Když pak vjížděl do Avignona, volal lid
radostně: „Toť biskup ženevský! toť světec savojský!“
Mnozí před ním klekali, žádajíce ho o požehná-

ní a vzdávající díky Bohu, že jim dopřál světce viděti. Tato úcta přivedla sv. Františka do velikých nesnází, a on pospíšil, by skryl se v některém domě. Ubytoval pak se v chatrči zahradníka kláštera Navštívení P. Marie. Tu naň naléhali, by si zvolil jiný byt, poněvadž tento není pohodlný ani přiměřený jeho důstojnosti. Ale sv. biskup nedal se přemluvit, jsa rád, že chudého a pokorného Spasitele je mu možno následovati.

Sv. Fr. S. D. C. M.

*

Sv. Makarius Egyptský (nar. 300), kněz, byl obviněn nespravedlivě od hříšné dívky, že ji svedl k nečistotě. Tu rodičové její polapili nevinného Makaria, navěsili mu hliněné nádoby na hrdlo, vodili ho ulicemi a tlukouce ho provolávali: „Tento mnich učinil dceři naší násilí.“ A když ho kyji bezmála utloukli a také příteli, jenž za ním kráčel studem se rdě, příkoří činili, pokřikující, že Makaria nepropustí, dokud jim na výživu dívky nedá ručitele, pokynul Makarius příteli svému, aby tak učinil, a on učinil to a slíbil, že se postará o výživu dcery jejich. Makarius ukrutně ztýraný vrátil se do své chýšky, snesl všecky koše, které měl na skladě, a dal je příteli, by je prodal a stržené peníze doručil otci drzé ženštiny. Trpě nevinně, říkal sám sobě: „Ejhle, Makarie, když jsi dostal manželku, musíš pilněji pracovati, abys ji uživiti mohl.“ Od té doby pracoval dnem i nocí, aby ženštině té výživu opatřil. Bůh neopustil ho. Když prolhané ženštině na- dešla hodina porodu, stížena byla po mnoho dní velikými bolestmi a nemohla porodit. I považovala to za trest Boží a vyznala rodičům svým nevinu poustevníka Makaria a vyzradila onoho mladíka, jenž ji

svedl. Sotva se to rozhlásilo, proměnila se nenávisť lidu proti Makariovi v největší uctivost. Aby ho lidé neobtěžovali, odešel Makarius na poušť Skétskou, kde až do smrti zůstal.

Kulda.

*

Sv. Basil biskup z Raphamé přišel k svému příteli sv. Janu Zlatoústému, by mu oznámil, že oba zvoleni byli za biskupy. A tu praví sv. Jan Zlatoústý: „Znaje dojistá jeho způsobilost a přesvědčen, že bych byl na velikou škodu církvi, kdybych pro svoji slabost oloupil stádo Ježíše Krista o pastýře tak schopného je spravovati, skryl jsem mu svou myšlenku, já, který jsem zvykl čistí na dně svého srdce. Odpověděl jsem mu, že třeba času ku přemýšlení, že nic nespěchá, a nechal jej u víře, že v každém případě budu téhož mínění jako on.

Několik dní potom přijde ten, který na nás měl složití ruce. Skryji se. Zmocní se Basila, jenž, nevěda, co jsem učinil, sehne se pode jho, přesvědčen, dle mého slibu, že jsem šel následovat jeho příkladu, anebo spíše, že následoval mého. Když dověděl se, že jsem se dal na útěk, vyhledal mne sklíčen, a usednuv vedle mne, pokusil se mi vypravovati to násilí, jež byl podstoupil; ale bolest bránila mu v řeči a slova hasla mu na jeho rtech. Vida ho slzami politého a v tak velikém zármutku, já, jenž jsem znal příčinu všeho toho, vypuknul jsem ve smích a vezma jeho ruku, chtěl jsem ji políbit a vzdát chválu Bohu za úspěch své válečné lsti. Vida mé uspokojení a pozoruje, že jsem jej oklamal, zdvojnásobil bolest svou s rozhořčením.

Sv. Jan Zlatoústý však byl donucen též za biskupa dáti se vysvětití.

Hello-Podobizny svatých.

Bl. Petr Gonzalez narodil se v městě Astorga v království leonském ve Španělich. Výchovu jeho řídil strýc, biskup astorzský. Mladý Petr měl výborné vlohy a učil se dobře, ke stavu však duchovnímu, k němuž strýcem byl veden, necítil povolání. Přece však povolil úsilovnému naléhání vychovatele a přijal svěcení kněžské. Přízní strýcovou stal se záhy kanovníkem a brzy potom kapitulním děkanem. Když jel k svému nastolení do hlavního chrámu, rozhlížel se pyšně po zástupech lidu, jenž mu na ulicích se kořil. Vtom vzepjal se mu kůň a Petr octl se na zemi. Lid se mu smál, a to rozhodlo o dalším jeho žití. Zřekl se důstojnosti své a vstoupil do řádu dominikánského, kdež stal se vynikajícím knězem. *Ekert.*

*

Sv. Jan Damascenský dlel v 8. století na dvoře Kalifa Abdula Meleka jako nejvyšší státní komoří. Ač u něho veliké vážnosti Jan požíval a víru svobodně vyznávati mohl, přece uměl si opustiti dvůr a zasvětit se úplně službě Boží a spáse duše své. I odebral se do kláštera sv. Sáby. Pověst o něm vnikla až do tohoto kláštera o sv. Janovi, a proto nechtěl žádný mnich učiti muže tak svatého a učeného pravidlům řeholním, až posléze stařický mnich úkolu tomu se podrobil. Aby Jana v pokoře dokonale utvrdil, uložil mu mnich, aby odebral se pěšky v chatrném mnišském rouchu do Damašku, kde dříve vysoký státní úřad zastával a tam na tržišti koše od mnichů upletené za cenu neobyčejně přemrštěnou prodával. Podrobiv se ponižujícímu tomu poslání, přinesl Jan koše do Damašku. Že však žádal za svoje koše mnoho, tupili ho lidé, až jeden z bývalých sluhů jej poznal a koše mu odkoupil.

Stal se pak knězem a znamenitým učitelem církevním.

Ekert.

*

Jakýsi klerik přišel do Claivan a tázal se pánovitě sv. opata, proč ho nechtěl přijati do svého kláštera. „Proč doporučíte,“ zvolal vášnivě, „dokonalost ve spisech svých, když jí nechcete dopřáti těm, kteří po ní touží? Kdybych měl knihy vaše v rukou, roztrhal bych je na kusy.“ „Myslím,“ pravil sv. Bernard, „že jste v žádné knize mé nečetl, že by vám nebylo možno doma dokonalým býti; neboť pamatuji-li se dobře, doporučel jsem ve spisech svých vždy jen změnu mravů, nikoliv změnu místa.“ Po těch slovech rozzuřil se člověk ten a dal sv. opatu tak silný políček, že mu tvář otekla. Ti, kteří byli svědky toho hnusného činu, chtěli se na klerika vrhnouti, ale sluha boží je zadržel a prosil ve jménu Ježíše Krista, by mu přáli v pokoji odejítí.

Sv. Bernard—benedikt.

*

Sv. Petr Veronský, kněz řádu dominikánského, povolán byl k převorovi, by se odpovídal z nařknutí. Jsa nevinen odpověděl pokorně: „Jsem veliký hříšník a podrobím se jakékoliv pokutě. Převor se domníval, že Petr se slovy těmi k poklesku přiznává, přesadil ho do jiného kláštera a uložil mu tuhé pokání. Teprve později vyšla na jevo jeho nevinnost.

Ekert.

Sv. Antonín Paduanský narodil se r. 1195 v Portugalsku v Lisabonu. Vstoupil do řádu sv. Františka. 1221 odebral se na valnou schůzi bratří svého řádu

do Assisi, aby tam spatřil zakladatele řádu sv. Františka. Této radosti se mu dostalo. Povaha světce i bohumilý život duchovních jeho synů pohnuly jej k tomu, že si umínil zůstatí navždy v Itálii.

Valná schůze když byla ukončena, prosil Antonín mnohých představených o přijetí do kláštera, ale marně. Kvardiáni zdráhali se ho přijati, poněvadž byl po přestálé nemoci bledý. Taje se z pokory svým rodem i vzděláním nabízel se k těžkým pracím ručním, ale marně. Posléze smíloval se nad ním představený římské řeholní provincie Gracian a poslal jej do malého kláštera sv. Pavla opodál Bologny. Tam konal nejtěžší domácí práce. Řízením božím přišly vzácné hřivny, jimiž Bůh Antonína obdařil, na jevo. Ve františkánském klášteře v městě Forli na území papežském sešel se větší počet duchovních synů sv. Františka a Dominika, by od tamního biskupa dosáhli svěcení. Také Antonín tam byl poslán z té příčiny.

Jednoho večera vyzval kvardián kláštera toho přítomných hostí dominikánů, by některý z nich konal k shromážděným bratřím duchovní řeč. A když oni jeden po druhém se vymlouvali, požádal na konec Antonína. Ten jal se řečniti velmi krásně.

Sv. František, když se o tom dověděl, poslal mladého kněze na slovuťné školy do Vercell, by potom vyučoval mladé řeholníky. Sv. Antonín však i potom nejraději kázával.

Ekert.

*

Bl. Albert Veliký (13. st.) byl slaven po všem vzdělaném světě jako zázrak učenosti a věštec své doby, ale nikdy nezpyšněl, zůstáváje po celý život pokorným řeholníkem. Byl si toho ustavičně vědom, že

všecko lidské vědění a poznání přichází od Otce světla a že lepší je Bohu sloužiti, než vše věděti. Každého dne vzýval důvěrně Rodičku Boží, jakožto pannu nejmoudřejší, aby chránila ho poklesnutí v pravé víře i všelikého hříchu.

Ekert.

*

Sv. Vendelín, opat, narodil se ve Skotsku z rodu královského. Opustil tajně rodiče a vlast a přestěhoval se do Francie do krajiny trevírské, kdež se stal pasákem. Později vstoupil do řádu sv. Benedikta, kde stal se opatem.

Ekert.

*

V Í R A D A R B O Ž Í

Alfons Maria Ratisbouna byl bohatým a učeným Židem. Narodil se ve Štrasburku a od mládí nenáviděl křesťanského náboženství. Cestoval do Itálie s pevným úminkem, že o Řím, nenáviděné město křesťanstva, ani nezavadí. Avšak člověk míní a Bůh mění. Omylem vsedl do vozu, který jel místo do Palerma do Říma. Přijel tam, navštívil památnosti věčného města a byl přítomen roztržitě některým posvátným obřadům. Již chtěl odcestovati, tu si vzpomněl na starého přítele mládí; toho musí navštívit, ačkoliv přestoupil na víru katolickou. S velkou radostí vítá ho přítel, přemlouvá ho, aby zde zůstal ještě několik dní, a dává mu na památku krásný obrázek Matky Boží, na němž byla vytištěna známá modlitba sv. Bernarda: Vzpomeň, ó milostivá Panno Maria. Alfons usmál se zvláštnímu dárku přítelovu, ale přece si jej schoval. Doma pudila jej zvědavost, aby si přečetl tu modlitbičku. Četl, ale nenalezl ničeho, co by jej zajímalo. Spíše tropil si z toho posměch a přece četl po druhé i po třetí. Druhého dne uvedl jej přítel do znamenitého kostela sv. Ondřeje, ale maje na blízku nějaké řízení, nechal Ratisbouna v chrámě samotného. Brzy se vrátiv, přítele svého nikde nenalezl. Vtom však zpozoroval v jedné kapli klečící postavu sehnutou. Přikročí a popozná svého přítele. Volá jej jménem, nedostává odpovědi; zaklepá mu na rameno, ale on opět nic, i popatří mu v tvář a vidí, jak slzy mu kanou po líci, obraz Bohorodičky vřele líbá a žalostně vzlyká. Nevěřící Žid učiněn jest věřícím křesťanem. Ach, jak jsem šťasten, zvolal, jaké propasti jsem ochráněn. Za celý svět

nemohl bych déle žíti bez křtu sv. Odkud ta náhlá změna? Ratisbonne vypravoval, že v kostele všecko jiné mu náhle zmizelo, a že spatřil toliko světlo zářící a v tom světle se mu ukázala Matka Boží, právě jako je na obrázku, v nevýslovně slavné a světlé postavě. Dal se ve víře svaté vyučovati a přijal dne 31. ledna r. 1842 slavnostně sv. křest. Stal se později knězem a zasvětil celý život svůj působení mezi krajany a bývalými souvěrci svými v Jerusalemě. Za tou příčinou vystavěl z vlastního jmění a sebraných milodarů jmenovaný chrám a veliký klášter a uvedl do něho dcery Sionské. Řád ten založil již dříve na víru obrácený bratr jeho Theodor, kněz v Paříži. Ústav Ratisbonnův navštěvují dívky z nejlepších rodin v Jerusalemě, nevyjímajíc ani dcery pašovy. Každého dne pějící křesťanské chovanky při mši sv. hned po pozdvihování velmi dojemným nápěvem třikráte slova Kristova: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí, na usmíření hrozná viny, kterou uvalili na sebe Židé v místech těch volající: Krev jeho na nás a na naše syny.

*

Heřman Kohn narodil se r. 1821 v Hamburku z rodičů židovských. Šestiletý hrál na piano nejtěžší kusy operní i pokoušel se skládati hudební skladby s prospěchem dosti zdárným. Sotvaže mu bylo deset let, chodila s ním matka po celém Německu na odív, aby se proslavil a vydělal si peníze. Roku 1834 přišel do Paříže. Tam brzy jej přilákali svobodní zednáři a revolučníci. Ohavné nauky jejich spoutaly čtrnáctiletého jinocha. Byl z nejhonlivějších náhončích podvratných spolků i procestoval Anglii, Švýcarsko, Itálii a Německo, by všude vyhledal a získal přívrženců

zednářským snahám. Při tom se pouštěl náruživě do her a vší horoucností duše hověl rozkošem a prostopášnostem k jakým ve velikých městech příležitosti se naskytají. Roku 1847 slavila se v jednom kostele v Paříži májová pobožnost. Večer bývala tam vybraná hudba, řízená a provozovaná několika ochotnickými sbory pod správou knížete moskevského. Jednoho dne nemoha při té pobožnosti býti prosil kníže Heřmana, by ho zastupoval. Slovnutný Izraelita přijal pozvání jen z té příčiny, by příteli vyhověl a svému umění dodal cti. V čas bohoslužby byl roztržitý a lhostejný, ale v okamžení, kdy se dávalo požehnání s nejsv. Svátostí, ucítil náhle v srdci i myslí veliký dojem. V nejbližší pátek byl jat těmi city ještě silněji, a zdálo se mu, jako by v okamžiku slavnostního požehnání nějaké břímě jej tlačilo a jej proti jeho vůli nutilo, aby poklekl. Pohnut jsa, ale neobrácen, žádal si poznati katol. náboženství i uchýlil se ke knězi, který mu dal dilo snadno srozumitelné o křesťanské víře jednající. Heřman byl přesvědčen o pravdivosti víry křesťanské, ale nemohl se odhodlati zřici se svého hříšného života. Několik měsíců potom vstoupil v Emsu, lázeňském místě v Německu, do chrámu, kdež se slavila mše sv. Svaté obřady vzbudily v jeho nitru obdiv dosud netušený. Konečně, když bylo pozdvihování, vytryskl proud slz. Tomuto poslednímu útoku božského milosrdenství poddal se Heřman přemožený. Bez odkladu vrátil se do Paříže a připravoval se tam v soukromí modlitbou na křest, který přijal 29. srpna roku 1847 v hlavním chrámu P. Marie.

V Č E L A A Z B O Ž N O S T

Contardo Ferrini narodil se v Miláně r. 1859. Otec jeho Rinaldo Ferrini byl váženým profesorem na polytechnice milánské.

Contardo byl hoch hezký, čiperný a milý. Když mu bylo 12 let, přijal po prvé nejsv. Svátost, jež na celý jeho vnitřní život měla směrodatný vliv. Sám později napsal své sestře, když po prvé přistupovala ke stolu Páně: „Není tak snadné, by ten, kdo okusil radostí Hospodinových, vrátil se k bláhovému marnostem světským; není tak snadné, by poskvřnil blátem pozemským čistý ten šat, který oděl k hostině této.“

Studia konal s vyznamenáním. Studia universitní konal v Pavii. Tam ve studiích universitních začaly se jeviti bohaté ctnosti. V akademických čtvrt hodinách Ferrini se vždy vytratil Pátrali po něm a našli jej v kapli se modlili. Často přistupoval k stolu Páně. Při modlitbě byl mysli tak sebrané, že jedenkráte, když byl už profesorem v Miláně, nějaký dareba sebral mu při modlitbě plášť. Šatil se elegantně, byl jemným ve svém chování, rád vesele se pobavil. Za své náboženské přesvědčení nikdy se nestyděl. Mínili někteří z jeho druhů, že pro čest university, neměl by choditi se svíci při průvodech s nejsv. Svátostí. On odpověděl, že tím právě chce činiti čest universitě. Dvě leta studoval v Berlíně. Napsal o katolických studentech universitních: Kdybyste viděli v neděli ty řady katolických studentů universitních, žasli byste jako já a se mnou velebili byste Boha, jenž vskutku neučinil tak každému národu. S bolestí pak srovnává studenty italské s německými a praví: „Zde, v Německu, katoličtí stu-

denti jsou zcela jiní nežli u nás. Zde nenaleznete ani jednoho, jenž zapřel jediné písmenko své víry. Často byl jsem až k slzám dojat radostí, když viděl jsem tyto hodné mladíky, studenty universitní, úředníky, důstojníky choditi četně na mši sv. také ve všední dny a přistupovati hojně ke stolu Páně.“

24letý byl jmenován profesorem práva v Pavii. Utvořil novou školu právnickou. Žáci jeho z Pavie vzpomínají s nadšením jeho přednášek, jimiž dovedl nadchnouti je ke studiu a k práci. Roku 1889 vydal přednášky své tiskem. Byl mezi nejpřednější právníky světa počítán. Privil o sobě: „Mám-li trochu pevné povahy a jistě, že nám, pak za ni děkuji sv. náboženství.“ Zemřel r. 1902.

V Ě D A A V Í R A S E N E V Y L U Č U J Í

Isák Newton narodil se 5. února 1643 ve Wools-thorpu v hrabství Lincolnském v Anglii. Přišel na svět předčasně, jako pohrobek. Matka sotva se živíc, nemohla o vzdělání jeho pečovati. Tělem jsa sláb, ve škole neprospíval. Byl samotářem. Jednou byl ve škole velmi přísně pokárán a to ho pohnulo, že pracoval pilně a byl pak kladen jiným za vzor. O třinácti letech byla mu známá soustava Koperníkova objasněna Keplerem. Tehdy po dlouhém pozorování slunce napíchal na sousedních domech v Granthanu špendlíků a sestavil tak první sluneční hodiny. Maje 18 let odešel na universitu cambridgeskou, kde všechnu píli věnoval matematice a astronomii, v nichž vzdělal se vedením šlechtěného Barrowa tak důkladně, že mohl za krátko najíti nový počet (tak zvaný diferenciální a integrální), jež také Leibnitz samostatně vynalezl. Od r. 1663 věnoval se optice, v níž učinil mnoho vynálezů a určil mnohé zákony. Nejdůležitější je, že první rozkládal sluneční světlo skleněným hranolem na barvy (vidmo duhové) a tak došel vlastní jednoduché nauky o skládání a rozkládání barev. Když 1666 nastal v okolí cambridgeském mor, uchýlil se do svého domova.

Prodlévaje jednou v zahradě pod jabloní, pozoroval pohyb padajícího jablka. Newton uvažoval, proč padá přímo? Proč tělesa nejsouce podepřena padají? Kde vězí příčina? V zemi? A kam až sahá taková moc země? Zda až na měsíc či dále? Zda slunce nemá tu též moc, jež působí na oběžnice soustavy sluneční? Zdaž ta síla nemá souvislost se všemi tělesy světo-

vými? A Newton hned snažil se otázky ony zodpověděti. Než výsledky jeho počítání se neshodovaly se skutečností, ježto neznal přesně délky zemského průměru. 1669 stal se profesorem matematiky na univerzitě cambridgeské místo Barrowa. Zlepšil zrcadlové dalekohledy a předložil londýnské společnosti vědecké jeden zvětšující až čtyřicetkrát. Za to učiněn byl jejím členem. Uveřejniv svá studia o rozboru světla hranolem, vešel ve spor s Hookem a neuveřejnil už ničeho ve společnosti, dokud byl Hook jejím tajemníkem, ač byl jej svými výpočty úplně porazil. Nedlouho potom dokázal pohyb země kolem osy z odchylky, kterou jeví tělesa s výše padající. Zatím podařilo se Piccardovi ve Francii správně změřiti zemský poloměr. Newton vyhledal staré výpočty o zákonu tíže, srovnal je a poznal, že vypočtený pohyb země i měsíce dle nového poloměru se shoduje. 1689 vydal knihu „Tractatus de motu“ (rozprava o pohybu), jež stala se základem velikého díla „Philosophiae naturalis principia mathematica“ (matematické počátky přírodopytu) 1686 vydaného, 20 let od vzniku myšlenky, v němž přesně vyložil svůj zákon o tíži i o pohybu oběžnic, jí odůvodněném.

Dokázal a vysvětlil úkaz mořského přílivu a odlivu působením přitažlivosti měsíce a vypočetl, že vlastice se pohybují v kuželosečkách.

Zákonům těmto dlouho bylo odpíráno, ani učenci mnozí výpočtům Newtonovým nerozuměli. Než pokusy Huyghensovými nabyly všeobecné platnosti, které nepozbudou nikdy. Universita cambridgeská zvolila ho svým zástupcem na sněm 1689. R. 1696 učinil ho Halifax dozorcem nad mincovnami, i prokázal Newton neocenitelné služby měně anglické. Tím

byl uveden ve studium lučby. Bohužel, přistihlo ho neštěstí, ježto jeho laboratoř vyhořela a s ní všechny cenné jeho rukopisy z oboru lučby. To rozmrzelo Newtona tak, že upustil od vědecké práce. Zemřel 31. března 1727. Newton nebyl nikdy ženat. Chování jeho bylo drsné, řeči prosty lichocení. Mluvil pravdu vždy, byť by byla sebe více nepříjemnou. Byl velice dobrotiv. Nikdo potřebný neodešel od něho neobdarován. Říkal: „Kdo nedá před smrtí, po smrti nedá.“ Ptal-li se ho kdo v nějaké vědecké záležitosti, odkazoval vždy na mladší matematiky. Jak skromně o sobě myslet, svědčí tento jeho výrok: „Co svět o mých pracích myslí, nevím; mně samému však se zdá, že jsem byl jaksi dítětem, které si hrálo na břehu mořském; sem a tam našel jsem snad pěknější kamének anebo krásnější mušli než moji soudruzi, co zatím neustále bezmezný oceán pravdy nezbádaný ležel přede mnou.“

Ještě krásnější jsou slova, jež napsal Newton, ač sám náboženství anglikánského, o Bohu: „Podivuhodné zařízení slunce, oběžnic a vlasatic mohlo jedině z úradku a moci nejvyšší moudré a všemohoucí bytosti povstati. A je-li každá stálice středem soustavy, podobné naší sluneční, musí celek, poněvadž je sestromen dle jednotného plánu, tvořiti říši jednoho a téhož vládce. Z toho následuje, že Bůh jest živoucím, prohlédavým a všemohoucím Bohem, že je povznesen nad vesmír a veskrz dokonalý. Je zřejmo, že nejvyšší Bůh nutně existuje, a právě touto nutností existuje všude a v každé době.“ Isák Newton náleží k těm veleduchům, u nichž věda a víra vzájemně se podporují, doplňují a k Bohu povznášejí.

*

Pasteur (čti Pastér) narodil se dne 27. prosince roku 1822 v Deôlu v departementu (čti departmá = kraj) jurském při hranicích západního Švýcarska. Otec byl dosti zámožný a zabýval se koželužstvím. Prvního vzdělání nabyl na škole v Arbois (čti Arboá) a později v Besançonu (čti Bezansou), kde připravil se, aby mohl úspěšně studovati na školách vysokých. — Potom odešel do Paříže a na vysokých školách sv. Ludvíka věnoval se s nevšední pílí fysice a zvláště důležitému jejímu odvětví: lučbě. Roku 1847, maje neplných dvacet pět let, byl už doktorem. Příštího roku stal se učitelem na školách v Dijonu (čti Dyžonu) a za nedlouho jmenován byl zastupujícím profesorem ve Štrassburku. Vrátiv se r. 1857 do Paříže, byl ředitelem normální školy, potom řídil školu krásných umění. Roku 1867 stal se profesorem lučby na staroslavné universitě pařížské Sorbonně, kde přednášel až do r. 1875. Roku 1862 zvolila ho pařížská akademie věd a umění členem. Tehdy zabýval se studováním příčin kvašení. To vedlo jej později, aby studoval též příčiny nakažlivých nemocí. Tím ocitl se na cestě, na níž prokázal lidstvu tolik dobrodiní, že nemá tolik uznání, by ho odměnilo dostatečně. On založil nové odvětví lékařské vědy, tak zvanou bakteriologii čili nauku o bakteriích, jež objevila už prostředky proti choleře a záškrtu. Ale nehynoucí slávy získal si svými studiiemi vztekliny a konečně objevením prostředku proti ní. Národ francouzský sám poskytl mu sbírkami pomoci na vystavění velikého ústavu, jenž nese jméno Pasteurovo. V něm žil mezi klecemi zuřících psů vzteklých, za strašného vytí a to jen proto, aby mohl důkladně vznik, postup a konec nemoci pozorovati a zkoušeti na psech prostředky proti ní. Za ně-

kolik let stal se ústav jeho světoznámým a podle něho zakládány byly podobné ústavy po celém světě. Celá stáda skotu a psů padla za oběť — cena proti velkolepému výsledku přece jen malá, uvážíme-li, kolik tisíc zachránil od nejstrašnější smrti. V jeho ústavě vyráběl se nejprve též prostředek proti záškrtu, tak zvané serum. Výsledky svého badání byl tak jist, že když mu bylo dáno stádo padesáti skopců, předpověděl polovici z nich, jež nebyla očkována, jistou smrt a vpraviv pak všem do krve týž jed, viděl předpověď svou splněnu — pětadvacet neočkovaných pošlo. — Sotva roznesla se zvěst, že Pasteur v Paříži léčí vzteklinu, už putovalo na sta nešťastných obětí do jeho ústavu, aby přijaly od Pasteura zpět ohrožený život.

A nyní jest léčení vztekliny podmínkou každého řádného lékaře. — Ale i jinak se vyznamenal. R. 1866 a později postiženo bylo hedvábnictví rakouské těžkou pohromou, tajemnou nemocí bourců, jež hrozila průmysl onen úplně zničiti. Pasteur dal se do práce a za nedlouho poznal úplně záškodného nepřítele a zamezil docela dalšímu šíření. Tím získal ceny 10.000 zlatých, vypsané na zamezení nemoci bourců rakouským ministerstvem orby.

Roku 1870 — 71 stihla vlast jeho krutá pohroma válkou prusko-francouzskou. — Pasteur věda dobře, jak nespravedlivé byly důvody, pro něž Bismarck válku vypověděl, nechtěl na dále pražádné pocty, byť i zaslužené, od drzého Němectva, jež z podlé závisti Francii tak citelnou ránu zasadilo a tak přehnanou pokutu na ní vynutilo, a vrátil čestný diplom doctorský, jež nabyl na universitě bonnské, a r. 1895 rozhodně zamítl řád „pour le mérite“ (za zásluhu), jež

mu nabízel císař německý, s poznámkou, že nepřeje si pocty z rukou zarytého nepřítele své vlasti.

Roku 1892 slavil své sedmdesáté narozeniny, jichž účastnil se i president republiky francouzské Carnot a s ním celý vzdělaný svět. Za té příležitosti podána byla mu obrovská zlatá medaile, pořízená z mezinárodní sbírky. Roku 1895 ochromen byl Pasteur následkem choroby míchové, jež měla v zápětí smrt dne 28. září ve 73. roce pilného života.

Pasteur byl pravý Francouz, jenž zdědil lásku k vlasti a ke katolické víře po rodičích. Otec jeho byl rázný starý válečník a ráznost, přímost povahy a vytrvalost zdědil po něm i Ludvík. Bujnou obrazotvornost měl zase po matce. Ani když sklízel největší vavříny, když se mu celý učený svět klaněl, nezměnil se. Skromný, zbožný, prostý vší marnivosti žil jedině vlasti a trpícím. Když v Miláně učenci připíjeli mu „věda nemá vlasti,“ odpověděl Pasteur: „Ano, pánové, ale učenci ji mají!“ Odvážil-li se kdo jeho výzkumům odporovati, potíral ho Pasteur, a běda tomu, kdo chtěl proti němu bojovati planými slovy. Toho nemilosrdně tak porazil, že na příště měl od něho pokoj. Jeho studie nabyly všude platnosti, jeho zásady zvítězily po celé čáře, Pasteur zemřel za nejskvělejších vítězství svého ducha. „A vítězství ta,“ praví jeho spolupracovník Duclaux (čti Dykló), „nestála slzy jedině.“

Byl velmi zbožným a říkával, nyní že má víru sedláka bretaňského, kdyby byl více studoval, že by byl měl víru bretaňské selky.

MIKULÁŠ KOPERNÍK

Předkové jeho pocházeli z Čech, dle jiných ze Slezska, odkud se před rokem 1367 přestěhovali do Krakova, kde nabyt děd Mikulášův, Niklas Koppinigg, kameník, práva měšťanského 1396. Syn jeho, otec Mikulášův, byl v Krakově velkoobchodníkem, ale odstěhoval se odtamtud do Toruně pro válečné nepokoje, jež Krakovem zmítaly, kdež byl přijat roku 1458 do svazku měšťanstva. Hmotné poměry jeho byly skvělé, ježto dalekými cestami, obratnými obchody a bedlivou šetrností stal se brzy rovným nejbohatším obchodníkům toruňským. Maje už značný kus života za sebou, oženil se s Barborou, dcerou bohatého velkoobchodníka Watzelrodea, sestrou biskupa varminského, s níž měl čtyři děti, Ondřeje, Barboru, jež zemřela jako abatyše cisterciáckého kláštera kulmského, Kateřinu, jež provdala se za bohatého kupce v Krakově, a Mikuláše. Mikuláš narodil se v Toruni 19. února 1473. Ježto rodiče byli zámožní, uchystáno i jemu mládí veselé, bezstarostné. Sotva došel let chlapec-kých, už všimal si všeho, projížděl všecky kouty města i jeho okolí. Rozsáhlá předměstí, rozkošné letohrádky a zahrady, jimi tekoucí Visla, ta žíla všeho života tehdejšího, vyslunné vinohrady v okolí, z nichž jeden patřil i jeho otci, tiché dvory příbuzných, jež navštěvoval, když přesytil se hlukem městským, veliké a čestné známosti, jež rodiče jeho měli, četné příbuzenstvo a obcování s lidmi důležitých postavení, to vše zrodilo ve vnímavém hochu vlohu pozorovací, volný pohyb v přírodě pak nezlomné zdraví a onu železnou vůli, jež neopustila ho po celý život.

Do školy chodil s hochy nejvážnějších rodin měšťanských, pro něž byla zvláštní budova školy městské určena, kde dostalo se jim pečlivého přípravného vzdělání na další postup. Tam učil též jeho strýc, který si dal všemožně záležeti, by synovce svého zasvětil do všeho, co by mu mohlo v budoucnosti prospěti.

Maje věku 10 let, pozbyl otce a za nedlouho též i matku. Ale bohatá přízeň ujala se sirotků a zvláště strýc Lukáš Watzelrode, biskup varminský zasadil se o to, by Mikuláš s Ondřejem odejítí mohli na universitu krakovskou. Později studoval na universitě v Bologni. V Itálii ztrávil téměř deset let. V dubnu 1500 odešel do Říma. Tam působily na něho umělecké výplody největších umělců v čele s Michel Angelem Buonarottim. Tam přednášel matematiku, maje celé zástupy posluchačů všech národů, mezi nimiž byli i mistři svobodných umění. Uprostřed roku 1501 vrátil se do Frauenburku a dal se vysvětit na kněze. Vyžádal si potom dovolení, by mohl studovati lékařství. Načež odešel do Padovy, kde nabyl doktorského diplomu v kanonickém právu r. 1503 a oddal se poté studiu lékařství. Z Padovy chodil občas na přednášky do Bononie ku profesoru hvězdářství Maria di Ferrara. V Padově působil na něho zvláště hvězdář di Novara, jenž vzbudil v něm první myšlenku, že soustava světová, již učil Ptolomaios (v II. století po Kr.), není správná, a roznítil v něm tak reformatorské myšlenky o nové soustavě světové. R. 1506 dokončil svá studia a vrátil se do domova jako doktor filosofie, práva a lékařství. Ale ani potom nezůstal u své kapituly. Strýc jeho, biskup Lukáš, vyžádal si ho na zámek Heilsberk, kde pobyl Koperník do r. 1512. Doba ta patří mezi nejčinnější období jeho života. Tam oddal

se vědeckým badáním, namáhavým hvězdářským výpočtům, tam začal psát dílo, jímž vyvrátil úplně soustavu Ptolomaiovu. Tam začal je psát a snad i dokončil, ale ponechal je v tajnosti až do konce života, přepracovav je znova a znova, aby zanechal potomkům spis přesvědčivý, všelikou pochybnost vylučující. Pozorovací stanicí byla mu kostelní věž, na níž prožil značnou část svého života. Tam měl přístroje vlastnoručně vyrobené, jimiž určoval výši slunce a hvězd. Sláva jeho pozorování donikla konečně i papeže, jenž vyzval Koperníka, by přispěl k opravě kalendáře. Koperník však odepřel, právem pravě, že dříve nutno přesně znáti délku tropického roku, což bude možno jen tehdy, až bude znám dokonale oběh měsíce a země. Od r. 1512 do 1516 byl ve Frauenburku, odtamtud byl vyslán na zámek Allenštejn jako zástupce kapituly frauenburské. Tamější jeho pobyt spadá v doby válečné, za nichž osvědčil se býti rozváženým zástupcem zájmů svých spolubratří. R. 1520 byl obležen v zámku, ale nepříteli bylo s nepořízenou odtáhnouti. V červnu r. 1521 složil úřad zástupce a vrátil se do Frauenburku. Jsa o radu tázán, přispěl na zlepšení mincovnictví v Prusku. Do r. 1523 byl generálním administrátorem biskupství a zjednal si vážnost a úctu u obou mocí proti sobě stojících, u Poláků i rytířů německých.

Učencem světovým stal se, když vydal výtah svého spisu, jímž základní myšlenky nové soustavy vešly ve známost celému světu, by o ně svedl tuhý boj.

Papežská stolice vyhledala tichého pracovníka, kanovníka a davši se poučiti o nových jeho názorech, jim se naklonila — a začala takto boj.

Protestantská universita württenberská ihned po-

čala bouřiti, vyhlašujíc Koperníka za blázna, ale zažila zklamání. Největší její učenec, mladý Rhetikus, opustil ji, by přiučil se u Koperníka jeho nové soustavě a stal se nejnadšenějším jejím šířitelem.

A Koperník zatím pracoval, opravoval, doplňoval. Než i lékařská jeho činnost jest pozoruhodna. Mezi jinými zachránil přítele svého Dantiska, jenž stav se biskupem, se mu špatně odměnil. Pronásledoval ho na všech stranách, neštítel se nejhanebnějších pomluv i přátele, k nimž se Koperník uchyloval, proti němu popouzeje. Konečně byl Koperník, největší učenec světa, vyhlášen za blázna, po ulicích zpívány o něm potupné písničky. On však i v dobách největší potupy, když naň na ulici pokřikovali, hanlivé písně o něm zpívali, za ním plivali, říkával: „Nikdy nesnažil jsem se zalíbiti se lidu, neb co já vím, neschvaluje lid, co schvaluje lid, nevím já.

Jak bylo asi šestašedesátiletému starci, když mu bylo zakoušeti takových křivd od bývalého přítele o 15 let mladšího biskupa? Chřadl vůči hledě, a teprv když cítil, že dlouho už nebude žíti, povolil přátelům, aby jeho dílo, jemuž celý život věnoval, dali vytisknouti.

Na začátku zimy r. 1542 těžce se roz nemohl. Uprímny přítel jeho Fiedemann Giese, nemoha sám stále u lůžka nemocného dlíti, prosil snažně své přátele kanovníky, by vzpomněli si na opuštěného starce a hleděli aspoň trochu mu poslední dny zpříjemniti.

Dlouho vlekla se nemoc ubohého starce. V květnu příštího roku pozbyl vědomí a nenabyl ho už ani, když mu přátelé donesli první výtisk jeho arcidíla „Nikolai Copernici: Forinensis de orbium coelestium revolutionibus. Libri VI. (Mikuláše Koperníka: O pohybu těles nebeských.) Probíral se jeho listy a své práce

už nepoznal. Téhož dne 24. května 1543 opustil neúnávný jeho duch vysílenou schránku tělesnou, by odebral se tam, kam po celý život směřoval. Životopisec jeho Gassendi praví o něm, chvále jeho klidnou mysl i za největšího trápení v nemoci: „Umřel, jak žil.“

A co učinilo ho vlastně tak slavným? Jemu podařilo se prvněmu dokázat, že jest nepravdou, co tvrdí Ptolomaios, že země jest nehybné těleso, střed všehomíra, kolem něhož se slunce s oběžnicemi a nebe, na němž jako na nějakém stropu hvězdy jsou pevně přibity, otáčí, čemuž se do té doby všeobecně věřilo, a založil novou soustavu, již shrnul v několik hlavních vět či zákonů :

1. Pro všechna tělesa nebeská i jejich dráhy jest jen jeden střed.

2. Střed země není středem všehomíra, nýbrž jen dráhy měsíčné a bodem, k němuž všechny hmoty váhou snaží se přiblížiti.

3. Všechny oběžnice obíhají kruhem slunce, jež jest středem jejich drah. Třeba tedy slunce položiti ve střed všehomíra.

4. Pohyb slunce a hvězd jest jen zdánlivý, jehož příčinou je pohyb země. Země se točí kolem své osy od západu na východ jednou za 24 hodin a kolem slunce za 1 rok.

5. Všechny změny v povětří a roční doby mají původ v pohybu země.

Na konec volá Koperník rozradostněn jednoduchostí své soustavy: „Dostačí tedy 34 jednoduchých kruhů, a jest celý tanec hvězd okolo slunce vysvětlen.“

Soustava jeho byla později poněkud změněna v ten smysl, že dráhy oběžnic nejsou kruhy, nýbrž elipsy. Ale možnost toho připouštěl Koperník sám.

GALILEO GALILEI

Narodil se dne 18. února r. 1564 v Pise, jeho otec byl hudebním skladatelem a pocházel ze zchudlé rodiny šlechtické ve Florencii. Mladý Galileo měl prvotně studovati lékařství, obrátil se však ke studiu matematiky a fyziky čili počtářství a silozpytu a dokončil svá studia r. 1585. Byl pak profesorem matematiky v Pise od r. 1589 — 1592 a v Padově od roku 1592 — 1610. Již za studií svých i později jako profesor konal pilná pozorování přírodních sil a zjevů a učinil důležité objevy. Sestrojil vážky hydrostatické (hydrostatika je nauka o rovnováze kapalin), v pisanském chrámě pozoroval rozkmity lampy na dlouhé šňůře zavěšené, porovnával počet rozkmitů těch s počtem úderů své tepny a objevil takto rovnodobí pohybů kyvadlových, zákony pádu studoval na pádu těles se sklonité věže pisanské a přišel k výsledku, že všechny hmoty padají k zemi stejnou rychlostí. Objevil dále zákon o pohybu stejnoměrném, o pádu volném a na šikmé ploše, zákon setrvačnosti a jiné. Sestrojil první některé důležité přístroje fyzikální, a dozvěděl se r. 1609, že v Holansku vynalezen byl dalekohled, pokusil se o totéž a docílil zvětšení sto průměrů, jal se studovati hvězdářství. Objevy jeho na nebi učiněné týkaly se měsíce, slunce, mléčné dráhy a planet Saturna a Jupitera. Zjistil hory a údolí na měsíci, skvrny na slunci, kruh Saturnův a měsíce Jupiterovy, jichž pozorování vedlo jej k určování zeměpisné délky na moři, zjistil konečně i to, že mléčná dráha je skupinou nesčíslných hvězd a o tom všem napsal též více učených spisů.

Osudným stalo se mu však, že přijal a dokazoval učení Koperníkovo, že země se točí a slunce stojí, což až do těch dob zdálo se odporovati znění Písma svatého a názorům tehdy všeobecným, že země stojí a slunce se kolem ní točí. Mezi protivníky jeho vyskytl se i český hvězdář a lékař Martin Horký.

Roku 1615 byl nucen dostaviti se do Říma k vyšetřování před inkvisicí. K rozkazu papeže Pavla V. podrobil se Galileo a vzdal se mínění, že slunce stojí a země se točí. Roku 1618 při objevení se tří vlasatic obnovil však znovu své důminky, začež byl opět ostře napaden, takže byl nucen aspoň na čas varovati se dalších sporů.

Za papeže Urbana VIII., jenž byl příznivcem věd a umění, dařilo se mu zprvu lépe. Roku 1632 vydal další učený spis, z něhož šlo na jevo, že učení Koperníkovo se blíží své jistotě a uznání, názory pak Ptolemaiovy, které hájil tou dobou i slavný hvězdář Tycho de Brahe, že jsou zastaralé a neudržitelné.

Této knihy zneužili však jeho nepřátelé, přesvědčující papeže Urbana VIII., že takové učení je církvi nebezpečné, a Galileo povolán r. 1633 do Říma znovu. Vyšetřování trvalo od 12. dubna až do 22. června. Že by byl býval mučen aneb že mu mučením bylo hroženo, nezdá se býti pravdivo. Galileo musil kleče odpřísáhnout své učení. Že by byl povstav hněvně pronesl: A přece se točí (země), jest smyšlenkou. Inkvisicí byl však odsouzen přece k vězení, ale skutečně vězněn nebyl. Papež trest ten zmírnil a vykázal mu za pobyt určitá místa.

I pobýval potom Galileo zprvu ve vile Medici u Říma, pak v Sienně a konečně ve své vile Arcetri u Florencie. R. 1636 dokončil své nejdůležitější dílo o svých

výzkumech z mechaniky. R. 1637 oslepl však na obě oči a mimo to trpěl pakostnicí. Roku 1638 podrobil se ve Florencii operaci, ale marně — zůstal slepým i dále, avšak jeho duch pracoval i přesto bez únavy. R. 1641 našel spojení kyvadla se strojem hodinovým. Jsa slep diktoval své práce svým žákům a přátelům, z nichž zasluhují zmínky zvláště P. Caselli, pak Viviani a Torricelli.

Roku 1642 dne 8. ledna zemřel Galileo Galilei ve své vile a pochován ve chrámu S. Croce (sv. kříže) ve Florencii.

Osudů Galileových zneužíváno často proti církvi katolické. Proč Galileo byl odsouzen, toho příčina byla, že domněnky o otáčení se země nedovedl vědecky dokázati a osoboval sobě právo, zasahovati v obor výkladu Písma svatého. Církevní soud nestál ustrnule na doslovném výkladu Písma svatého, ale žádalo-li se, aby dosavatní názory staleté zaměněny byly za zcela opačné, bylo napřed třeba naprosté jistoty a důkazu, že tyto nové názory zakládají se na nezvratné pravdě. A když později tato pravda byla dokázána, uznala ji i církev katolická, a jméno Galileovo očištěno dnes a zásluhy jeho o vědu zůstanou pro vždy nesmrtelný po všem vzdělaném světě.

Vlast.

K O N I Á Š

Antonín Koniáš narodil se v Praze 13. února 1691. Povýšen byv na mistra filosofie, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Byl poslán do Brna, kdež byl od r. 1573 český noviciát. Tam r. 1708 dne 15. října započal v sedmnáctém roce svého věku řeholní život.

Byv několik let kazatelem stal se 1824, kdy dne 12. srpna slavnou profesí učinil, misionářem, v kterémžto povolání ztrávil bez mála celých 37 let.

Ačkoliv byl téměř neustále nemocen, přece ovládal choré tělo své tak dokonale, že nezřídka za jediný den konal patero nadšených kázání, brzo českých brzo německých, a to o tématech nejrůznějších, a že ve zpovědnici častokráte sedm i osm hodin i za mrazu vytrval.

Tehdáž císař Karel VI. (1711 — 1740) jal se kacíře volati k soudům světským, a ač arcibiskup pražský hr. Khuenburg rázně tomu odporoval, přece vydal svou pragmatiku s přísnými pokutami na bludaře a na ty, kteří bludařské knihy tisknou neb rozšiřují. Stanoveno bylo: Kdo se prvé proviní činem kacířským, bude královským apelačním soudem trestán obecnou prací jednoroční, kdo po druhé, bude odsouzen na dva neb tři roky, nenapraví-li se, bude ze země vypovězen. Kdo se napraví, když byl k obecné práci přiřknut, a k náboženství katolickému se vrátí, má býti propuštěn; avšak kdyby opět padl, je-li muž, bude poslán na galeje (na lodě veslovati), je-li žena, bude vymrskána a na věčné časy vypovězena. Predikanté a svůdcové budou na hrdle trestáni. Kdo podloudně přiveze kacířské knihy do země, má býti me-

čem odpraven. Ač přísné tresty stanoveny na bludaře přece bylo ve vlastech našich mnoho tajných protestantů, kteří přechovávali knihy bludařské a jiným půjčovali.

Kromě toho přicházeli do zemí našich spisy Voltairovy a jiných bezbožců francouzských, anglických a německých, jakož i svobodných zednářů. Takové knihy Koniáš vyhledával a páčil. Dobrých knih neničil nikdy, nýbrž svědomitě jich šetřil. Knihy polepšitelnés velkou pilí a bedlivostí, odepíraje sobě spánku, i v noci opravoval a buď na začátku nebo na konci knihy poznamenával, že ji prohlédl a opravil. Ano i knih zcela špatných šetřil a do knihoven jesuitských ukládal, dalo-li se souditi, že jich k vědeckému zkoumání možno upotřebiti.

Sám bibliotékař Hanuš svědčí: „shledáváme, že všechny vzácnější knihy Koniášem stíhané se zachovaly, a že jich tedy, jakož po válkách husitských a po restaurací Ferdinandem II. zavedené již velmi řídké byly, velmi málo páčil, ba, hojně ve knihovnách jesuitských uchoval. Ve chvalořeči, kterou sepsal jeden z jeho řeholních spolubratrů praví se, že Koniáš více než 30 tisíc knih vlastní rukou do ohně vmetl, za ně však že knihy dobré, jež sepsal a velkým nákladem vydal, rozdal. Třicet tisíc jest ovšem počet značný, ale dlužno za to míti, že v tom zahrnuty jsou četné výtisky jedné a téže špatné knihy.

Dle Jungmannovy „Historie literatury české“ vyšlo do roku 1750 celkem 3614 českých knih. Dle indexu bohemicorum librorum proh., jenž jest rozmnoženým vydáním Koniášova „Klíče“ a vydán byl r. 1770, mělo býti zničeno 1233, opraveno 130. Tedy třetina českých knih vyšlých tiskem do r. 1750 ocitla se na

indexu. A z těchto 1363 spisů jest 1158 obsahu náboženského. Z jiných oborů vědeckých vyšlo do té doby 1075 knih, z nichž toliko 132 naprosto bylo zapovězeno a 73 opraveno býti mělo.

Počítáme-li, že každé z oněch 1233 knih zničil Koniáš průměrně 25 výtisků, obdržíme snadno 30.000. Koniáš totiž v 2. vydání svého „Klíče“ zaznamenává kromě českých knih 890 knih německých, 263 latinských a 77 francouzských, které zničeny býti mají. Zbývá tudíž na knihy české toliko polovina.

Proč mnohé knihy, které nebyly úplně závadné, byly páleny, udává Koniáš, an dí: „zkušeno t bolestně nás vyučuje, ať se některému čtenáři z bludné knihy list toliko bludný vytrhne a kniha taková zachová, v brzkém čase od jiného sobě rovného takovou knihu si vydluží a bludný vytržený list zase, s nebezpečenstvím škodného nakažení, do knihy vpíše“.

„Jiní lakomstvím zaslepeni, poznávající, že bludné knihy své s dobrým svědomím zachovati nemohou, aby papírového pokladu se škodou svou nepozbyli, jak a kde mohou, lidem zvláště již prv nakaženým je rozprodávají.“

Říkávají prý: „Knihy mé za mnoho peněz stojí, ať je duchovnímu odevzdám, přijdu o všecko, neobstojí, nenavrátí se ke mně ani jedna. Zatím za svého Slovaciusa dostati mohu 5 neb 6 rýnských, za Žalanského nemnoho méně. Postila Husova a Špangenbergrova za dukát se platívá. Tvrký tolar za veliký Sirach utržím, za summarie a kancionály několik strychů obilí získám.“ Ano, takovíto lidé obviňovali ze zlomyslnosti misionáře, že prý knihy na jednom místě odňaté zase jinde prodávají. Misionářům pak byly častokráte zabavené knihy kradeny, poněvadž bylo

za ně dobře placeno. I nevěděli si mnozí misionáři jiné rady, leč zabavované knihy veřejně před očima lidu páliť.

Koniáš vyhledával knihy závadné s nasazením svého života, tak že vidíme, že jej k tomu vedla láska k pravdě.

Tak na př., když kdysi na Králové-Hradecku prohlížeti chtěl podezřelou chalupu, byl od rolníka mnohými a tak těžkými ranami uvítán, že mu po jedné z nich boule na hlavě až do smrti zůstala. Pak byl od něho do chléva uzavřen, aby tam hladem zemřel. Celé dva dny již ztrávil ve smrdutém vězení bez pokrmu a nápoje, každé chvíle očekávaje smrt. Teprve dne třetího, když z domu všichni i s hospodářem do krčmy odešli, aby tam posvícení hýřem oslavovali, Koniáš požádal ženu mimojdoucí, aby jemu z vězení pomohla. Tato odrazila visutý zámek a pomohla Koniášovi na svobodu. Jindy přistižen byl od nepřátel víry při konání svého posvátného úřadu. Poručeno mu, aby okamžitě k smrti se hotovil. I padl na kolena a přitisknuv kříž, který vždy na krku nosíval, očekával smrtící ránu. Tu však znenadání čeledín rychtářův zabušil na dveře. Když spatřil kněze na zemi klečícího, tázal se, co by to bylo. Koniáš odvětil, že rozličnými cvičeními ve ctnostech přítomné vzdělává. Tak veškeré podezření zločinu od nich odvrátil.

Když pak 1744 Židé z Čech byli vypovězeni, bylo se obávati, aby odcházejíce z Čech, knih nekatolických, které měli na skladě, za laciný peníz neprodali. Tomu zabrániti chtěl Koniáš. I žádal místodržící české, by nařídili, že knihkupci jsou povinni knihy podezřelé Koniášovi lacině prodati. Místodržící, vyhovujíce přání Koniášovu, vydali 19. dubna 1745 patent, kterým

se nařizovalo, aby nebránili Koniášovi knihy o víře a sektářství jednající prohlédnouti, ty pak, které podezřelými a pohoršlivými býti usoudí, aby mu lacino prodali, poněvadž by beztoho takové knihy zabaveny býti měli. U koho by knihy takové po uplynutí 14 dní byly nalezeny, tomu pohroženo zabavením knih nebo přísným potrestáním.

CIRKEV A VZDELANI

Kardinál arcibiskup milánský Bedřich Borromeo narozen 1564 zemřel 1631, založil v Miláně velkolepou budovu, již od základů zřídil a nazval ke cti patrona milánského sv. Ambrože „Bibliotheca Ambrosiana“. Zajímavé zprávy podává o ní Manzoni. Chtěje opatřiti knihovnu knihami a rukopisy, daroval jí ty, které již s velikou námahou a značnými obětmi peněžitými sebral, a mimo to vyslal osm z nejvzdělanějších a nejzkušenějších mužů, jaké se mu podařilo nalézti, aby je skupovali po Itálii, Francii, Španělsku, Německu, Flandrech, Řecku, na Libanoně, a v Jerusalemě. Tak sebral na 30.000 svazků tištěných a 14.000 rukopisů. S knihovnou spojil Kolegium doktorů (bylo jich 9 a vydržoval je, dokud žil; když na tyto výlohy pravidelné příjmy nestačily, byl nucen počet jejich omeziti na dva); úkolem jejich bylo pěstovati rozličné vědy, theologii, dějepis, literaturu, církevní starožitnosti, východní jazyky a každý z nich byl povinen vydati nějakou práci o látce, jež mu byla svěřena; spojil s ní Kolegium řečené trojjazyčné, pro studium řečí řecké, latinské a italské, Kolegium chovanců, kteří by v těchto vědách a řečech byli vzdělávání, aby později sami jim učiti mohli; spojil s ní tiskárnu východních řečí, totiž hebrejské, chaldejské, arabské, perské a armenské; galerii obrazů, soch a školu pro malíře a sochaře.

Z pravidel, která vydal pro užívání a správu knihovny, lze poznati, že měl kardinál Bedřich Borromeo na zřeteři, trvalý prospěch; účel to, který nejenom sám sebou byl krásný, nýbrž v nejedné příčině ducha-

plností a ušlechtilostí svou daleko předčil všeobecné zásady a zvyklosti oné doby. Předepsal knihovníkovi, že má udržovati styky s nejučenějšími muži v Evropě, by měl od nich zprávy o stavu věd a nejlepších knihách všech oborů, by je mohl zakoupiti; předepsal mu, že má studujícím oznamovati knihy, kterých neznali a které by jim mohly prospěti, nařídil, aby všem, ať jsou obyvateli milánskými nebo cizinci, poskytla se příležitost i čas užívati jich dle potřeby. Takový účel musí se nyní zdáti každému zcela přirozeným a se založením knihovny nezbytně souvisejícím, ale tenkrát bylo jinak. A v dějinách knihovny, jež sepsal obvyklým v tehdejší době ozdobným slohem Petr Pavel Bosca, který tam byl knihovníkem po smrti Bedřichově, výslovně jako zvláštnost se uvádí, že v této knihovně, soukromníkem založené a skoro úplně jeho nákladem zařízené, knihy jsou tak umístěny, aby je obecnstvo vidělo, a že se vydávají každému, kdokoliv o ně požádá, ba že se mu dá i židle, papír, pero a inkoust, aby si mohl učiniti potřebné poznámky. Kdežto v leckreté jiné znamenité veřejné knihovně v Itálii nelze knih ani viděti, poněvadž jsou zavřeny ve skříních, z nichžto bývají vyňaty jen tenkrát, když úslužnému knihovníkovi se zalíbí, na okamžik je ukázati; aby se navštěvovatelům poskytla příležitost je studovati, o tom není ani řeči. Obohacovati tedy takové knihovny, bylo tolik, jako učiniti knihy úplně nepřístupnými; bylo to obdělávání půdy mužem, jakých bylo a jest dosud málo. Jaké účinky mělo toto založení Borromea na obecné vzdělání. Nyní má ambrosiánská knihovna 150.000 svazků knih a asi 15.000 rukopisů.

Sv. Otec Pius XI. býval správcem této knihovny.

P R Á C E M N I C H U

1859 dobyli Francouzové Madagaskaru. A tu, když chtěli přikročiti ke kolonizaci ostrova, tu zednářská vláda přišla na dobrý nápad poslati tam trapisty. Ministerstvo války vytasilo se ze svých archivů s podobným kolonizačním plánem trapistů v Alžíru. Z těchto archivů dovídáme se: Bylo to 1843, kdy trapisti byli vládou povoláni ke kolonizaci Alžíru. Půda jim vykázaná byla vyschlá, křovinami velmi spleťnými zarostlá, v nichž měli svá doupata šakalové, hyeny a pardáli. Ale nejhorší překážkou byla klečovitá palma, jež vzdorovala nejen sekeře, ale i nejostřejší motyce. Ale trapisti nezalekli se ani této. Jali se pracovati branami, sekerami a motykami. Mnohý z nich těžké práci podlehl, mnoho jich též schvátla žlutá zimnice, avšak řady pracovníků stále se z Francie doplňovaly. Malá armáda trapistů konečně zvítězila. Za několik let, jak generál Grandlieu stvrdil, zlatila se na půdě pšenice a ječmen, zelenaly se vinice, oranžovny, melouny, ohromné kvěťáky a po návrších pásly se ovce, kde dříve pelešili se dravci. Hospodářských stavení přibývalo. Tu příjížděli generálové prohlédnouti si pravý div světa. Přijel generál Daumas, Changarnier, Randon, Lamoriciere, Bosquet, Mac Mahon, Vaillant, Pelissier, Saint Arnaud a jiní a všichni žasli nad zázraky vyšlými z mozolů trapistů. Po generálech přicházeli na prohlídku a podívati se princové. 1855 přijel i císař Napoleon III. Baron Dupin k němu dříve pravil: „Sire, vašich 100 mnichů vytvořilo zázraky. Oni nespokojují se pouze vésti život poustevníků thebanských, nýbrž připojují k nim zá-

zraky práce.“ Když tam Napoleon III. přišel, nejen že byl tím, co spatřil, unešen ale ještě více byl dojat tím, když se mu představovali bývalí důstojníci jeho armády.

PRÁCE MISIONÁŘŮ V OHLEDU DUŠEVNÍM A VZDĚLÁNÍ

V Římě jest ústav pro rozšiřování víry „Propaganda de fide“, který má svou tiskárnu. Ta tiskne a sází ve všech možných řečech. Když Italové chtěli v Tripolis rozšiřovati provolání v řeči domorodců — museli se obrátiti na církevní, katolickou tiskárnu Propagandy, protože žádná tiskárna v celé Italii (a snad v celé Evropě) nemá sazby, kterou potřebovali pro řeč domorodců tripolských. Ve III. svazku Sven Hedinova cestopisu o Tibetu, zvaném Transhimalaja, se podává skvělý důkaz, jakých zásluh si získali katoličtí misionáři, zvláště jesuité o Tibet. Sv. František Xav. povolal nejučenější členy řádu Tovaryšstva Ježíšova do Indie; tam zřídili misionáři brzy po svém příchodu tři tiskárny, které velice prosluly. Vedle sv. Františka vynikl Jindřich Henriquez, který sepsal mluvnici a slovník; jeho rukopisy chová knihovna vatikánská v Římě. Jiní zasloužili učenci a znalci indické řeči byli P. Proença (sepsal slovník), P. Kašpar d'Aquilar, P. Faraz, P. Acosta, zvláště pak P. Josef Konstantin Beschi, nad jehož pracemi jak básnickými, tak prosaickými brahmani žasli. Jedna z jeho básní má 3615 veršů.

P. Tomáš Stefens sepsal básen o 11.018 verších zvanou „Purana“, která za jeho života byla třikrát tištěna a do dneška se čte.

Sanskrtu se věnoval zvláště P. Robert de Nobili. Znamenity, na slovo vzatý znatel indického jazyka, Max Müller o († v Oxfordu 1900) praví o něm, že byl první Evropan, jenž dovedl přesně sanskrtem mlu-

viti, čísti a psáti. V 18. století vynikl P. Calmette, který si dobyl veliké slávy básní „Ezour Veda“. Voltaire, který autora neznal, tvrdil, že jest to staroindická báseň psaná aspoň 400 let před Alexandrem Velikým. R. 1700 byla v Evropě tištěna první sanskrtská gramatika, sepsaná karmelitánem Fra Paulinem a S. Bartolomeo.

*

Trapisté přibyli 1882 do jižní Afriky a založili tam s velikými nesnázemi první stanici Marianhill u Port Durbanu. Nyní má stanice tato 22 filiálek, v nichž je činno 300 trapistů a tolikéž sester, jimž svěřeno 1500 katechumenů, 2600 pokřtěných, 1300 dítek. Dítka jsou u trapistů nejen vyučovány ve všech literních předmětech, v řemeslech a polním hospodářství, nýbrž i úplně zaopatřovány stravou, šatstvem, obydlím, až by se samy mohly uživiti, by snad později neupadly do pohanství.

V Ě D E C K É V Y Z K U M Y M I S I O N Á Ř Ů

Veliké zásluhy o výzkumy Amazonie vydobyli si čestí misionáři Jindřich Richter, nar. 1635 v Čáslavě, a Samuel Fritz, Moravan, který 1687 usadil se mezi Indiány, procestoval většinu Amazonu, zhotovil první mapy celého poříčí, kde již označeno jezero Lauricocha za východiště veletoku, mapa ta vyšla v roce 1707 v Quito. Slynul svou učeností a neúnavností badatelskou. † jako stařec 80letý 1730 v misii Jeveros mezi Indiány. (Vráz, Na příč rovníkovou Amerikou 516.)

SLOVA PALACKÉHO A RIEGRA O NÁBOŽENSTVÍ A KNĚŽSTVU

V doslovu ke svým politickým spisům praví Palacký: „Nemohu nekárati a nelitovati bezměrného nepřátelství našich liberálů proti všemu, co se nazývá církví a s ní jest ve spojení. Slyším-li a uvažuji-li denní deklamace liberálního tisku a parlamentního řečniště proti kněžstvu, jakož i proti všem těm, kterým pečovati jest o nauku Kristovu, připadá mi bezděčně myšlenka, jako by toto bylo hlavní zlo naší doby, a nevěrci líčí, jako by nebylo škodlivějšího povolání, nežli učitele náboženství vůbec a evangelium Kristovo jako by bylo jedem, který se zvláště pečlivě musí vzdalovati od škol, aby jím nebyli nakaženi mladiství duchové. Jak často jsem litoval již zvláště venkovské kněžstvo české, osvícené a vzdělané, jež trpěti musí takovými podvratnými proudy a směry!“ A vůdce národa dr. Rieger, pravil v prohlášení z r. 1877: „Političtí zástupcové národa jsou povinni chovati se s největší šetrností k náboženství, k němuž náleží ohromná většina národa českého. A zejména cítíme povinnost chovati všelikou šetrnost k duchovenstvu českému, které od prvopočátku tak věrně stálo při národní straně a o národ náš tak velikých zásluh si získalo.“

VYZNÁNÍ VÍRY VELIKÉHO UČENCE

Nevěrečtí nedoukové dovolávají se obyčejně na omluvu své nevěry vědy. Jak krásně však pravá věda srovnává se s vírou, o tom svědčí vyznání víry nejslavnějšího matematika francouzského z první polovice našeho století Augustina Cauchyho. Cauchy byl též v Praze od 1832—1838 jako vychovatel v rodině vévody z Bordeaux. Byl upřímným katolíkem, jak svědčí jeho vyznání víry: „Jsem křesťan, to jest, věřím v božství Ježíše Krista jako Tycho de Brahe, Koperník, Descartes, Newton, Fermat, Leibnitz, Pascal, Grimaldi, Euler, Gouldin, Boskovič, Gerdil, jako všichni velicí matematici minulých století. Jsem i katolíkem jako většina z nich a kdyby se mne ptali proč, povím rád důvody. Shledalo by se, že mé přesvědčení jest výsledkem nikoli předsudků vrozených, nýbrž hlubokého zkumu. Shledalo by se, jak se navždy vryly v mého ducha a v mé srdce pravdy v mých očích více nepopíratelné než čtverec podpony neb poučka Mac Lawrinova (jak se najde všeobecná hodnota úkonu ze zvláštních určitých hodnot. Mac Lawrin, slavný skotský matematik nar. 1746). Jsem upřímný katolík, jako byli Corneille, Racine, La Bruyère, Bosúet, Bourdaloue, Fénelon, jako byli a jsou dosud nejosvícenější mužové naší doby z těch, kteří byli největší ctí vědy, filosofie, literatury, kteří nejvíce oslavili naše akademie. Sdílím hluboké přesvědčení, jež na jevo dalo svými slovy, svými skutky, svými spisy tolik učenců slavných prvního řádu Rufini, Haüy, Laennec, Ampère, Pelletier, Freycinet, Coriolis a nejmenuji-li ostatní z o-

bavy, bych neublížil jejich skromnosti, mohu aspoň říci, že s radostí vítal jsem všecku vznešenost, všechnu šlechtu křesťanské víry mezi svými přáteli.

Z B O Ź N O S T

I.

Spisovatel dr. Václav Řezníček vypravuje ve svém díle o životě Palackého mnohé zajímavé epizody náboženské, mimo jiné i tuto: Ač Palacký byl protestant, podepsal revers při svatbě, dle něhož děti z manželství jeho měly býti katolickými. Ukolu tomu zůstal Palacký až do smrti věren a prokazoval nejen skutečnou snášenlivost náboženství katolickému ve své rodině, ale i pěstoval náboženský cit svých milých. Stalo se, že se dověděl o své dceři, spisovatelce, že si ukládá honorář z Musejníka, aby zaň koupila monstranci pro rodinný patronátní kostel v Modletíně, ale že dosud nemá všechen potřebný groš pohromadě. I neváhal podporovati snahu dceřinu, koupil monstranci, zaplatil a poslal své dceři, aby ji odevzdala chrámu Páně.

II.

Král Oskar, velice učený vladař, jmenován od šesti universit čestným doktorem. Když mu přinášeli zástupcové university: oxfordské, boloňské, vídeňské, mnichovské, štrasburské a leydenské diplom čestný, děkoval král za poctu a pravil: Račte vyříditi svým kolegům mé ujištění, že uznávám a vždy uznávati budu vznešenou velebnost vědy tak dalece, jak spočívá na Bohu, což jest moje pevné přesvědčení — že učiní člověka vždy více a více hodného vysokého jeho určení. A nyní, pánové, prosím Všemohoucího, by vás zachoval ve své ochraně.

ZBOŽNOST OCHRANOU ŽIVOTA

Karel IV. přijel na Velký pátek 29. března r. 1331 do města Pavie, které náleželo jeho otci Janu Lucemburskému. Ubytoval se v klášteře Augustiniánů. Ráno na hod velikonoční odešel do kostela, kdež přijal při mši sv. tělo Páně; setrval v chrámě v nábožném rozjímání do hodiny polední. Když se vrátil z chrámu do kláštera a za stůl se posadil, bylo mu řečeno, že někteří z jeho dvořanů, kteří byli za jeho nepřítomnosti posnídali, náhle onemocněli. Karel se ulekl a nechtěl ničeho z pokrmů předložených požití. Když se v ustrnutí rozhlížel síní, spatřil hezkého, svižného člověka, který chodil blíže stolu a stavěl se němým. Hned pojal proti němu podezření, že do pokrmů jedu namíchal, a dal ho zatknouti. Teprve na mučidlech třetího dne domnělý němý promluvil a přiznal se, že v kuchyni namíchal do jídla jedu z návodu Azza Viskonta z Milánu, který z hněvu nad mocí Lucemburků chtěl králeviče otrávit. Hofmistr a několik jiných osob z dvořanstva podlehli otravě. Karel ve své zbožnosti připisoval záchranu svého života milosti boží. K vůli vděčné upomínce na záchranu Karel povolal zpět do kláštera augustiniánské kanovníky, vypuzené císařem Ludvíkem a učinil je znovu majetníky kláštera toho.

Sahula.

M O D L I T B A

Francois Coppée píše v časopisu „Journal“ takto o dětské modlitbě: „Mezi všemi divadly, jež poskytnouti může pokolení lidské, je-li ušlechtilejší, je-li dojemnější a sladší než dítě při modlitbě? Matce klečí na klíně, ona je objímá a spíná jeho drobné ručky ve svých. Předřikává mu slovo za slovem krátkou modlitbu, je-li ještě docela malé, na příklad prostinká slova: „Bože, daruji Ti srdce své,“ je-li větší, obdivuhodná slova Otčenáše, anebo milostiplné vyzývání „Zdrávas Maria“. Je-li ráno, dítě pozdvihuje oči své k azurovému nebi a dvojí tato čistota dívá se na sebe; a je-li večer blízko zastíněné lampy, ve stínu za bělostnými záclonami stojí tiše anděl, aby v ráji dosvědčil tento vznešený projev víry.

MODLITBA VYTRVALÁ

Antonín Mastalíř narodil se ve Smečně. Do kongregace redemptoristů vstoupil roku 1827. Byl vzorným řeholníkem. Život jeho byl ustavičnou modlitbou. Modlil se, když za svého pobytu ve Štýrsku vystupoval na vrcholy vysokých Alp, modlil se, chváta-li nejživějšími ulicemi pražskými za svým povoláním. V mladších letech vstával o třetí hodině ranní a čas až do paté hodiny, kdy řeholní družina sv. Alfonsa konává své společné rozjímání, trávival v kostele před. nejsv. Svátostí. Často i za dne celé hodiny tam prodlel a neminulo hodiny, kdyby jí alespoň na chvíli nenavštívil.

Když zřízena kolej redemptoristů v Praze, jmenován P. Mastalíř jejím představeným. Jak se zaradoval, že mu nyní možno konati misie mezi českým lidem. Konal a řídil tři sta misií. Kázání jeho dojímal. Tázán, kterak je připravuje, pravil: „Rozjímám a modlím se, toť moje příprava.“

Hořel horlivostí pro čest a slávu boží. V Poděbradech jednou, když právě kázal pod širým nebem před vystavenou nejsv. Svátostí, ubíral se náměstím oddíl vojenské tamější posádky. P. Mastalíř, obávaje se, aby nevšímavost vojáků k nejsvětější Svátosti nedala pohoršení, velel: „Pozor, poklekněte k modlitbě!“ vojáci poslechli.

Kněžstva českého byl Mastalíř miláčkem. Z daleka přicházeli vykonat u něho zpověď. „Chceš spatřiti světce?“ ptal se jdoucí kněz po Karlově mostu v Praze svého průvodčího? Ano! odvětil tento. „Tam jde,“ vece onen a ukázal na druhou stranu mostu, kudy bral se P. Mastalíř rychlým svým krokem. P. Mastalíř ze-

mřel 23. března r. 1874 v 65. roce svého věku. Poslední dva roky, kdy kázati již nemohl, snažil se alespoň sloužit mši sv. a tak mnohým prospívati.

Kostel sv. Kojetána v Nerudově ulici spojuje s klášterem schodiště o 96 stupních. P. Mastalíř s velkou námahou denně chodíval tímto schodištěm. Nechtěl zbožný lid v kostele shromážděný zbaviti radosti, přítomnu býti jeho mši sv. Vraceje se nahoru ze sakristie, potřeboval k tomu celé čtvrt hodiny. Aby času nemánil, modlíval se růženec.

Blahověst.

M O C M O D L I T B Y

Mezi francouzskými básníky XIX. století význačné místo zaujímá Fr. Coppée. Narodil se z rodičů zbožných a sám také býval v mládí věřící a zbožný. Jako dospívající jinoch upadl do jistého hříchu. Zpovídal se z něho, ale vida, že opět klesne, ano, maje vůli opět hřešiti, dostal odpor proti zpovědi, která mu hřích zakazovala a žádala na něm pevné předsevzetí nehřešiti. Zanechal tedy zpovědi, která mu v hřešení překážela, ale aspoň se ještě modlíval. Než taková modlitba jen ze zvyku nemohla poskytovat duši jeho radosti, zanechal ji tedy časem také. Četba špatných knih a příkladů zkázu jeho dodělaly. Coppée stal se nevěrcem. Tak žil přes dvacet let. Neúnavná práce, sláva a zámožnost, kterých nabýval, ukájely jeho duši tak, že po víře mládí ani nezatoužil. Ale přílišná práce uvrhla jej do těžké nemoci a na pokraj hrobu. V nemoci ošetřovala jej milosrdná sestra. Byla to duše čistá, vždy veselá a mírná, práci své z celé duše oddaná a přitom šťastná. Někdy, když zavřel oči, jako by spal, viděl ji, jak si kleká a dlouho se modlí za jeho uzdravení a obrácení. Pro ducha, jakým Coppée byl, bylo tu mnoho látky k přemýšlení. Poznával, že cíl jeho života bylo sobectví, kdežto tato duše žila jen pro jiné, pro Boha a lidi. V duši své cítil prázdnotu; z její duše vála spokojenost a štěstí. A co bude po smrti? Přemýšlel. Dvě leta trvala nemoc. Domýšlíte se, jaké prodělával boje. Vše vypsál v krásné knize, již nazval „Dobrotivé utrpení“ Stal se jedním z prvních katolíků francouzských.

✱

V pobřežním městě Pesaře v marce Ankonské v Itálii narodila se počátkem čtrnáctého století z rodu šlechticů Meteliů bl. Michelina. Žila prostopášně. Tu zavítala do města Syřanka, členka III. řádu sv. Františka, velmi zbožná. Michelina nabídla jí, by se ubytovala u ní. Na Boží hod svatodušní, když obě přítelkyně zasedly ke stolu, obrátila Syřanka oči vzhůru a zapomenuvši na oběd, ponořila se ve zbožné rozjímání. Michelina domlouvala jí, by zanechala dumání a raději dala se do jídla. Přítelkyně odpověděla vážně: „Ty neznáš sladkých darů Ducha sv., neznáš blaženosti, jíž oplývá duše s Bohem spojená, a neznáš vůbec radostí světa vyššího. Kdybys to vše znala, zataoužila by jsi po věcech nebeských.“

Michelina prohlásila tato slova za dětinské blouznění a ukazujíc na drahocenná roucha, vzácné nádoby a skříně, zvolala: „Ejhle, tu je moje blaho a můj ráj, nač blouzniti o životě po smrti a nebi, však posud nikdo nevstal z mrtvých!“

Syřanka pohlédla smutně na lehkomyšlnou přítelkyni; z očí vyřinuly se jí slzy a po chvíli řekla: „Zaslepená osobo, poklady tvoje jsou plevou, krása tvá vadnoucí květinou a život tvůj uvede tě do záhuby.“

Potom vroucně modlila se za Michelinu.

Za krátký čas umřel jí jediný syn a Michelina se obrátila. Syřanka zmizela, nikdo nevěděl kam.

Michelina rozdala svůj majetek a žila v úplné chudobě. Zemřela 19. června 1356. *Kulda.*

MODLITBA A ŽBOŽNOST DVĚ MOCNÉ POMOCNICE

Vilém Achtermann, znamenitý sochař, byl synem westfálského nádeníka a byl z útrpnosti přijat do domu svého strýce. U strýce pásával, ale při tom proti vůli svého strýce obíral se vyřezáváním. Strýc pak byl zapřisáhlým nepřítelem řezby a tu, když na to přišel, že Vilém řezbu přece provozuje, učinil jej oráčem. Po několika letech strýc jemu zemřel bez závěti, takže Achtermannovi ze značného jmění strýcova nedostalo se ničeho, i dal se do služby k cizímu sedlákoví, jemuž musil dle jeho výpovědi otročiti. A tu v osmnácti letech vrátil se k svému otci do Münsteru, aby se učil truhlářství. Řemeslo to se jemu líbilo. Byl při něm veselým, avšak pobožným a hodným. U vojska byl nejprvnějším střelcem a dostal tři odměny. Byl všeobecně vážen a milován. Pro osvěžení mysli prohlížel si v neděli v kostele řezby. V prázdných chvílích pokoušel se je nápodobiti. Jednou poslal vrchní president Vincke starý, bohatě vyřezávaný prádelník k přešetění. Nešťastnou náhodou urazila se při práci překrásně řezaná hlavička andělíčka. Poněvadž byla červotočivá, nebylo možno opět ji přidělati a tak přišel Achtermann do velikých rozpaků. Utekl se k modlitbě. Když soudruhové jeho spali, vykradl se tajně z domu a šel bos dvě hodiny cesty k zázračné sošce Matky Boží v Telgte. Druhého dne dal se statečně do práce a vyřezal svým kapesním nožem hlavu anděla, která byla ulomené tak podobna, jako vejce k vejci. Prádelník pak byl odveden vrchnímu presidentovi. Achtermann však při své svědomitosti pověděl, co se

bylo příhodilo. Vrchní president seznal vlohy truhlářského tovaryše i dal jemu sošku Amora a kázal jemu podobnou zhotoviti. Achtermann tušil, že dílo to rozhodne o jeho budoucnosti, a proto měl za to, že si zvláštním způsobem musí zabezpečiti pomoc Boží a přímluvu svatých, i učinil slib ustavičné čistoty, aby tím lépe mohl zasvětit život svůj umění křesťanskému. Řezba se podařila. Vrchní president dopsal slavnému sochaři Rauchovi v Berlíně a připojil sošku a kytici květin, kterou byl Achtermann vyřezal. Na základě toho přijal jej Rauch. V říjnu r. 1830 dorazil do Berlína a představil se Rauchovi. Rauch se zděsil, když spatřil dvaatřicetiletého sedláka, který mluvil sprostou němčinou. Jen s mrzutostí byl přijat, ale záhy poznali, že z něho bude umělec. Achtermann často se modlíval v dómě münsterském před obrazem Matky Boží, i umínil sobě, že na místě starého obrazu postaví něco krásnějšího. I utvořil Matku Spasitelovu, jak syna sňatého s kříže drží a naň hledí. Dne 22. srpna r. 1851 byla socha v Münsteru posvěcena od p. biskupa. Při pontifikální mši sv. přijal umělec ku všeobecnému povznesení zástupů Svátost oltářní z rukou biskupa. Byl to blažený den pro Achtermanna. Daleko široko zaznívalo jeho jméno. Ještě dvanáctkrátě musil provésti bolestnou Matku Boží v mramoru. Kdysi přišel do dílny Achtermannovy vznešený Angličan a tázal se lámanou němčinou: „Jste pan Achtermann?“ Umělec přisvědčil ostýchavě. Tu pravil jemu cizinec: „Viděl jsem v Münsteru vaši Pietu, i musil jsem vaší Matce Boží slíbiti, že se stanu katolíkem. To jsem učinil a nyní chci ještě jíti k sv. biřmování, i prosím vás, byste mi šel za kmotra.“ Achtermann byl hluboce dojat a vyhověl jeho přání. Ještě velkolepější dílo utvořil Ach-

termann pro dóm münsterský, snímání s kříže. Jest to skupina pěti osob. Josef Arimatejský podpírá mrtvolu Páně svým pravým kolenem, hlavu jeho opírá láskyplně o svoji tvář Matka Boží, naproti ní objímá Jan nohy, aby je podpíral, dole, uprostřed nich klečí Maria Magdalena a utírá vlasy svými nohy božského Spasitele. V březnu r. 1858 bylo veliké dílo dokonáno. Papež Pius IX. sám jej poctil návštěvou. Šlo o to, dopravit mohutné dílo mramorové do Münsteru. Bylo zabedněno do veliké skříně dřevěné a dopraveno na loď. Tu se tázal kapitán, zatvrzelý protestant, co v té bedně je. Když uslyšel, že jest to snímání s kříže, zvolal mrzutě: „Kdybych to byl věděl, nebyl bych nikdy vzal tu modlu na svou loď.“ Achtermann cestoval pak po souši do Münsteru a odtamtud do Rotterdamu, aby tam čekal na příchod lodi. Ke svému leknutí se dovídá, že hrozná bouře zuřila na Středozezemním moři. Ze tří lodí, které vypluly z Livorna, dvě prý zahynuly, o třetí není žádných zpráv. Tato třetí byla ona, na níž bylo jeho umělecké dílo. Možno se domyslit, jaké starosti měl umělec. Za týden potom přistála loď šťastně do přístavu. Achtermann radostí jásal. Kapitán lodi ho objal a zvolal: „Vaší skupině pouze děkuji za záchranu lodi i nás. Ona udržovala loď, která se stala bezbrannou hříčkou vln, svou ohromnou tíží v pravé rovnováze. Madonna byla naší zachránitelkou. A co jsem jí slíbil v největším nebezpečí života, tomu dostojím. Stanu se katolíkem.“ — Jest i pro nás Čechy památný, neb udělal oltář pro kapli sv. Ondřeje v chrámě sv. Víta.

Pomalou blížilo se stáří umělcovo. Poctivým a zbožným, jakým byl v mládí, zůstal až do kmetského věku. Chodil denně na mši sv. Horké letní měsíce trávil vět-

ším dílem v horské vesničce Rocca di Papa. Tam dal znova zříditi starou zbořenou kapli, postavil obydlí pro kněze a založil nadání pro jeho výživu, aby obstarával bohoslužbu v kapli a vyučoval chudé děti bezplatně v náboženství a v nejpotřebnějších vědomostech. Zemřel 26. května r. 1884.

PROSPEŠNOST MODLITBY

Byl pochmurný, chladný den. Sotva otevřela sestra Dionysia dveře útulku, veběhly dítky tam a schoulily se na rohožky. Některé začaly plakati a vypravovaly, že jejich starší sestry se nachladily. Sestra rychle přinesla sáček s léky a poručila jedné větší dívce, aby rozdělala oheň. Kde však je rožeň, který kladla vždy na několik cihel, aby naň mohla postavit hrneček? Marně rozhlíží se po chatrči, nepostrádatelné železo zmizelo. Tvář sestry, tak přívětivá, se zachmuřila. „Kdo jen železo vzal, kdo si s ním hrál?“ znělo to přísně se rtů sestry. „Nemohu nyní vařiti čaje, musí býti dříve nalezeno železo.“ Sestra prohledávala všechny kouty, když tu zaslechla zpěv. Nahlédne skulinou do chatrče a vidí dítky u sochy sv. Antonína, kterak prosí ho, by dal najíti rožeň. Potom rozběhly se hledati rožeň; však hledaly marně. Tu sedmiletý Antonín znovu všechny kolem sebe shromažďuje, volaje při tom: „Nemodlili jsme se dobře. Teď si před obrazem sv. Antonína klekneme a budeme se znovu modliti.“ Řečeno, vykonáno. „O sv. Antoníne, slyš náš pláč,“ volaly dítky. „Přines nám naše železo, naše drahá sestra je zarmoucena a nemůže nám uvařiti léku; prosíme tě, sv. Antoníne, pomoz nám přece.“

Dojata naslouchala sestra modlitbě dítek a přála si, by železo se našlo, by byla důvěra dítek odměněna. A hle, za chvíli přiběhl malý Antonín s jásotem, mávaje starým železem vysoko ve vzduchu, udýchán, do chatrče. Radost dětí byla veliká. Tleskaly ručkama a volaly: „O svatý Antoníne! ty jsi veliký a dobrotivý, milujeme tě velice.“

Malý Černoch ročník I.

P O M O C M A R I E P A N N Y

Asi před 300 lety vyšla si jednoho dne dcera jistého rytíře ze hradu svého otce do blízkého lesa. Jde krok za krokem vždy dále, až octla se v temném lese. Slunce pomalu již zapadá, dítě by rádo zpět domů, ale poznává, že zbloudilo a nemůže najíti pravé cesty. Jde vpravo, jde vlevo, ale zachází vždy hlouběji do temného lesa. Noc již nastává, husté mlhy vystupují a táhnou se příšerně před jeho zraky lesní houští. Žádné hvězdičky není viděti na nebi, nikde sléchu po lidech, odnikud nekyne spása. Dítě se hrůzou třese a trne a začíná hořce plakati. Tu se vynořuje opodál světélko a hned druhé a třetí a pobíhá sem tam. „Maria Panno, matičko dobrá, neopouštěj mne, zachraň mne!“ tak modlí se dítě a běží za světélkem. Ubohé dítě chce je dohnati, a běda! nepozoruje, že stojí nad otevřenou prohlubní, nad hlubokým bahništěm, a bludičky, z něho se vynořující svítí mu již jako do hrobu. Ještě krok, a klesne do hlubiny. Tu pojednou slyší známé zvuky, z dálky zaznívá hlas zvonku. Obrátí se dítko, a v blahé naději, že při zvonku také lidi najde, jde směrem, odkud podivné zvuky zaznívají. Vždy blíže a blíže jde dále v tom směru, nepozoruje ani, že hodina ubíhá za hodinou. Tu náhle otevře se les, blažené dítě ocítá se na louce, před ním známá ves, na východě ranní červánky a v jejich záplavě září otcův hrad. A vždy tišeji zaznívá zvonek a při posledním zvuku klekne dobré dítě a modlí se, děkujíc Marii Panně za zázračné zachránění. Pak pospíchá k otci a vypravuje mu, co se stalo. Byl-li strach otcův veliký, když z večera svou dcerku pohřešoval, byla radost jeho teď

tím větší, když ji promoklou od noční rosy zase živou a zdravou před sebou vidí. I jde, a na místě, kde dítě první zvuky zvonku zaslechlo, dal vystavěti kapli Panně Marii zasvěcenou a ve věži umístil zvonek líbezného zvuku, by jím každého večera bylo zvoněno, by tak poutník, který snad zabloudil, od smrti byl zachráněn.

Tak vypravuje stará pověst. Slyšme však, co znamená. Kdo jsi zbloudil s cesty ctnosti a nacházíš se v bahně hříchu, a hrozí ti nebezpečí, že nikdy více nenajdeš příbytku svého Otce nebeského: zastav se a poslouvej! Z dálky uslyšíš cos jako sladký hlas zvonku, jest to sladká vzpomínka na Marii — útočiště hříšníků. Jest to blahá naděje, že ona na tebe nezapomene, i kdyby vlastní matka na tebe zapomněla. Jest to hlas víry ze dnů tvého dětství, kdy jsi tak často tak rád volal: Zdrávas, Maria. Jdi po tomto zvuku! Jdi k Marii, klekni zbožně před jejím obrazem, pozdrav ji, jako svou nejmilejší matku, ulehči v slzách svému stísněnému srdci, řekni jí, v jakých nesnázích jsi. Připomeň jí, že ji Bůh proto tak mocnou, tak dobrotivou učinil, aby lidem v jich potřebách přispěti mohla; ať tedy ti pomůže, a buď ujištěn, že bez pomoci a útěchy od ní neodejdeš. Neostýchej se před Marií se vyplakati, a jí všecky své hříchy a těžkosti žalovati; ona netrestá, nehněvá se, ona je dobrota a láska.

Pak ale čiň, co ti Maria vnukne, zanechej hříchu, čiň dobře. V tom hlavně záleží úcta mariánská — v následování ctností Marie Panny.

*

Blíží se poledne; slunce sesílá své žhavé paprsky na černý díl světa. Na dveře misijní stanice Reconda

v Angole klepá černochoch a přináší zprávu, že ve vesnici vzdálené 16 kilometrů umírá katechumenka. Bez váhání sedá misionář na koně a následuje průvodce. Po dvouhodinné, obtížné jízdě hustými křovinami pralesa dospěl misionář na místo, a odebral se hned k umírající a pokřtil ji. Tato se ještě vzpřímí, zašeptá několik slov díky a klesá na rohožku mrtva. Misionář chce se vrátit, ale příbuzní prosí ho, by se nevydával v nebezpečí, poněvadž po okolí toulají se lvi. Misionář nemůže vyhovět, neb 80 sirotků čeká jeho návratu.

Již vykonal značný kus cesty; pojednou zůstane kůň jako přimrazen státi. Misionář uchopí se zbraně, pojednou rozervou se po jeho pravici křoviny a mohutným skokem vyřítí se proti němu veliký lev. Misionář střelí. Tu objeví se za jeho zády ještě tři další lvi. Misionář odporučil duši svou Bohu. Maria však pomohla svému služebníkovi, lvi dali se na útěk. V tutéž hodinu klečel v Lourdské jeskyni bratr misionářův a modlil se růženec za své příbuzné, zvláště za svého bratra misionáře.

*

Dne 22. února r. 1632 dva důstojníci saští, Oldřich Hrbovatý z Říčana a Jan Tonner, vzali četvu vojáků v Praze a táhli do Staré Boleslavi. Tam vyloupili všechny domy, vjeli koňmo do kostela sv. Václava i Panny Marie, oba chrámy oloupili, a co vzítí nemohli, zničili. Vzali jako kořist i milostný obraz Panny Marie, donesli jej do Prahy a odevzdali baronu Vavřinci z Hofkirchu, jenž od hlavního velitele vojska saského Arnima ustanoven byl za velitele Starého města pražského. Hofkirch byl protestant, ale rodem Rakušan, jenž pro vzpouru z Rakouska byl vypovězen a do

služby kurfirsta saského vstoupil. Zpupný Hofkirch dal 29. března r. 1632 na náměstí Staroměstském postavit šibenici a na ní kázal oběsiti jakéhosi tesaře, jenž z venkova list do Prahy přinesl. Proti šibenici postavil dvě staré židle, na něž položil obraz Rodičky Boží ze Staré Boleslavě s hanlivým nápisem. Kolem chodili luteránští vojáci, rouhajíce se Panně Marii. Tu protlačila se davem šlechtná žena Alžběta z Plavna, rozená z rytířů českých Kořenských, nemohouc potlačit bolest nad potupou milostného obrazu a ne dbajíc nebezpečnosti, vrhla se před obrazem na kolena a zvolala : „Rodičko Boží, Panno nejsvětější, neprodlívej se pomstítí nad svými nepřáteli.“ Odvahou této ženy byli kacíři zahanbeni a neodvážili se na ni ruce vztáhnouti, ba upustili od dalšího tupení obrazu. Obraz byl pak odvezen do Lipska, za drahé peníze vykoupen a opět ve Staré Boleslavi v chrámu Páně k úctě vystaven.

Rejzek

STÁLOST VE VÍŘE

Sv. František Saleský měl s velikým úspěchem kázání postní v Chamber. Než tu stalo se sv. Františku něco nemilého. Před nějakým časem byl v diecési ženevské spáchán zločin, který dle zdání senátu ještě dostatečně nebyl objasněn. Senát tedy nařídil, aby v Annesiu veřejně s kazatelen bylo oznámeno, by každý, kdo by o spáchaném zločinu tom měl nějakou známost, senátu chamberskému pod trestem církevní klatby zprávu o tom podal. Dověděv se o tom František, dal se o záležitosti té zpraviti a důkladně vše prozkoumal. I zdálo se mu, že ta věc je dosti již dokázána a že není tudíž třeba, by proti někomu k vůli oné věci klatbou církevní se zakročilo. Proto nedovolil, aby rozhodnutí senátu v kostele se oznamovalo. Senát pokládal odpor za urážku a pohrozil, že biskupu zastaví příjmy I odpověděl sv. František, že má sice senát v úctě, ale že žádnou hrozbou nedá se pohnouti, by jednal proti svědomí. Mnozí sice senátorové radili k mírnosti, než strana radikální zvítězila a plat Františku zastavila. Mnozí se domnívali, že František bude si stěžovati u vévody Savojského a že tento usnesení zruší, ale František toho neučinil. Však lid přivedl k vítězství spravedlnost, neb počal veřejně proti senátu reptati. A tu senát vzkázal sv. biskupovi, že mu příjmy opět vykáže, bude-li se o ně ucházeti. Sv. František odpověděl, že senát bude sám tak spravedliv, že křivdu učiněnou napraví. Následkem té odpovědi zrušil senát své usnesení, ač František za to nežádal. Sv. František ukázal i dále hned vznešenost svého srdce, neb udělil kanovnické místo jednomu sy-

novci onoho senátora, jenž byl nejvíce proti němu věda, že synovec je místa toho plně hoden.

Sv. Frant. Sales. D. C. M.

*

Sv. František Sales. vydal se 18. června 1606 na cestu do nejpustší a nejchudší krajiny biskupství ženevského. Tam bylo mu mnohdy lézti čtvermo. Jednoho dne přišel napolo mrtev do osady, kde mu vypravovali tamější obyvatelé, že před několika dny jeden z pastýřů hledaje zbloudilou krávu upadl do jedné z hrozných rozsedin, které zimou byly četně v kraji tom učiněny, a že soudruh byl by to zaplatil téměř životem, když jej mrtvého z rozsedin vytahoval. Tu sv. biskup promluvil k průvodcům, kteří těžce nesli obtíže cesty: „Mnozí z vás se domnívají, že činíme příliš mnoho, kdežto zatím činíme méně než tito chudí lidé. Slyšeli jste, kterak jeden z nich života pozbyl hledaje zbloudilé hovádko a kterak druhý vydal se v nebezpečí života, by nešťastného soudruha z nebezpečí vysvoboditi aneb alespoň pochovati mohl. Tyto příklady mluví k nám hlasitě, tato láska k bližnímu zahanbuje nás, ježto mnohem méně činíme pro spásu duší, nežli tito lidé činí pro zachování dobytka, který péči jejich byl odevzdán.“

Sv. Frant. Sal. D. C. M.

*

R. 1867, kdy zuřil v Alžíru hlad, žila v okrese Bel-Abes vdova po kaidu z kmene Tifilesů. Krutá nouze donutila ji r. 1869, že s 10letou dcerou Hádrou vstoupila do služby ke křesťance Reynanda.

Paní Reynandová získala záhy vdovu i dceru její.

R. 1872 byla totiž mohamedánka zachváčena sou-
chotinami. Paní Reynandová ošetřovala svoji služku
s oddanou láskou, takže tato zátoužila po křtu sv.
Než byla náhle umřela, když byla vložila Hádře na
srdce, by stala se křestankou.

Než tu přepadli Hádru v zahradě paní Reynando-
vé strýc a bratr. Když nechtěla s nimi jíti, bili ji do
tváře, až krvácela. Potom bratr Muley omotal jí provaz
kolem krku a počal tak silně táhnouti, že Hádra stro-
mu se pustila z obavy, aby nebyla zadušena. Aby
však ukázala, že jen násilí povoluje, nechala se dívka
dlouho po zemi táhnouti, při čemž její tvář, ruce a ra-
mena ostrými kameny rozedrána byla, sukovitý pak
provaz mnoho pruhů a modrých ran na zádech jí způ-
sobil.

Ve stanu svého kmene mnoho zakoušela, až se jí
podařilo prchnouti. Však postřehli to a jali se ji pro-
následovati. Když jim unikla, měla upadnouti dravým
šelmám za kořist. Konečně dostala se k paní Reynan-
dové, kdež opět bratrem přepadena, klackem omrá-
čena. Po mnohých utrpeních 17.letá byla pokřtěna
a vstoupila do řádu karmelitánek.

*

Císař římský Klaudius II., zvítěziv nad Goty, při-
čítal vítězství pohanským bohům a rozkázal, aby v Ří-
mě byly konány hlučné slavnosti. Křestané slavností
těch se nesúčastnili i byli pronásledováni. S mnohý-
mi jato bylo třináctileté děvče Priska, dcera vzácné
rodiny římské. Císař nařídil, aby přivedena byla do
chrámu Apollinova a tam aby modlám obětovala.
Priska však odepřela. Stojíc před modlou zvolala:
„Jsem křestanka! Jen Bůh, jemuž křestané se klanějí,

je pravý Bůh; jen on je hoden, abychom mu obětovali. Vaši bohové pohanští jsou ďáblové!“ I byla zpoličkována, až tvář jí otekla a do žaláře vržena, pak zbičována, na skřípec natažena, lvu předhozena, a když jí neublížil, v žaláři po tři dny bez pokrmu a nápoje ponechána a pak mečem státa 18. ledna 270.

*

Když bratři Marek a Marcelian byli uvězněni v domě císařského důstojníka Nikostrata pro víru sv., prosil je otec, matka, manželky, které přinesly děti svoje v náručí, by zapřeli Krista. Svatí bratří posilněni sv. Šebestiánem, plukovníkem, setrvali pevně ve víře a příkladem jejich byli mnozí přivedeni k víře Kristovy. Oba pak byli kopím probodeni.

*

Vrcholu pronásledování dostoupilo 10. září 1622 v Japonsku, kdy na „hoře mučedníků“ u Nagasaki 25 křesťanů bylo upáleno a 30 státo. Více než 30.000 křesťanů shromáždilo se tam, aby viděli hrdinnou smrt těchto mučedníků. Blahoslavení: Karel Spinola, jesuita, Fr. Morales, dominikán, a Richard od sv. Anny, františkán, byli vůdci těchto křesťanských reků, mezi nimiž byli starcové i děti. Zpívající „Bože, chválíme Tebe“ a žalmy vystoupili na horů. 50 kroku od místa, kde 26 světců dříve skonalo, postavili holomci koly a mezi ně nahromadili dříví a chrastí, ale v takové vzdálenosti, že smrt teprve po zdlouhavých, strašných mukách se dostavila. Mnozí misionáři, jmenovitě bl. Spinola, kázali s hořících hranic křesťanům zmužilost a vytrvalost, pohanům pak pokání a obrácení. Mezi mučedníky byla 80letá stařena, Lucia Freitas, i tato

dodávala spoluodsouzencům odvahy a zmužilosti. Nejprve byli popraveni ti, jižto ku stětí byli odsouzeni. K nim náležely: bl. Isabella Fernandezova se svým 4letým synem Ignácem, bl. Maria, Japonka s 12letým synem Janem a teprv 3letým Petrem, Tekla se svým 7letým synem Petrem, mimo to 5letý Michal Tanda a 3letý Antonín Bondo se svými otci. Když bl. Karel Spinola spatřil Isabellu Fernandezovu, ptal se po malém Ignáci, ježž byl křtil. Matka pozvedla dítě a zvolala: „Zde jest, můj otče. Vzala jsem jej s sebou, aby se stal mučedníkem, aby umřel pro svého Boha, prve nežli umí mluvit.“ Po těch slovech s pláčem prosila kněze za požehnání. Všecky děti umřely s radostí a ochotně nastavovaly šíji meči katově. Malý Ignác viděl 3—4 hlavy kouletí se k svým nohám, viděl i matku svou umírati a očekával sám bez nejmenší bázně ránu smrtící. Tak podivuhodně sílila slabé děti milost Boží.

M. Weinberger.

★

Julián Odpadlík (361—363) dal sv. Flaviána, prefekta římského, odvésti do vyhnanství. Manželce jeho a dcerám odňal statky. Potom dal manželku jeho Dafrosu stíti. Dcery jeho Bibianu a Demitrii dal uvězniti. Útlá Demetrie záhy zemřela v žaláři. Soudce Apronian umínil si, že dá Bibiánu svěsti ku hříchu, pak že odpadne od Krista. I odevzdal ji jakési ohavné ženě, aby vzbudila v ní oheň hříšných žádostí. Ale Bibiana modlila se vroucně, by Bůh milostí svou ji zachránil, a nedala se svěsti k hříchu ani pochlebenstvím ani ranami. Touto statečností zahanbený Apronian rozkázal posléze Bibianu přivázati k sloupu a kyji olovem opatřenými utlouci do smrti.

Ekert.

Kristina, dvanáctiletá dceruška zarytého pohanského soudce v Řecku, bývala častěji nucena dívati se na mučení křesťanů, aby snad sama křesťanství nepřijala. Stálost křesťanů a radost, s jakou umírali, byla příčinou, že se tázala, proč jdou na smrt s takou radostí, a když uslyšela, že očekávají odplatu v nebi, dala se tajně pokřtiti. Když se o tom dověděl otec, rozhněval se a dal rozpáliti kolébku železnou a do ní položiti dceru. Vtom náhle zemřel. Jeho nástupce dal ji usmrtiti šípy. To se stalo koncem 3. století.

Kulda.

*

Kníže Michajl Černigovskij chtěl vstoupiti do stanu mongolského knížete Batyho, by s ním vyjednával o mír. I přistoupili k němu kouzelníci a kázali mu, by prošel svatým ohněm a poklonil se modlám.

„Nikoli!“ odmítal Michajl. „Mohu se pokloniti caru vašemu, ale křesťan neslouží ohni ani modlám.“

Dozvěděv se o tom Baty, rozkázal kněžím, že musí Rus poslechnouti aneb zemřítí.

„Zemru! Duše své nezahubím!“ odpověděl kníže. A sňav se sebe knížecí plášť dodal: „Vezměte si slávu světa, já chci nebeskou.“ I přistoupil křesťanský odpadlík jménem Domant a usekl knížeti hlavu 20. září 1246.

*

Pilát od Tiberia za vladaře do Judska vyslaný dal praporce s císařskými obrazy donéstí v noci do Jerusalema. Věc ta hned, jak se rozednilo, vzbudila mezi Židy veliké pohnutí. Užasli a děsili se nemálo, nemyslíce jinak, nežli, že zákon jejich již je pošlapán,

neb nedopouští se postaviti ve sv. městě žádného podobenství. Když nad tím zjevná nevole vznikla, sbíhalo se také množství lidu z kraje. Přišedše do Cesareje k Pilátovi žádali ho, aby císařské obrazy z Jerusalema odnesl. Pilát k tomu nechtěl přivoliti, vida v jejich počínání urážku císaře. I padli na tvář a nehýbajíce se pět dní a nocí tu leželi. Sedmého dne Pilát zasednuv na soudnou stolicí, svolal lid do rejdiště, jako by jim chtěl odpověděti, však dal svému vojsku návěstí, aby Židy zbrojně obstoupilo. Třemi šiky jsouce obklíčeni, poděsili se velmi. Načež jim Pilát hrozil, že je zbíti chce všechny, nepřijmou-li císařských obrazů, a dal rozkaz vojákům, tásiti meče. Tu Židé všichni padše na zemi a šíje k ranám nastavivše, křičeli, že chtějí raději umřítí, než přestoupiti zákon. Tedy Pilát stálosti jejich při náboženství se podiviv, rozkázal prapory z Jerusalema vynéstí a přenéstí do Cesareje.

STATĚČNOST VÍRY

Marketa, panna a mučednice, narodila se ve druhé polovici třetího století v Antiochii, hlavním městě Pisidie v Malé Asii. Otec její Edesius byl pohanský kněz. Byla seznámena o víře křesťanské ženou, křesťankou a dala se pokřtiti. Otec odňal jí krásný šat a poslal ji pásti stada. Tam ji poznal vladař Olibrius a chtěl ji míti za manželku. Ona však žádost jeho odmítla i byla po mnohém mučení stata. *Ekert.*

*

Tomáš Morus byl kancléřem Jindřicha VIII., krále anglického. Byl u krále velmi oblíben, ale když nechtěl schváliti zapuzení řádné manželky a prohlášení Jindřicha za hlavu církve anglické, byl dán do žaláře. V žaláři zůstal Morus klidným, maje svědomí čisté. Modlil se, četl a psal. Tu složil knížku o tom, že „pro víru nemáme báti se smrti“, dále „Modlitby ze žalmů vybrané“ a „Výklad umučení Pána našeho Ježíše Krista“, kterýžto spis nebylo mu však dopřáno ukončiti.

I ve vězení bylo ještě usilováno, získati ho králi. Nejmilejší dceři Marketě dovoleno otce navštěvovati, aby ho pohnula k povolnosti. Ale otec vyložil dceři, že neučiní ničeho proti svědomí svému, a podobně mluvil k manželce Alici, když přišla ho prosit, aby neničil štěstí své rodiny. Otázal se jí: „Jak dlouho, myslíš, mohl bych ještě žíti?“ „Dobrych dvacet let,“ odvětila Alice. I vece jí: „Kdybys řekla několik tisíc let, bylo by to svůdné slovo; avšak i to byla by veliká pošetilost, pro tisíc let ztratiti blaženou věčnost.“

Morus trval více než rok v žaláři. Tu přišel k němu jménem královským Tomáš Cromvell, aby se ho otázel, co soudí o církevní svrchovanosti králově, prohlášené sněmem za zákon. Vězeň odpověděl: „Nebudu se již vkládati do věcí světských ani duchovních. Chce-li král, ať mne usmrtí. Dej Bůh, aby smrt má jemu prospěla!“ Hned potom, dne 4. května 1535 byli před oknem Morova žaláře popraveni tři převorové řádu kartouzského, že odepřeli uznati přísahou církevní svrchovanost královi. Morus dívaje se oknem na popravu, řekl dceři Marketě: Viz, drahé dítě, jak radostně ubírají se ti řeholníci na smrt, jako by šli na svatbu. Rychle bere si je Bůh; já ubožák nejsem hoden ještě milosti takové. Dne 1. června odsouzen k smrti. Jakmile Morus vykročil ze soudní síně, vrhl se mu k nohám syn Jan a prosil o požehnání. U Towru čekala na otce dcera Marketa. Morus žehnal jí a řekl: Drahé dítě, co trpím, trpím nevinně, ale podle vůle boží. Poruč se i ty svaté vůli jeho a nes trpělivě svůj zármutek. Byl stat 6. července 1535.

*

Sv. Vavřinec z Brindisi 1601 zastal u královského Bělehradu křesťanské vojsko proti Turkům v žalostném stavu. Bylo vojsko toto v počtu 18.000 mužů téměř obklíčeno od Turků, jichž bylo pětkrát tolik, takže vůdcové jeho vzdávali se vši naděje na vítězství. Vavřinec vzkřísil záhy nadšenými kázáními svými ochablou mysl vůdců a vojínů a předpověděl jim vítězství. Dne 15. října došlo k velké bitvě. Vavřinec sedě na koni a maje v pravici kříž, jel v čele vojska povzbuzuje k udatnosti. Sami vojáci pokřikovali na něho, aby se uchýlil nazad a oba vůdcové Rueswurm

a Althan přiběhli, aby ho odvedli, on však nedbaje nebezpečí zvolal k nim: „Zde mé místo. Kupředu! Vítězství je naše!“ I jezdil všude, kde boj nejvíce zuřil, nic nedbaje nepřátelských kulí a šípů. Vítězství nad Turky bylo úplné. Sám vévoda Mercoer vyznal ve Vídni, že Vavřinec v této bitvě vykonal více, než všichni vojevůdcové.

Ekert.

*

Dne 23. prosince 1914 pochován byl ve Vídni stařeček redemptorista P Emanuel Goller. Tento muž byl doktorem práv a jako mladý doktor dostal se do ministerstva financí. Jeho výtečné nadání, vzácná učenost a pak styky s osobami nejvyššími, u kterých byl dr. Goller osobou oblíbenou, to vše věštilo mu slibnou kariéru. Bylo to 1857, u jisté kněžny bavila se výtečně nejvybranější společnost. Mluvílo se o politice, o literatuře, o umění — začalo se mluvit o náboženství. Samo sebou se rozumí, že padl sem tam posměšek a vtip. Kněžna zvažněla, zacinkla a praví: „Pánové, o tom račte pomlčet, zde nejsme odborníci, takové disputace patří kněžím.“ Na chvíli to pomohlo, ale za několik okamžiků zase musila kněžna opakovati svou výzvu. Někteří však pravili: „Náboženství prý jest věcí veřejnou a podléhá proto veřejné kritice, a oni prý jsou přece vzdělaní lidé, proč by nebyli schopni pronésti svůj úsudek.“ Místo odpovědi položila kněžna na stůl bankovku a řekla: „Pánové, jsem toho úsudku, že kdo o něčem chce mluvit, musí aspoň trochu v té věci býti odborníkem. Dávám tuto bankovku v sázku. Obdrží ji ten z vás, kdo odříká z paměti „Věřím v Boha“. Hlasitý smích byl dámě odpovědí a všichni chtěli si hned dobýti tak lehkou prý

sázku. Ale žádný z těch pánů nedovedl odříkati souvisle „Věřím“. Se slovy: „Tedy žádný z vás“ vzala kněžna bankovku a zastrčila ji zpět do tobolky a obrátivši se k nejbližšímu sousedu, praví: „Jak jste se bavil včera v opeře?“ A mluvilo se zase o divadle a t. d. jen o náboženství nikdo již ani netíkl.

„Žádný z vás“, slova ta zavrtala se dru Gollerovi hluboko do srdce. Styděl se z celé duše, že v tak inteligentní společnosti ani jeden neumí „Věřím“. A tento stud vyhnal dra Gollera z ministerstva k redemptoristům. Ještě týž rok vstoupil do noviciátu, působil pak 55 let jako výtečný řeholník a odborník v náboženství.

K A T O L I C K Á V Í R A V J A P O N S K U

Sv. František Xaverský pobyl v Japonsku 28 měsíců a obrátil mnohé. Plných 30 let, až do 1582, rozvíjela se víra katolická, aniž byla jakýmkoliv pronásledováním rušena. I králové, kteří od tehdejších Japonců téměř jako božstva byli ctěni, podporovali namáhavé práce misionářů. Tak král z Gotto, jenž od vesnice k vesnici spěchal, aby umírajícím pomoci skýtal, aby ve víře vyučoval, křtil a veřejné modlitby konal. 1582 ještě poslali křesťanští králové z Bungo a Arimu a kníže z Omuru veliké poselství do Říma, aby papeži Řehořovi XIII. hold vzdali. V listě krále z Bungo praví se: „Kdyby mne války, jež musím vésti, kdyby mne stáří moje nebyly zdržely, byl bych sám přišel, abych svatá místa navštívil, na nichž ty bydlíš, abych ti osobně poslušnost dokázal, kterou jsem ti povinován. Byl bych s úcty nohy tvé Svatosti políbil; byl bych je položil na svou hlavu a byl bych tě prosil, abys posvěcenou rukou svojí vznešené znamení kříže nad mým srdcem učinil.

Ke konci století 16. nastala doba pronásledování a slavného mučednictví.

Císaře Taikosama pojala bázeň před mocným Španělskem a jeho vítěznými zbraněmi. Nařídil spočítati křesťany. Počet jich byl tak velký, že nebylo možno pomysliť všechny je zabít. Dal nejprve 26 křesťanů, mezi nimi 3 děti, na úpatí pahorku před Nagasaki na kříž přibít. Potom tisíc řeholníků a 200.000 laiků bylo umučeno. 1640 přistáli v Japonsku 4 portugalské poslanci s průvodem 74 osob; poněvadž se zdráhali odpadnouti, byli všichni usmrceni, vyjma několika

námořníků, kteří byli zpět posláni se vzkazem, že žádný křesťan nesmí do Japonu. A vskutku všichni misionáři, kteří po dvě stě let do Japonska přišli, byli usmrceni. Teprve 1861, kdy Japan byl otevřen obchodu, mohli také řeholníci vstoupiti do Japonska. Čtyři léta později vystavěn byl v Nagasaki chrám ku cti 26 japonských mučedníků, jež Pius IX. za svaté prohlásil. Chrám byl sotva měsíc posvěcen, když jednoho dne několik osob do něho přišlo, vše v něm prohlíželo a zkoumalo a pak se na přítomného biskupa Petitjeana obrátilo se slovy: „Pane, naše srdce a tvoje srdce jsou jen jedno srdce. V naší vesnici jsou všichni jedno, jak zde stojíme. Klaníme se Kristu, vzýváme Marii. Tak udrželo se po půl třetího sta let v Japonku několik tisíc křesťanů. 1873 znova vypuklo pronásledování, které vyžádalo si mnoho tisíc obětí. 1891 prohlášena svoboda náboženská. Nyní je arcibiskup v Tokiu, biskup v Nagasaki, Osaki, v Hakodate 82 misionářů, 15 domorodých kněží, 164 chrámy.

M. Weinberg.

*

V červenci 1596 v Nagasaki v Japonku byli předvedeni k soudu tři hoši křesťanští, 12letý Ludvík, 15letí Antonín a Tomáš. Soudce sliboval si největší úspěch u Antonína, vida, že rodičové a přátelé plačky jej obstupují. Ale ten pravil jemu: „Statky tohoto světa mne nelákají, a nejenom že se neobávám ukrutné smrti, která jest mi usouzena; ale naopak pokládám to za největší štěstí, že jsem odsouzen k smrti kříže pro Boha, jenž rovněž na kříži za mne umřel.“ Poté nachýliv se k matce, dal jí malý dárek na památku a prosil, aby nad jeho smrtí neplakala. „Co si pomyslí

pohané," pravil, „vidouce tě křesťanku plakati nad mou smrtí, jako by pro mne byla neštěstím?" Po jeho smrti našli v šatech jeho list k rodičům, ve kterém je povzbuzuje, aby sv. víře vždy věrni zůstali. List psán je tak vroucně a krásně, že se vůbec za to mělo, že mu sám Duch sv. slova v listě obsažená vnuknul.

M. Weinberg.

O B E T P R O K R I S T A

Sv. Leonard, poustevník, pocházel ze šlechtického rodu franckého. Přízní krále Chlodvíka, jenž mu byl kmotrem, kynula mu stkvělá budoucnost. Vše, čeho člověk na světě přát si může, důstojenství, bohatství, pozemské radosti, mělo býti jeho údělem. Ale srdce jeho nebylo přístupno v nadám tohoto světa. Opustil královský dvůr, vzdal se všeho, co měl, a odebral se do kláštera Micy opodál Orleansu, v němž působil sv. opat Maximin. Tu přijal roucho sv. Benedikta a uče se horlivě řeholním pravidlům vzdělával ostatní mnichy nábožností, pokorou a odříkavostí. Po smrti sv. opata Maximina 520 odebral se do hlubokého lesa Panvain, osm hodin od města Limgesu. Tam byl nalezen a stal se vůdcem četné družiny mužů, které vedl k Bohu. Navštěvoval též žaláře, kde přikováni byli zločinci, a domlouval jim otcovsky, takže mnozí z nich litovali svých hříchů a dali se na pokání. † 6. listopadu 559.

Ekert.

*

Africký misionář z Gabunu vypravuje: V území Fang pod rovníkem leží vesnice Akork. Tam sloužil jsem jednoho dne mši sv. ve skvostném chrámu, který tam vystavěl sám Bůh. Byl to nádherný chrám přírodní, velkolepý jako vše, co tvoří moudrost boží. Štíhlé palmy tvořily jako loď chrámovou a liána, jakož i jiné úponkovité a otáčivé rostliny, vinoucí se kolem stromů a pnoucí se od jednoho k druhému, tvořily skvostné oblouky a nádhernou klenbu chrámovou. Oltář byl sice prostičký: na čtyřech kůlech připevněný

kus kůry — ale Bůh postaral se o jeho ozdobu. Kol dokola pestré orchidie (vstavači) se tulily k stolu, na nějž Pán měl zavítati, a nad ním vznášely se skvostné květy lián v nádherných barvách.

Ve zbožném zanícení byly zdejší „dítky lesa“ přítomny nejsvětější oběti. Svatá Matka Páně shlížela na ně jistě se zalíbením, jak klečíce nábožně se modlily růženec, jeden Zdravas po druhém. Nejšťastnějšími mezi nimi byla čtyři černošská děvčata, která toho dne po prvé přijímala svého milého Spasitele. Tyto dívky ztrávily několik let v naší stanici Gabunu u našich dobrých sester a tam byly též pokřtěny. Ale po čase vyrval je jejich nelítostný otec, zatvrzelý to pohan, z klidného útulku a vzal si je domů, aby jich upotřebil k různým pracem. S těžkým srdcem a s bolestným pláčem loučily se chudery se ctihodnými sestrami. „Nezapomenou na naše napomínání a zůstanou svaté víře věrny?“ tázali jsme se sebe, „vždyť budou bydlet u svých pohanských rodičů pět dní cesty od naší stanice v odlehlé krajině Akorku, kam jen zřídka misionář zavítá.“

Po nějaké době vstoupil jsem do své loďky a vesloval jsem se svým černochem do Akorku, kde mne naše čtyry dívky s radostným jásotem uvítaly. „Již tak dlouho jsme se na tebe těšily, otče!“ volaly mi vstříc. „Podívej se jen na ty děti zde! Podivíš se, čemu jsme je již všemu naučily!“ Stálo tam celé hejno dětí, jichž vyučování se naše bývalé chovanky po svém návratu domů s horlivostí ujaly a v náboženství je cvičily. Každého večera shromažďovaly je k modlitbě růžence a v neděli slavily „bohoslužby“, kázání a modlitby, zpěv.

Přesvědčil jsem se, že jejich snahy a práce koru-

noval Pán svým požehnáním. Všechny dívky uměly zpívati pěkné nábožné písně a starší z nich znaly i důležitější pravdy katechismu. Mnohé byly tak důkladně připraveny, že jsem jim mohl udělití křest sv.

Odměnou za námahy bylo mým čtyřem mladičkým katechetkám první svaté přijímání v tom nádherném lesním chrámě. Slzy radosti kanuly přes jejich dětské skráně a jejich jindy tak živá očka byla sklopena ve svatém zanícení. Jaká to hluboká vroucí láska k božskému Spasiteli planula v těch mladých srdcích!

Když jsem Akork opouštěl, pravil jsem k těm dobrým dívkám: „Víte, dívky, že ve třech nedělích budeme slaviti velikonoce, ty velké naše svátky. Vyproste si od rodičů dovolení, abyste směly přijíti k nám do stanice. Bude to pro vás nejlepší příležitost, byste mohly své duše zase posílití a potěšiti se přijetím nejsvětější Svátosti.“

„Otče, přijdeme,“ slibovaly. Ráno o Božím hodě velikonočním předstoupily skutečně všechny čtyry přede mne s radostným: „Zde jsme, otče!“ Ale v jakém zuboženém stavu jsem je shledal! Jejich ramena jevila stopy krutých ran bičem; krvavé pruhy a podlitiny jedna vedle druhé. „Ubohé děti, kdo vás tak ztýral?“ tázal jsem se s hrůzou. „Hned ti to povím,“ řekla nejstarší. „Vyzval jsi nás, bychom sem o velikonocích přišly, abychom zase mohly přijmouti našeho svátostného Spasitele. Otec nám toho ale nechtěl dovoliti. Nadarmo jsme prosily a plakaly. Na konec se naši rodiče rozhněvali a hrozili nám padesáti ranami, odejdeme-li. Ale my jsme si řekly: „S Pánem Bohem půjdeme, a ještě téhož večera odvázaly jsme si naši loďku. Ale zpozorovali nás a otec dostál slovu. Padesát ran. To byla bolest! Potom si myslil, že nám již za-

hnali chuť na cestu do misie a nedávali na nás pozor. Tu jsme se odplížily k loďce a nyní jsme zde, otče. Není-li pravda, nyní budeš již brzy sloužiti mši sv.?"

„Ubohé děti, neměly jste přece jen sem choditi!“ zvolal jsem. „Jak jste se jen mohly vydati takovému trýznění?“

„Jak, otče!“ odvětila Marie Růžena, nejmladší ze sester. „Jak to jen mluvíš? Co bys byl učinil ty na našem místě, ty, misionář? Co bys byl ty volil, kdyby sis byl měl vybrati mezi Ježíšem a ranami bičem?“

Svěsil jsem hlavu a ptal jsem se tiše: „A co bude po vašem návratu?“

„Po návratu?“ řekla Kristina lehce se chvějíc, „po návratu? Ach! . . . Ale co na tom? Rány přejdou, ale Ježíš zůstane.“

Echo z Afriky.

*

Bl. Jan Křtitel de la Salle založil řád bratří křesťanských škol. Byl kanovníkem kapituly remešské. Jeho postavení jako kanovníka bylo ctěno, výnosno a velmi žádoucí. Zato jeho postavení jako správce vyučujících bratří bylo nejisto a málo váženo, přinášelo nekonečná úsilí a úmorné námahy, ale žádné cti a žádného zisku. Aby bratry utvrdil v jejich krušném postavení, zřekl se své kanovnické důstojnosti. Jeho přátelé a příbuzní a sám arcibiskup byli toho rozumu, že se měl de la Salle zřici kanonikátu aspoň ku prospěchu svého bratra Ludvíka, který byl knězem. On tohoto bratra, který u něho vytrval, když jej ostatní bratří opustili, miloval něžně; ale jeho oběť měla býti dokonalou.

(Život bl. de la Salle.) Hlasy katol. sp. tisku.

*

Soliman, šejkův syn, 25letý, ještě naposled za ticha nočního obrátil se a zvolal: s Bohem navždy, milý můj kraji, s radostí opouštím vše, abych objal kříž Páně. Potom se dal do klusu, aby brzy dostal se do Damašku, v němž Bůh sv. Pavla milostí svou osvítil, a kde i on doufal dojíti milosti sv. křtu. Toho se mu také dostalo. A když tak dumal o svém štěstí často, vyrušen byl z poklidu svého spatřiv známé Araby z Damašku. I pospíchal k misionáři, jenž jej pokřtil, aby dal mu radu, jak by se zachránil, neb věděl, že přijeli proň. Misionář dal mu odporučující list do Beirutu a Jerusalema a psal na obě místa. Soliman z obavy, že v Beirutu budou mít o něm zprávu, než tam dojde, obrátil se k Jerusalemu. Než tam byl zajat a odveden do vězení do Beirutu. Představený františkánů v Beirutě dostal skutečně dopis od misionáře z Damašku, v němž jej tento obeznamoval s poměry Solimanovými a prosil jej, aby ho podpořoval. Uplynul týden od té doby, ale Beduin se neobjevil u vrat klášterních, takže představený měl podezření, že byl misionář oklamán. Jednoho však dne uslyšel, že vojáci jednoho Beduina přivedli do Beirutu. Ihned odebral se do vězení a vstoupiv do díry, jež vykázána byla zajatci, zkoprněl leknutím, neb spatřil na holé zemi ležeti jej zachváceného silným zánětem plic, následkem bolestného úmorného pochodu. Představený zakročil hned u paši, který vězně propustil. Potom poslal, když byl Soliman ozdravěl, jej do Jerusalema. Tam jej poznal jeho bývalý přítel Achmet. Ten mu vyprávěl, že otec jeho zemřel, a že kmen rád by ho přijal za šejka pro jeho statečnost, i když je křesťanem. Soliman, ač představený františkánů jej vystříhal, dal se Achmetem oklamati.

O tři měsíce později našel vrátný otvíraje bránu kláštera u sv. Spasitele zdánlivě mrtvého Solimana. Když se zotavil pravil: „Já nešťastník, kterak děsně jsem byl zklamán. Můj otec žije. Myslel jsem, že radostí zešílí, když mne spatřil — jednal se mnou jako s králem. Potom však, když se dověděl, že jsem křesťan, pokoušel se přiměti mne k odpadu. Představte si tuhé zajetí, v němž jsem byl držen. Okamžiky, v nichž viděl jsem otce u nohou svých plačícího a prosícího, bych se víry zřekl. Bůh budiž veleben, jenž mi propůjčil milost, abych mu zůstal věren, a sílu, abych rozlomil okovy a dostal se až k vám. Vysílen hladem a bolestí, klesl jsem bez vlády před bránu klášterní!

Vypravování toto mocně na všechny působilo, zvláště, když při mytí shledali od rukou až k nohám jedinou spoustu ran. Tím více se zkormoutili, když ubohého trpitele zachvátil prudký kašel a oni seznali, že plíce jeho jsou velmi zasaženy, a že mu není již pomoci.

Když se byl Soliman poněkud zotavil, byl poslán do jiného kláštera, aby se mohl klidně připravit na smrt. Soliman zemřel s křížem v ruce. Vzorný věru příklad člověka, jenž, přijav kříž, vedl život vpravdě křesťanský.

Kříž a Maria.

*

Misionář z Indie P. Baltazar da Kosta vypravuje: Osmnáctiletá manželka neslýchaných protivenství zaskočila od svého manžela jedině proto, že byla křesťankou. Ukrutník nakládal s ní jako s otrokyní. Mladá mučednice sloužila mu tím horlivěji a snažila se výbuchy jeho hněvu uchláchliti. Nadarmo. Jednoho dne, když ji byl bitím a ranami zase trýznil, uchopil

ji za vlasy, přivlékl ji ke studni a poručil, aby se dolů vrhla. „Nesmím,“ vece ona neohroženě, „zákon boží zakazuje křesťanům sebevraždu.“ Vztekem soptě, uchopil ji znovu za vlasy a drže ji nad studní volal: „Vol!“ buďto svou novou víru, zapřeš neb umřeš.“ „Volím smrt raději, než hanebné odpadlictví.“ Rozhněvaný manžel ji sice neusmrtil, ale týral ji co nejvíce, ale ona zůstala vytrvalou.

OPUSTILI VŠE PRO KRISTA

Bratr císaře Otty I. Bruno, arcibiskup kolínský, chtěl získati sv. Wolfganga své diecési. I nabídl mu za tím účelem církevní důstojenství s hojnými důchody, ale marně. Wolfgang stál nezvratně v úmyslu svém, že vstoupí do kláštera, a rozloučiv se s arcibiskupem šel 965 nejprve do své otčiny, aby se rozžehnal s příbuznými. Radost rodičů, že s milým synem se po mnohých letech shledali, proměnila se v zármutek, když jim oznámil, že dá světu výhost a přijme řeholní roucho sv. Benedikta. Wolfgang zdráhal se i oznámiti rodičům, do kterého kláštera vstoupí. I nezbývalo jim než uděliti synu požehnání a rozloučiti se s ním. Sv. Wolfgang odešel pak do kláštera einsiedelského.

Ekert.

UTRPENÍ UTVRZUJE VÍRU

Sv. Patrik, apoštol Irska, narodil se 377 ve vsi Bonavenn nedaleko hlavního města Glasgova ve Skotsku. Když bylo Patrikovi šestnácte let, polapili jej na statku rodičů jeho mořští loupežníci a zavlékli ho s některými krajany do Irska, kde ho prodali za otroka jednomu pohanskému knížeti. Ubohý Patrik, vychovaný v blahobytu, musil v otroctví pásti stáda, snášeti hlad a zápasiti s nepohodou. Avšak tato bída stala se mu výborným prostředkem dokonalosti křesťanské. Do té doby měl patrik víru jen slabou a staral se málo o spasení svoje, pečuje jen o věci pozemské, až pod krutým jhem otrockým celý se změnil. Byv násilně odveden z domu otcovského do chladné ciziny, kde ho nikdo nemiloval, obrátil se k Bohu, hledal útěchy a posily v modlitbě, naučil se býti pokorným a trpělivým a snášel tiše a rád smutný svůj stav.

Po letech shledal se s rodiči svými, byl však ještě dvakráte zajat a do otroctví odveden. Roku 432 byl vysvěcen na biskupa a odešel do Irska jako misionář a získal Irsko Kristu.

Ekert

B Á Z E Ň

V letopisech bratrstva Srdce Panny Marie vypravuje Jiří L. tuto událost:

Bylo mi 26 let, když jsem se vydal na cesty, bych trochu zkusil světa. Nevěděl jsem s počátku, na kterou stranu se mám dát. Teprve když jsem na cestě slyšel mnoho vyprávět o znamenitém faráři z Arsu Vianneyovi, rozhodl jsem se, že Ars navštívím.

Zašel jsem přímo do kostela. Ke svému údivu viděl jsem faráře ve zpovědnici, okolo níž stálo asi sto osob, většinou mužů, kteří s trpělivostí čekali, až na ně přijde řada. Bylo tehdy bezmála poledne, a tak vrátil jsem se do hostince, kdež jsem si objednal oběd. Netrvalo dlouho a do jídelny vstoupil starší kněz — kanovník. Přisedl ke mně. Pozumí se, že při jídle začal jsem hned hovořiti o zdejším faráři,

„Myslíte, pane kanovníku,“ pravím, „že zdejší farář Vianney jest skutečně tak zkušeným a znamenitým zpovědníkem, jak se o něm vypravuje?“

„Nevím, ale řekl bych spíše, že jest zpovědníkem, zvláštním způsobem od Ducha sv. omilostněným. Dovede všechny pochybnosti rozluštití a každou duchovní ránu zahojiti. Ostatně se sám o tom přesvědčíte.“

Odvětil jsem, že nemám úmyslu jíti ke zpovědi.

Kanovník se jen usmál a hovořili jsme o něčem jiném.

Bylo již k večeru, když jsem si ještě jednou zašel do kostela. Vianney stále zpovídal. Nevím sám, jak se to stalo, ale já přistoupil jsem k zpovídajícím se a k desáté hodině v noci dostal jsem rozhřešení. Než

mi dal p. farář rozhřešení, tázal se mne, zdali jsem v rodišti dobře znám. Když jsem přisvědčil, uložil mi za pokání, bych o Božím těle šel bezprostředně za knězem s nejv. Svátostí.

Kdyby to byl býval jiný kněz, byl bych ho prosil, aby mi uložené pokání změnil. Zde však odumřelo mi slovo na rtech. Čím více blížil se den Božího těla, tím více jsem si přál, bych byl nemocen, neb by přšelo. Nepřihodilo se však ani prvé ani druhé; i nezbývalo mi než průvodu se účastniti. Po celou dobu neodvážil jsem se podívati na nikoho, jak velice jsem se styděl, ale po průvodu byl jsem z bázně před lidmi vyléčen navždy.

Růže dominikánská č. 10. r. 1914.

BOHUSLAV BALBÍN O LÁSCĚ K BLIŽNÍMU

Píše: Buďsi kdokoliv, pakli jsi radou nebo pomocí přispíval, aby chudí byli potlačováni, aby nešťastných sedlákův pot a krev ssáty a srkány byly, aby některým bylo ulehčeno, jiným pak přitíženo, pakli jsi z pochlebenství a strachu nebo pro zisk mlčel, kde jsi za vlast nejvýš zkormoucenou mohl mluvit a jí se zastati, nebo pakli jsi dokonce jazykem a perem prodajným vše to potvrzoval; tož krev nešťastných přijde na tebe a syny tvé! Dělej, co dělej, byť jsi co den Bohu obětoval, co den zpovědníky unavoval, co den Tělo Kristovo přijímal, zatracení svého požíváš, Těla Božího zneuctívaje; neboť dí sv. Augustin: Tělo Kristovo toť jsou chudí na tomto světě! Nešťastníče, prve vydej a vyvrhni krev chudiny, kteréž jsi se nasrkal! Pod napřáženým ramenem spravedlnosti Boží stojíš, žije a umíraje, vinník tolika zlého, což nižádným pobožnůstkářstvím odpokutováno býti nemůže než toliko napravením spravedlnosti.

Ant. Rejzek: Boh. Balbín, str. 129.

PRAVÁ LÁSKA K BOHU A K BLIŽNÍMU

Petr Barbarič narodil se 19. května 1874 v Šiljeviště, jež jest částí úplně křesťanské farní vesnice Klobúka v severozápadní Hercegovině. Petr od nejútlejšího mládí rád se modlival a to velmi zbožně. Co mu bylo poručeno, rychle vykonal. Jsa hotov, chápal se knihy. Kdykoliv hnal kozy na pastvu, nezapomněl na knihu. Milou zábavou na Balkáně jsou přástky. Večer po práci schází se v domě po pořádku přátelé, sousedé, susedky; předou, zpívají, hrají, vypravují; starší lidé posadí se kolem ohně, pokouší si a jsou často váni černou kávou. V adventě a v postě nabývají přástky rázu náboženského. V postě u Hercegovců koná se křesťanské cvičení, jako příprava na přijetí svátostí v čase velikonočním. Každý musí se prokázati lístkem, že umí náboženství. Náš milý Petr — ač pacholík, byl výborným znalcem katechismu, byl též znamenitým čtenářem, i četl a vykládal katechismus, až všichni účastníci přástek dovedli opakovati, co slyšeli.

Z jara 1886 otevřena škola v obci Veljači, jižně Klobúka. Ihned přihlásil Barbarič syna svého Petra. Tento plesal, skákal, smál se radostí. Než jaké to měl spolužáky. Ač mu bylo již 12 let a štíhlého byl vzrůstu, zmizel mezi nimi jako útlý stromeček ve starém bukovém lese. Byli většinou 16, 18letí a při tom rostlí jako stromy v lese. Tělem tedy nepředčil Barbarič svých spoludruhů, zato však duchem. Byl ozdobou školy, byl chloubou učitele. Tento přecho často vyznal, že nikdy a nikdy neměl rozumnějšího, hodnějšího a poslušnějšího žáka nad Petra. Nikdo nechodil do

školy tak rád jako on. Měl půldruhé hodiny cesty, ale ať bylo sebe horší, nikdy nescházel; mnohdy nepřišli ani veljačtí, domácí žáci, avšak Petr byl tu vždy. Tak se událo jednou ve hrozný zimní den, kdy pro sních a vánici nebylo možno ani kročiti, nepřišel do školy nikdo ani z domácích — jen Barbarič jako eskymák plný ledu. Užasl učitel a vyučoval svého milého Petra samojediného. Za dvě léta vybyv si školu národní, byl by Petr rád dále studoval, avšak kdo se nehodlal státí františkánem, ten tenkrát v Hercegovině vůbec nemohl studovati. Františkánem býti necítil se Petr povolána; proto se studií zatím sešlo. I dali ho rodiče na kupectví k dobrému příteli svému Antonínu Babičovi ve Vitině. Manželé Babičovi zamilovali sobě učně jako své vlastní dítě, neb se choval znamenitě a hleděl si bedlivě nového zaměstnání, ač touha po studiích stále se ozývala v srdci jeho. A tu přišel pojednou dobrý a laskavý veljačský učitel. Po mnohém okolkování tázal se ho učitel, nechtěl-li by státí se knězem. I vysvětlil mu učitel, kdo je světský kněz, jaké má povinnosti; chtěl-li by takovým se státí, že by mohl začíti studovati v Trávníku v arcibiskupském pacholeckém semináři. Petr svolil. Posilniv se svatými svátostmi a rozloučiv se s drahou domovinou, vydal se koncem srpna 1889 s otcem do Trávníku. Tam prospíval Petr věkem a moudrostí a milostí před Bohem i před lidmi. Každou neděli býval u stolu Páně; několikrát za den zašel si soukromě do kostela; ve studovně měl ustavičně na svém stole obraz Srdce Páně a neposkvrněného početí blahoslavené Panny. Byl vtělená pokora. Ač byl v každé třídě prvním, choval se co nejpokorněji ke svým spolužákům. Již v třetí třídě začal se soukromně učiti vlašsky. V páté třídě

znal již kromě řečtiny a latiny všechny znamenitější řeči evropské. Koho Bůh miluje, křížem ho navštěvuje. Doznal toho Petr hojnou měrou. Jak něžná byla jeho láska k rodičům a k příbuzným. A vzájemně opět láska jejich k němu. A ejhle za rok, za jediný rok umřely našemu milému Petrovi tři sestry, babička i matka předrahá. Jak se chvělo srdce dobrého syna, zvláště když na pohřby nemohl, byl by musil jeti tři dny. Jak si ulehčil? Poslechl rady sv. apoštola: Je-li kdo z vás smuten, modli se. Ano, modlil se, velmi vroucně se modlil. Dne 9. září 1893 psal otci: „Již se dvou stran mám smutnou zprávu, že matka zemřela. Buď vůle Boží. Kéž by vešla na místo pokoje a věčné blaženosti, kdež, jak doufám, všichni se shledáme. Zpráva ta velice zraňila srdce mé; avšak posilněn svatou věrou, neplakal jsem.“ — Když skonala sestra Jana, psal otci, aby zařídil to doma tak, by všichni každý měsíc přijímali svaté svátosti. Otec prosbě jeho vyhověl.

Mýlil by se, kdo by si myslil, že horlivá zbožnost byla na újmu mladistvé veselosti. Přítel jeho Kelava zaznamenává o něm: „Barbarič byl bodrý společník, pobavil a rozveselil kde koho svým vtipem a humorem. Putovali jsme spolu v prázdninách skoro měsíc, nepříjemnosti zažili jsme dost, ale nikdy neshledal jsem ho mrzutého nebo netrpělivého. Srdnatě snášel únavu i námahu; byl povděčen za sebe menší službičku, jež mu byla prokázána. Jestliže nás kde přijali méně laskavě, omlouval je a tak zanechal po sobě všude a všude milou památku.“ A jeho spolužák zaznamenává: „Smutné býval jsem myslí. Nikdo nedovedl mne rozveseliti jedině Barbarič. Pokoušeli se o to často jiní, ale odbyl jsem je, ale když přišel Petr, nebylo a

nebylo možné jeho zapuditi, za chvíli smál jsem se a smál.“

Byl též dobrým zpěvákem, hudebníkem a hercem. Velikonoční úterý dne 7. dubna 1896 bylo jako každý rok trávníckým seminaristům dnem výletním. Ráno krásně svítalo sluníčko, proto též jasně zářily tváře veselých studentů, beroucích se na výlet. Než ejhle! Brzy přikvapila prudká dubnová vánice, země pokryta sněhem; mnohé jarní kvítečko zničeno, zlomeno — podlomen i mladistvý život našeho milého Petra Barbariče. Byltě se za nenadálé oné vánice zachladil, dostal zimnici a pak souchotiny. Byl odevzdán do vůle Boží. Svému dobrému příteli Kelavovi, jenž ho zval na prvotiny, odepsal: „Ptáš se, mohu-li se vydati na cestu. Odpovídám: Ano, nejmilejší příteli! Avšak na cestu jinou, než jak Ty mne zveš — na věčnost. Rodné nivy už mne sotva spatří a já je tím méně. Prosím, modli se za mne, by mně Pán Bůh dopřál milosti, abych až do konce zůstal odevzdán do jeho nejsvětější vůle.“ A měsíc před smrtí pravil spolužákovi: „Kdybych si nyní sám měl voliti život či smrt, věru, nevěděl bych, co si zvoliti. Zůstanu-li živ, budu snad moci mnoho dobrého vykonati ke cti a slávě Boží; avšak stále bude mi hroziti nebezpečí hříchu. Ježto však vůle Boží určí, co mi prospěšno, jsem klidný a spokojený.“

Krásná smrt byla korunou krásného života. Skonal na Zelený čtvrtek 15. dubna 1897 odpoledne o druhé hodině, maje bezmála 23 let.

Hovorna, kde odpočívalo tělo Petrovo na Veliký pátek, byla stále plna chovanců a lidu z města, kteří doporučeli se do přímluvy Petrovy u trůnu Božího, z té duše jsouce přesvědčeni, že už korunován koru-

nou života věčného. Odpoledne napleteno věnců na rakev přemilého spolužáka; trvalým věncem byla však jemu památka na jeho krásný život. O tom stále mluveno, stále hovořeno, o tom psali domů i svým rodičům, přátelům i bývalým učitelům. Jeden tercián takto se vyslovil: „Dejž Bůh, aby všichni chovanci byli jako Petr. Věru pak by náš seminář byl nebem na zemi.“

Láska za lásku.

L Á S K A K B L I Ž N Í M U

Skvělé svědectví o křesťanské lásce k bližnímu vydává sestrám katoličkám v nekatolickém státě protestant, americký vicepresident Spojených států Sherman. Privil: „Zdá se mi, že katolické sestry jsou jedním z pádných důkazů, že jest posmrtný život. Nemluvím jako člen katolické církve ani jako straník ani jako člen nějakého náboženského přesvědčení. Úctyhodné ženy tyto odřekly se všeho, co měly na tomto světě, bohatství, přátel i svého srdce i svého života a posvětily všechny síly své a veškeru péči svou výchově cizích dětí, dbát o mládež, pozvednouti mysl druhých k nejvznešenějším citům bez jakékoliv naděje na odměnu, kromě té, ve kterou doufají na věčnosti. Ženy ty konají poslání veliké a život jejich míjí v prostřed béd a nářků a konají je svědomitě, láskyplně, opakují, bez časné odplaty. Nerozumím, jak sekty je mohou vyháněti z důvodu, by se odstranilo černé nebezpečí. Pro mne je život těchto katolických žen přemocným důkazem existence boží.

Náš Domov XXI.

VÍTĚZSTVÍ KŘESŤANSKÉ LÁSKY K BLIŽNÍMU

V jednom lese západního Ruska žil kolem r. 1840 statný lesní s mladistvou ženuškou šťastně a spokojeně. Jednoho dne přikvapil mládenec se zprávou, že do vesnice asi dvě hodiny vzdálené zavlečena byla cholera. Lesní zakázal domácím do vesnice té za jakoukoli příčinou jíti a též jiná opatření proti choleře zařídil. Nastal večer. Matka uložila dítky ke spánku, pomodlivši se dříve společně s nimi večerní modlitbu. Tu ozvali se psi silným štěkotem a myslivec vstupující do pokoje, oznamuje: „Mlynář ze sousední vsi stojí před vraty, utíká před morem a prosí o přístřeší. Jest bledý a všecek vyděšen — hrůza z něho jde.“

Mlynář mnoho zlého lesnímu způsobil, protože Mařenka, choť lesníkova, dala přednost lesnímu před ním, ale lesní mlynáře přece přijal, když byli se postarali o bezpečnost dítek. V noci zachvácen byl mlynář krutým záchvatem cholery. Lesní i jeho manželka obsluhovali jej. Mlynář pak brzy skrývá tvář do podušek, brzy zase bije se zafatou pěstí do čela. Mrazivý úšklebek točí se mu kolem zamodralých rtů. Vzchopiv se s lože, zvolá chraplavým hlasem: „Vyvrzte mne vranám a vlkům na pospas! Ošetřujete netvora, neb s morovou ranou v těle přišel jsem k vám zúmyslně, abych vás nakázil.“

Než manželé modlili se, by Bůh ho zachránil, aby věčně nezhynul. A Bůh vyslyšel jejich prosby. Mlynář ozdravěl. Po mnohých letech opět se modlí, roní horké slzy smíření a vzdává hojnost díky upřímných.

VETEŠNÍK A MOZART

Ve Vídni žil chudý vetešník, Ruttler, jenž obchodoval rozličnými starými věcmi. Ze 14 dítek bylo nejstaršímu teprve 19 let. Ale Ruttler byl přece vždy dobročinný. Kolem krámu chodíval churavý muž. Kdysi vynesl Ruttler židli ven a prosil muže, by usedl. Od té chvíle denně předbíhaly se děti Ruttlerovy, by neznámému strýčkovi úslužnost onu prokázaly. Jedenkráte o svatodušním pondělí zavítal nemocný poněkud dříve, a sotva usedl, sesypala se drobotina okolo něho a volala: „Pane strýčku, uplynulé noci dostaly jsme malinkou sestřičku.“ Cizinec povstal, aby se poptal po zdraví manželky Ruttlerovy. Potom pravil: „Pojmenujte dítko Gabrielou. Zde je sto korun na křtiny, jichž bych se rád účastnil, obstarajte laskavě, čeho třeba.“ A když poctivý obchodník zpechoval se vzítí peníze, dodal jemně: „Vezměte jen, vezměte. Až mne poznáte, přesvědčíte se, že nejsem hoden vaší péče.“ Rozhlížeje se při tom po krámě, živěji doložil: „Ale teď mi prokažte malou ochotu. Vidím ve vašem krámě housle. Přineste mi je. Mám šťastnou myšlenku a rád bych ji napsal.“ Stalo se. Umělec hrál a hrál dojemně, nepozoruje, že více a více kupí se lidé kolem krámu. Dohrál — napsal noty a odešel, zanechav svou adresu. Když několik dní nepřicházel, šel jej vyhledati vetešník. Našel však přípravy k pohřbu svého dobrodince slavného Mozarta.

Lidézlásky k Mozartovi navštěvovali krám vetešníkův, jenž zřídil si řádný obchod a dobře všechny dítky vybavil.

L Á S K A K N E P Ŕ Á T E L Ů M A D J U T A N T

Pustou krajinou uháněl adjutant s důležitými zprávami od generála Bothy ke generálu de Wetovi. Pojednou přerušil jeho jízdu malá říčka. Má sice vody velmi málo, ale břehy jsou příkré a skalnaté. Nezbyvá, než přeskočiti. Přívětivým slovem povzbuzen vzepne se kůň a přeskočí. Divý trysk počíná znovu. V dále udrží jezdec mračna dýmu. Mladistvá tvář jeho zvažněla, pušku tiskne k hrudi a v okamžiku mine kouřící trosky.

Blíží se bouře — ze vzdáli zaburácí hrom. Mladý Bur nahne se k šíji svého koně, a hodné to zvíře rozumí pokynu tomu. Letí s ptákem o závod. Než tu se naskytne překážka opět ona říčka. Přeskočiti nelze, neb je široká. Zvíře žene se k místu, kde lze přebrodit. Vtom zařičí kolem něho dvakráte koule. „Přece tedy červenokabátníci.“ A již více se sklání k šíji zvířete. Zaznělo anglické velení a dešť kulí letěl mimo jezdce. Jezdec dostihl šťastně proudu. Za blesků a hromů postupuje kůň vpřed, hlouběji a hlouběji v proud. Bur skočil s koně a plove podél něho. Náhle doléhá k uchu Bura volání o pomoc. Bur ohlíží se kolem a konečně zahlédne za svitu blesku červenou paži Angličana. V témže okamžiku ucítí kůň pevnou půdu pod nohama a hlasitě radostí zařičí. Mezitím uchopil Bur jednou rukou Angličana, druhou ohon koně, jenž ho s velkou silou z vody vytáhl.

Angličan leží v bezvědomí. Má ho nyní ponechati a dále jeti? Třeba je to týž, jehož kulka mu prve podle ucha zasvištěla. Snad. Pustil se v proud, aby se

pokusil ho dohoniti. Kdo mu brání, aby bídníka znova do vody vhodil. Chvěje se při vzpomínce, jak Angličané zpustošili jeho vlast. Rozpřáhl ruce, aby se chopil před sebou ležícího a zpět do řeky jej hodil. Tu proletí mraky blesk a za ním ozývá se děsivý hrom. Bur se ulekne, zdá se mu, že to varovný hlas boží, kleká vedle Angličana na kolena, sejme klobouk, ruce spíná a prosí: „Pane, Bože můj, odpusť mi můj hřích!“

Beře Angličana na bedra, by odevzdal jej Kafrům k ošetření. Blahý klid uhostil se v jeho duši.

Milosrdný Samaritán.

BEZ VÍRY NENÍ LÁSKY K BLIŽNÍMU

Jak to vypadalo ve Francii v nemocnicích po vyhnání Milosrdných sester.

O tom podává názorný obraz jednání obecní rady v Remeši. Radikální městská rada remešská byla pivní, jež z nemocnic řeholnice vyhnala. Při posledním sezení rady byly předneseny mnohé zlořády, jež se po odchodu Milosrdných sester v nemocnici objevily. Předně bylo dokázáno, že značným špitálním jměním špatně se zachází, že totiž pivo a víno za nemocné vypijí úředníci, maso že snědí jejich rodiny a nemocní se odbývají nejbídnější špitální stravou. Sociálně demokratický obecní rada Rousseau pravil: Lituji, že jsme nemocnice zabavili za politickým účelem. Radikál Langlet vyličoval bídný stav nemocnice: Vítr fučí rozbitými okny po schodech, topení parou se neosvědčuje, sály v nemocnici jsou odporně znečištěny od nemocných. Předepíše-li lékař nemocnému maso, trvá to několik dní, nežli se mu přinese. Nemocným časem nedostává se ani chleba. Opatrovnice jsou bez dohledu, chodí po zábavách a nechávají nemocné umírat bez pomoci.

Jiný člen rady Legros pravil: Od té doby, co Milosrdné sestry jsou odtud pryč, stojí nás nemocnice o 60.000 franků více. Obec musí na nemocnici stále připláceti. Za peníze ovšem můžeme si v nemocnici ledacos koupiti, ale co se za peníze neprodává, je svědomitost a láska k bližnímu.

VŠE ČIŇ PRO BOHA

Šv. Fr. Saleský dí: (Nauka o prvé pobožnosti, díl I. hl. 7).

Jdeš k modlitbám kůrovým a někdo se tě zeptá: „Kam jdeš?“ Ty odpovíš: „Jdu k modlitbám kůrovým.“ „Proč tam chodíš?“ „Abych Boha chválila.“ „Ale proč právě nyní a ne v některou jinou hodinu?“ „Poněvadž již bylo dáno zvonkem znamení a moje nepřítomnost by brzy byla zpozorována.“ Úmysl jíti k modlitbám kůrovým, abychom Boha chválili, jest dobrý; ale pohnutka není správná; neboť prostota žádá, abychom se tam odebrali bez všelikého vedlejšího úmyslu, jen prodchnutí přáním Bohu se líbiti. Tak jest tomu i se vším jiným.

ŽIVOT BEZ BOHA

Kronikář pařížského „Tempsu“ Adolf Brisson vypravuje o spisovateli Heineovi takto:

Život, jaký Heine a Mathilda spolu vedli, byl pravzvláštní.

Mathilda bývala prodavačkou v rukavičkářském krámě.

Heine si u ní kupoval rukavičky, zamiloval se do ní a navrhl jí, aby s ním sdílela osud. Mathilda postrádala vší kultury. „Co vydělá takový německý básník?“ tázala se své zaměstnavatelky, když jí učinil tento návrh.

„O něco méně než básník francouzský.“

Heine musil dokázati nejdříve svou štědrost a vysypati krásnému dítěti tři tisíce franků na ruku, než na jeho návrh přistoupilo. Hned druhého dne však mu přísahala, že jej zabije a pak sebe, opustí-li ji neb ji zradí.

Na tak krajní prostředky však nedošlo. Heine jí byl věren. Poutala je k sobě opravdová láska, a když ta je opustila, nahradil ji zvyk. On neměl trpělivosti, ona neměla něžnosti. Ona mu dělala scény, on ji bil. Svazek jejich byl otravován ustavičnými hádkami a snad právě proto byl nerozlučný. Hádky se jim staly potřebou. Docházelo k nim pro nejnepatrnější záminky. Mathilda měla nesmírně ráda papouška, jehož křik přiváděl Heineho v zoufalství. Jednoho dne nenáviděné zvíře otrávil. Mathilda byla proto k smrti nešťastná. Dala se do úpěnlivého pláče a hořekovala: „Nyní jsem samotinká od celého světa opuštěná.“

„Cože?“ vykřikne Heine. „A já ti nejsem ničím?“

„Ničím!“

Heine se rozlítal a zbil ji. A koupil jí jiného papouška. Bil ji obyčejně v pondělí a ujišťoval, že tato výplata je pro ni nutností. Snášela to prolévajíc proudy slz. Byla by mohla se bránit, ale ona spokojila se vždy jen tím, že mu podrazila nohy. Tu upadli oba a váleli se tak dlouho po podlaze, dokud je nezmohla únava a se neuklidnili. Weill a Andebrand je často překvapili v prazvláštní té posici. V tom případě se dali tomu všichni do smíchu, sedli ke stolu a vypili láhev šampaňského. Weill, aby smíření spečetil, zanoval arii z „Viléma Tella“: Ó Mathildo, idole mého žití!“

A než došlo na desert, vypukla často vojna znova. Prchlivá Mathilda domnívala se, že některý ze spolustolovníků si z ní tropí žerty, a již měl talíř i s obsahem na hlavě. Takovým způsobem ocitla se jednou štika i s omáčkou na límci Weillova svrchníku.

„Nerozčiluj se,“ řekl mu Heine, „v pondělí dostane bití.“

„Ale pondělí je dnes!“ vzkřikl Weill.

Mathilda se zaklínala, že dá poškozený límec svrchníku přešít. A tak příhoda ta neměla následků.

Heine se sám přirovnával k Sokratovi. Dal se se svou Xantippou oddati, ač k tomu nebyl ničím nucen. Když bylo po oddavkách, šel do kavárny mezi přátele a dal jim nahlédnouti do svého ledví.

Udělal jsem závěť. Svůj majetek jsem odkázal Mathildě s tou podmínkou, že se opět po mé smrti provdá. Chci, aby byl na světě člověk, který by mne denně oplakával a říkal: „Ach, proč jen ten Heine umřel? Kdyby byl na živě, neměl bych jeho vdovu.“

Takový měl život, jsa stále pronásledován nepří-

jemnostmi takového druhu, domácími mrzutostmi a peněžními starostmi. Jeho práce mu vynášely sotva na živobytí, a strýc milionář ne a ne umřít. Ulevilo se mu v tom ohledu, když Ludvík Filip mu dal vypláceti tajný roční plat 6000 franků. Leč i tak bylo dost těch, kteří byli ochotni pomoci mu i od té trochy peněz, co měl. A tu, aby nebyl pumpován, pumpoval sám jiné, říkáje:

„Chtějte ode mne, co chcete. I o byt se s vámi rozdělím. Ale nežádejte ode mne nikdy peněz. Předně jich nemám. A pak, nechci ve vás ztratit přítele.“

Zlatá Praha XIX.-1902.

NEDŮSLEDNOST FILOSOFY PESI- MISMU

Schopenhauer Arthur narodil se 22. února 1788 v Gdansku. Otec jeho, bohatý penězník, byl vášnivě povahy, zapřisáhlý nepřítel Prusů a nadšený obdivovatel Francie. Ke konci života trpěl choromyslností a zemřel samovraždou před možným úpadkem. O jeho matce praví A. Feuerbach: „Spisovatelka z řemesla, mnoho, dobře a srozumitelně povídá, ale bez ducha a srdce. Je samolibá, prahne po chvále . . . Chraň nás Bůh od žen, jejichž duše je holým rozumem.“

R. 1805 dán byl k hamburskému obchodníku Janišovi, aby se vyučil kupcem. Nevydržel dlouho. Kroucení kornoutů se mu zhnusilo. Pro neustálé prosby dovolila mu matka, by vstoupil do gymnasia v Gotě. Než ani tam dlouho nepobyl. Byl vyhnán; protože zesměšnil svého profesora. Odešel tedy k matce do Výmaru.

Již tehdy liboval si v tak odporném pesimismu, že matka nemohla s ním vydržeti pod jednou střechou. Psala mu: „Netajím, že, pokud zůstaneš, jakým jsi, vše obětuji, abych s tebou nemusila bydlet.“

Za svou matku se filosof styděl. Stačilo otázkou se ho, zda je synem Johany Schopenhauerové, aby se zády k tazateli obrátil a se rozhněval.

Ač holdoval mladý Arthur pesimismu, hledal rozkoše, kde a jak mohl. Žil bezúzdě a oddával se nízkým choutkám proti svoji filosofii velící nízké vášně krotiti, a hájil „právo mládí“ způsobem, jenž zpěčuje se všemu popisu, a to i v pozdním stáří.

O náboženské výchově neměl potuchy. V mládí po-

znal jen mělký, střízlivý, pohodlný protestantismus. V pozdějších letech bylo mu jasno, že protestantství není pravým křesťanstvím. „To je tak dobré náboženství pro pohodlné, ženaté a rozumářské pastory, ale pravé křesťanství to není.“

Katolické církvi se však z filosofické pýchy nechtěl podrobiti. To zdálo se mu filosofa nedůstojným.

Také nepohodl se s nikým, s kým se poznal.

Neměl též žádné lásky k vlasti. V Římě vetřel se do důvěrné společnosti německých umělců scházejících se v útulném „Caffé Grew“. Svým pesimismem a frivolností byl v ní jediným rušivým živlem. Nevole proti němu vybuchla, když opovážil se tvrditi, že Němci jsou nejhloupější národ na světě.

„Ven s ním!“ rozhorlili se mladí umělci. V okamžiku octl se filosof na svěžím vzduchu. Od té doby vyhýbal se „Caffée Grew“.

Častěji před Angličany a Francouzi bědoval na svůj německý původ, odříkal se Němců, že jsou tak hrozně hloupí.

Ve svých spisech praví: „Kdo poznal, že tento zdánlivý svět, tento „sen Majin“ není leč bídou, svízelem, ano smrtí, ten zapři vůli k žití.“ Sám však nesvěřil se nikdy břitvě holičově. Když povstal v noci hluk, vyskočil z lůžka a ozbrojil se revolverem a dýkou, jež míval vždy po ruce. Po každém kouření zamýkal hlavičku a špičku dýmky; aby jich nikdo neotrávil. Z Berlína vyhnala jej bázeň před cholerou, po Itálii neměl nikde pokoje. Z Verony pudila jej hrůza, že požil otráveného tabáku.

Dále hlásá soucit s trpícími. Jak sám dle toho jednal, uvádí zajímavý doklad Gwiner. Schopenhauerova hospodyně měla zvyk přijímati čajové návštěvy v jeho

předsíni. Tuto ženu tak nemilosrdně vyhodil ze dveří, že se těžce zranila a byla práce neschopna. Soud jej odsoudil do smrti živiti ubohou. Dvacet let prý ji musil živiti.

Bohatstvím a poctami má filosof dle jeho slov zhrdati, protože mu brání potlačiti vůli k žití a dospěti nirvány.

On sám však spekuloval cennými papíry, ukryval peníze na tajná místa, takže po jeho smrti dle údajů v závěti nemohli jich najíti.

V poslední nemoci zabědoval několikrát: Bože můj! Přítomný lékař tázal se ho, zda jeho filosofie připouští existenci boží?

„Ach ta v bolestech nestačí bez Boha,“ odvětil. „Uzdravím-li se, bude to jiné.“

Když ho týž lékař v krásný zářijový den spatřil zotaveného seděti u okna, připomněl mu slib a zmínil se o věčnosti a Kristu.

„Jděte mi s těmi strašáky! Filosof nepotřebuje Krista,“ pravil a vtom skončil. *Hlídka stud.*

D Ů L E Ž I T O S T T I S K U

Pius IX. praví: „Naše doba potřebuje mnohem více obhájců pravdy perem než kazatelů pravdy na kazatelně, proto všichni křesťané, jimž blaho věčné vlastní i jiných drahým jest, a zvláště ti, jichž povinností jest hájiti víru na kazatelně, dle možnosti nechť snaží se proti špatnému tisku pracovati rozšiřováním tisku dobrého.

A opět: Je to svatou povinností každého katolíka, by katolický tisk podporoval a mezi lidem co nejvíce rozšiřoval. Dobrý tisk je dílem nejvyšším důležitým a užitečným.

Lev XIII. Považuji tisk za nejprůhodnější prostředek uvésti náboženství a víru opět do oněch kruhů, které tvrdí, že jsou katolíky, ve skutečnosti však jsou jimi pouze dle jména. Katolický tisk vniká často tam, kam duchovnímu správci vniknouti nikterak není možno. Čtenářský kruh víře přátelského listu nevztahuje se pouze na odběratele a přátele jeho, nýbrž na každého, kdo takový tisk nebo jeho část dostane do rukou. Platí to sice též o listech naší svaté věci nepřátelských, velmi však často jediné dobré semínko vyváží korec otrávené pšenice, jak ji protikatolické časopisy rozsévají.
Dr. Josef Novotný: Časopis katol. duchovenstva r. 1909, str. 502.

*

Pius X. pravil jako patriarcha benátský v listu „La Difesa“: „Nebudu se štítiti žádné oběti, bych tento list udržel. Bude-li toho třeba, prodám k tomu účelu svůj prsten, svůj pektorál, svůj kardinálský šat.“

*

Dr. Alois Musil říkával: „Musíme znáti protestantské knihy, abychom jim dovedli čeliti.

Životopis dr. Al. Musila, str. 60.

*

Biskupové bývalého Rakouska ve společném pastýřském listě z r. 1885.

Všichni, kdož s čistým úmyslem, z lásky k pravdě a k náboženství, s nadšením pro vyšší ideály dobrému tisku síly své věnují, jsou v jistém smyslu misiónáři, t. j. hlasateli pravdy, obhájci víry a církve a nejvyšších zájmů lidstva. Jen dobrý, na půdě křesťanství stojící tisk, může dnes býti pevnou hrází proti proudům ducha času, jistou záštitou proti lži a převráceným zásadám. Účelem jeho jest potřeby lidu tlumočiti, aby na veřejné mínění směrodatný měl vliv.

Zajisté dosti důvodů, abyste katolickému dennímu tisku živou pozornost věnovali a v každém ohledu vydatně jej podporovali.

Š P A T N Á Č E T B A

V St. Louisu paní Bele Estesová požádala policii, aby pátrala po jejím 16letém synovi Oskarovi, kterého pohřešuje. Hoch zanechal doma dopis, v němž uvádí, že byl již po delší čas pronásledován od zlého ducha a proto se rozhodl utéci, aby se ho zbavil. Dopis zní: „Drahá matko! Opouštím domov. Po celý minulý měsíc byl jsem pronásledován zlým duchem, jenž mne velice znepokojuje. Raději bych zemřel, než abych byl tak pronásledován. Uvědomím vás, až se ducha zbavím, a pak se vrátím domů. Nemějte o mne žádných obav, aniž mne hledejte, bylo by to úplně zbytečno.“ Příčina choromyslnosti je čtení špatných knih.